

**Επιστημονικός
υπεύθυνος:**

**Δ. Κουτσογιάννης,
Αναπληρωτής
Καθηγητής ΕΜΠ**

Σύνταξη:

**N. Μαμάσης
Α. Μαυροδήμου
Α. Ευστρατιάδης
Μ. Χαϊνταρλής
Α. Τέγος
Α. Κουκουβίνος
Π. Λαζαρίδου
Μ. Μαγαλιού
Δ. Κουτσογιάννης**

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακών
Προγραμμάτων Θεσσαλίας

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
Τομέας Υδατικών Πόρων, Υδραυλικών
και Θαλάσσιων Έργων

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΑ
ΣΜΟΚΟΒΟΥ**

Τεύχος 2:

**Διερεύνηση εναλλακτικών τρόπων οργάνωσης και
λειτουργίας Φορέα Διαχείρισης έργων Σμοκόβου**

Αθήνα, Ιούνιος 2006

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΑ
ΣΜΟΚΟΒΟΥ**

Τεύχος 2:

**Διερεύνηση εναλλακτικών τρόπων οργάνωσης και
λειτουργίας Φορέα Διαχείρισης έργων Σμοκόβου**

Περίληψη

Εξετάζεται το πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας ενός φορέα διαχείρισης του ταμιευτήρα Σμοκόβου και των συναφών έργων. Ορίζεται η ευρύτερη περιοχή μελέτης, καθώς και τα όρια ευθύνης του φορέα σε αυτήν, και γίνεται μια σύντομη περιγραφή των χαρακτηριστικών του φυσικού και τεχνητού συστήματος. Εξετάζεται το υφιστάμενο νομικό και θεσμικό πλαίσιο, και προτείνονται διάφορα εναλλακτικά σχήματα ίδρυσης του φορέα. Προδιαγράφονται η νομική και διοικητική μορφή, οι αρμοδιότητες και το οργανόγραμμα του φορέα. Επιχειρείται μια αρχική χρηματοοικονομική ανάλυση, με σκοπό την τεκμηρίωση της βιωσιμότητάς του. Τέλος, προτείνονται δράσεις για την οργάνωση των διαβουλεύσεων με τους σχετικούς φορείς στην περιοχή μελέτης.

Abstract

The framework regarding the establishment and operation of a water management body for the Smokovo reservoir and the related projects is investigated. The study area, as well as the responsibility area within it, is defined, and a short description of the characteristics for the physical and artificial system is made. The current legal and institutional framework is examined, and various alternative schemes are proposed for the management body. Its legal and administrative status, the competence and the organogram are specified, and an initial financial analysis is attempted, to validate its viability. Finally, actions are proposed, regarding the organization of deliberations with the related organs at study area.

Ομάδα μελέτης

Στη σύνταξη του τεύχους συμμετείχαν οι:

- Νίκος Μαμάσης, Λέκτορας ΕΜΠ
- Αργυρώ Μαυροδήμου, Αρχιτέκτονας-Χωροτάκτης Μηχανικός ΕΜΠ
- Αντώνης Κουκουβίνος, Τοπογράφος Μηχανικός ΕΜΠ, MSc
- Ανδρέας Ευστρατιάδης, Πολιτικός Μηχανικός, MSc, Υποψ. Δρ. ΕΜΠ
- Αριστοτέλης Τέγος, Πολιτικός Μηχανικός ΕΜΠ, Μεταπτυχιακός φοιτητής
- Παρασκευή Λαζαρίδου, Πολιτικός Μηχανικός ΕΜΠ, MSc, Μελετήτρια Υδραυλικών Έργων
- Μάριος Χαϊνταρλής, Δικηγόρος
- Μαρία Μαγαλιού, Δικηγόρος, MSc
- Δημήτρης Κουτσογιάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής ΕΜΠ

Ο Δημήτρης Κουτσογιάννης έχει και την επιστημονική ευθύνη του συνόλου του έργου, ενώ ο Νίκος Μαμάσης είναι ο κύριος ερευνητής. Τέλος, την γραμματειακή και οικονομική υποστήριξη έχει αναλάβει η Όλγα Κίτσου, MSc.

Η ερευνητική ομάδα θα ήθελε να ευχαριστήσει τους επιβλέποντες του έργου, κ. Κ. Σουφλιά, κ. Ι. Καρακώστα, κα. Κ. Σοφολόγη και κα. Π. Γραββάνη, καθώς και τον κ. Β. Νευράντζα, για την καλή συνεργασία και τις χρήσιμες παρατηρήσεις τους.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1	Εισαγωγή	8
1.1	Ιστορικό - Αντικείμενο της μελέτης	8
1.2	Διάρθρωση του τεύχους	8
1.2.1	Διάρθρωση ανά ενότητες	8
1.2.2	Περιεχόμενα κεφαλαίων	9
2	Χαρακτηριστικά περιοχής μελέτης	10
2.1	Περιοχή μελέτης, διοικητικά και δημογραφικά δεδομένα	10
2.1.1	Οριοθέτηση περιοχής μελέτης και περιοχής αρμοδιότητας του φορέα	10
2.1.2	Διοικητικά και δημογραφικά δεδομένα	11
2.2	Κατάσταση φυσικού περιβάλλοντος	13
2.3	Αναπτυξιακά δεδομένα και προοπτικές	13
3	Φυσικό και τεχνητό υδατικό σύστημα	15
3.1	Περιγραφή φυσικού υδατικού συστήματος.....	15
3.1.1	Υδρογραφικό δίκτυο - Λεκάνες απορροής	15
3.1.2	Επιφανειακό υδατικό δυναμικό.....	16
3.1.3	Υπόγεια νερά.....	17
3.2	Σύντομη περιγραφή των έργων	17
3.2.1	Γενική περιγραφή του υδροσυστήματος.....	17
3.2.2	Φράγμα και συναφή έργα.....	18
3.2.3	Αρδευτικό δίκτυο	19
3.3	Χρήσεις νερού	21
3.3.1	Οικολογική παροχή	21
3.3.2	Άρδευση μέσω μόνιμων και προσωρινών έργων.....	22
3.3.3	Ύδρευση.....	23
3.3.4	Παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας	23
3.3.5	Τουρισμός-Αναψυχή.....	24
3.3.6	Ιχθυοκαλλιέργεια	24
3.3.7	Ιαματικά νερά.....	24
3.4	Ποιότητα νερού	24
4	Υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο	25
4.1	Ισχύουσα νομοθεσία.....	25
4.2	Υφιστάμενοι φορείς διαχείρισης νερού και περιβάλλοντος στην Ελλάδα	26
4.2.1	Φορείς ύδρευσης	26
4.2.2	Φορείς άρδευσης	26
4.2.3	Φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών	27
4.2.4	Φορείς διαχείρισης περιβαλλοντικών έργων.....	27
4.2.5	Αναπτυξιακοί οργανισμοί	27

4.3	Υφιστάμενοι φορείς διαχείρισης στην ευρύτερη περιοχή	27
4.3.1	Αναπτυξιακή Καρδίτσα.....	27
4.3.2	Φορείς διοικητικής οργάνωσης.....	28
4.3.3	Φορείς ύδρευσης	29
4.3.4	Επαγγελματικοί φορείς	29
4.3.5	Ερευνητικοί οργανισμοί.....	29
4.3.6	Μη κυβερνητικές οικολογικές οργανώσεις.....	29
5	Παραδείγματα λειτουργίας σχετικών φορέων	30
5.1	Παραδείγματα από την Ελλάδα.....	30
5.1.1	Οργανισμός Ανάπτυξης Δυτικής Κρήτης	30
5.1.2	Οργανισμός Ανάπτυξης Ανατολικής Κρήτης	32
5.1.3	Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Παμβώτιδας Ιωαννίνων	33
5.1.4	Προτεινόμενος Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Κάρλας.....	34
5.2	Παραδείγματα από το εξωτερικό.....	35
5.2.1	Φορείς διαχείρισης υδατικών πόρων στην Ευρώπη.....	35
5.2.2	Φορείς διαχείρισης υδατικών πόρων στις ΗΠΑ.....	36
6	Πλαίσιο λειτουργίας του φορέα	39
6.1	Σκοπιμότητα δημιουργίας φορέα διαχείρισης.....	39
6.2	Απαιτήσεις δημιουργίας και αρχές λειτουργίας του φορέα.....	40
6.3	Βασικές επιδιώξεις και δραστηριότητες του φορέα	41
7	Νομικό πλαίσιο ίδρυσης του φορέα και εναλλακτικές προτάσεις	42
7.1	Ο φορέας ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου	42
7.2	Προτεινόμενες νομικές μορφές οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα.....	43
7.2.1	Ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου ad hoc νομοθετικής ρύθμισης.....	43
7.2.2	Ως Φορέας Διαχείρισης κατά το άρθρο 15 παρ. 9 του Ν. 2742/1999	44
7.2.3	Ως Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.).....	45
7.3	Συγκριτική αξιολόγηση των προτεινόμενων νομικών μορφών οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα.....	47
7.4	Αξιοποίηση του θεσμού σύμπραξης Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα.....	48
7.5	Μηδενική λύση.....	49
8	Προτεινόμενη μορφή και χαρακτηριστικά του φορέα	50
8.1	Νομική μορφή	50
8.2	Διοικητική μορφή και λοιπά χαρακτηριστικά	50
8.2.1	Ονομασία, διάρκεια λειτουργίας, έδρα, περιοχή, σκοπός και εποπτεία.....	50
8.2.2	Διοίκηση του φορέα.....	51
8.2.3	Αρμοδιότητες του φορέα.....	51
8.3	Οικονομικοί πόροι.....	53

9	Οργάνωση και διοίκηση του φορέα	55
9.1	Κτιριακή υποδομή – Εξοπλισμός	55
9.2	Οργάνωση προσωπικού.....	55
9.3	Λειτουργίες φορέα.....	56
9.3.1	Διευθύνων Σύμβουλος ή Διευθυντής.....	56
9.3.2	Υποστήριξη διοικητικού συμβουλίου και διεύθυνσης.....	56
9.3.3	Οικονομικός τομέας.....	56
9.3.4	Τεχνικός τομέας.....	57
10	Χρηματοοικονομική ανάλυση	59
10.1	Κόστος εγκατάστασης και λειτουργίας του φορέα.....	59
10.1.1	Έξοδα εγκατάστασης φορέα.....	59
10.1.2	Κόστος προσωπικού.....	59
10.1.3	Λειτουργικά έξοδα.....	60
10.1.4	Αμοιβές τρίτων.....	61
10.2	Έσοδα φορέα.....	61
10.2.1	Πώληση νερού.....	61
10.2.2	Υδροηλεκτρική παραγωγή.....	62
10.2.3	Τουριστικές δραστηριότητες - αναψυχή.....	63
10.2.4	Παροχή υπηρεσιών.....	63
10.3	Βιωσιμότητα φορέα.....	63
11	Προτεινόμενο πλαίσιο δημόσιας διαβούλευσης	66
11.1	Κύρια σημεία προς διαβούλευση.....	66
11.1.1	Δημιουργία αυτόνομου μη κερδοσκοπικού φορέα διαχείρισης.....	66
11.1.2	Νομική μορφή οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα.....	66
11.1.3	Χωρική ανάπτυξη και αρμοδιότητες φορέα.....	67
11.1.4	Τιμολόγια νερού.....	67
11.1.5	Σύμβαση με την ΔΕΗ.....	68
11.1.6	Διοικητικά θέματα.....	68
11.2	Προτεινόμενη διαδικασία.....	68
11.2.1	Συμμετέχοντες φορείς.....	68
11.2.2	Επικοινωνιακά μέσα.....	69
11.2.3	Χρονοδιάγραμμα διαβούλευσης.....	69
	Αναφορές	70

1 Εισαγωγή

1.1 Ιστορικό - Αντικείμενο της μελέτης

Στα πλαίσια της πράξης «Επιχειρησιακά Σχέδια Διαχείρισης Δικτύων Σμοκόβου», η Ειδική Υπηρεσία Επιχειρησιακού Προγράμματος Θεσσαλίας ανέθεσε στον Τομέα Υδατικών Πόρων, Υδραυλικών και Θαλάσσιων Έργων του ΕΜΠ το ερευνητικό έργο «Διερεύνηση σεναρίων διαχείρισης του ταμιευτήρα του Σμοκόβου», με επιστημονικό υπεύθυνο τον Αναπληρωτή Καθηγητή Δ. Κουτσογιάννη. Το έργο έχει διάρκεια 14 μήνες και αποτελείται από δύο φάσεις, διάρκειας επτά μηνών η κάθε μία.

Συγκεκριμένα, το συνολικό αντικείμενο του έργου, σύμφωνα με τη σύμβαση, είναι συνοπτικά:

- (α) η συλλογή υδρολογικών δεδομένων, δεδομένων χρήσεων νερού και τεχνικών χαρακτηριστικών του συστήματος·
- (β) η διερεύνηση του νομικού, οικονομικού και κοινωνικού πλαισίου που θα διέπει τη λειτουργία και διαχείριση του ταμιευτήρα·
- (γ) η διερεύνηση του νομικού και οικονομικού πλαισίου λειτουργίας άλλων ταμιευτήρων·
- (δ) η διερεύνηση εναλλακτικών τρόπων οργάνωσης και λειτουργίας του Φορέα Διαχείρισης·
- (ε) η κατάρτιση επιχειρησιακού Σχεδίου Διαχείρισης των υδατικών αποθεμάτων του ταμιευτήρα·
- (στ) η σύνταξη εναλλακτικών σεναρίων διαχείρισης βέλτιστης λειτουργίας του ταμιευτήρα για διάφορα επίπεδα ολοκλήρωσης των έργων·
- (ζ) η ολοκλήρωση δεδομένων και επεξεργασιών σε πληροφοριακό σύστημα.

Από τα παραπάνω σημεία, το (α) έχει ήδη ολοκληρωθεί και παραδοθεί στα πλαίσια του τεύχους της Έκθεσης Δεδομένων (Κουκουβίνος κ.ά., 2006), ενώ τα (β), (γ) και (δ) καλύπτονται στο παρόν τεύχος, για τη εκπόνηση του οποίου λαμβάνονται υπόψη και τα πορίσματα της εν λόγω έκθεσης. Τα περιεχόμενα του τεύχους αυτού αποτελούν το υλικό για την κοινωνική διαβούλευση που θα ακολουθήσει, με το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων.

1.2 Διάρθρωση του τεύχους

1.2.1 Διάρθρωση ανά ενότητες

Το παρόν Τεύχος καλύπτει το στόχο του έργου σχετικά με την διερεύνηση εναλλακτικών τρόπων οργάνωσης και λειτουργίας ενός φορέα διαχείρισης του συνόλου των έργων, με βάση το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο και την εμπειρία από ανάλογες περιπτώσεις.

Η προσέγγιση που ακολουθείται διαρθρώνεται στις ακόλουθες τέσσερις ενότητες, οι οποίες αναλύονται κατά κεφάλαιο.

Η **πρώτη ενότητα**, που έχει εισαγωγικό χαρακτήρα, περιλαμβάνει τα Κεφάλαια 1 έως 3, στα οποία περιγράφονται τα κύρια χαρακτηριστικά της περιοχής, του συστήματος υδατικών πόρων, των έργων, καθώς και του σχετικού θεσμικού πλαισίου.

Στη **δεύτερη ενότητα**, που περιλαμβάνει τα Κεφάλαια 4 και 5, παρουσιάζεται το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, και δίνονται παραδείγματα λειτουργίας σχετικών φορέων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Στη **τρίτη ενότητα**, που περιλαμβάνει τα Κεφάλαια 6 και 7, παρουσιάζονται η σκοπιμότητα και οι βασικές απαιτήσεις, στόχοι και δραστηριότητες για τη σύσταση του φορέα διαχείρισης.

Τέλος, στην **τέταρτη ενότητα**, που περιλαμβάνει τα Κεφάλαια 9 έως 11, εξηγείται η επιλογή της παρούσας μελέτης ως προς την δομή, τα λοιπά χαρακτηριστικά, τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα, επιχειρείται μια αδρή χρηματοοικονομική του ανάλυση, και προδιαγράφονται οι ενέργειες που θα ακολουθήσουν σχετικά με την δημόσια διαβούλευση.

1.2.2 Περιεχόμενα κεφαλαίων

Εκτός από την παρούσα εισαγωγή (Κεφάλαιο 1), η διάρθρωση των υπόλοιπων δέκα Κεφαλαίων του τεύχους έχει ως εξής:

Κεφάλαιο 2: Ορίζεται η ευρύτερη περιοχή μελέτης, καθώς και τα όρια ευθύνης του φορέα σε αυτήν, και γίνεται μια σύντομη περιγραφή των κύριων χαρακτηριστικών της (γεωγραφικών, δημογραφικών και αναπτυξιακών), καθώς και του φυσικού της περιβάλλοντος.

Κεφάλαιο 3: Περιγράφονται συνοπτικά το φυσικό υδατικό σύστημα (επιφανειακό και υπόγειο) από άποψη ποσότητας και ποιότητας, τα υφιστάμενα και μελλοντικά έργα της περιοχής, καθώς και η κατάσταση των χρήσεων των υδατικών πόρων και τα σχετικά τους μεγέθη.

Κεφάλαιο 4: Αναλύεται το βασικό υφιστάμενο στη χώρα θεσμικό πλαίσιο που αφορά στην ίδρυση, σύσταση, αρμοδιότητες, λειτουργία, οικονομική διαχείριση και άλλα θέματα φορέων διαχείρισης, με διαφορετικές νομικές μορφές ή αντικείμενο. Επιπλέον, απαριθμούνται οι κυριότεροι φορείς της περιοχής, οι σχετικοί με τη διαχείριση των υδατικών πόρων και του περιβάλλοντος.

Κεφάλαιο 5: Αναφέρονται ορισμένα χαρακτηριστικά παραδείγματα σχετικών φορέων, που ήδη δραστηριοποιούνται στη χώρα και στο εξωτερικό (Ευρώπη, ΗΠΑ).

Κεφάλαιο 6: Εξηγούνται η σκοπιμότητα και οι απαιτήσεις ίδρυσης του φορέα, ενώ στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι στόχοι και οι αναγκαίες δραστηριότητές του.

Κεφάλαιο 7: Παρουσιάζονται εναλλακτικές νομικές μορφές που μπορεί να λάβει ο φορέας, οι οποίες στη συνέχεια συγκρίνονται μεταξύ τους, σύμφωνα με τις απαιτήσεις που τέθηκαν και τις δραστηριότητες που αναδείχτηκαν προηγουμένως.

Κεφάλαιο 8: Περιγράφονται η προτεινόμενη νομική και διοικητική μορφή του φορέα, οι αρμοδιότητές του, οι οικονομικοί του πόροι, καθώς και άλλα χαρακτηριστικά του.

Κεφάλαιο 9: Προτείνεται το οργανόγραμμα του φορέα, εκτιμώνται οι ανάγκες του σε κτιριακές και λοιπές υποδομές, και περιγράφεται η διοικητική του οργάνωση και η οικονομική του διαχείριση.

Κεφάλαιο 10: Επιχειρείται η χρηματοοικονομική ανάλυση του φορέα, και συγκεκριμένα εκτιμώνται τα έξοδα εγκατάστασης, το κόστος προσωπικού και το λειτουργικό κόστος, και στη συνέχεια, αφού προσδιοριστεί η τιμή πώλησης του νερού για διάφορες χρήσεις, εκτιμώνται τα έσοδα του φορέα από τις διάφορες λειτουργίες του και γίνεται ένας αδρομερής υπολογισμός των εσόδων και εξόδων, για τον προσδιορισμό της βιωσιμότητάς του.

Κεφάλαιο 11: Προτείνονται οι επόμενες δράσεις για την οργάνωση των διαβουλεύσεων με τους εμπλεκόμενους φορείς, που προβλέπεται να υλοποιηθούν μετά την παραλαβή του τεύχους της παρούσας μελέτης.

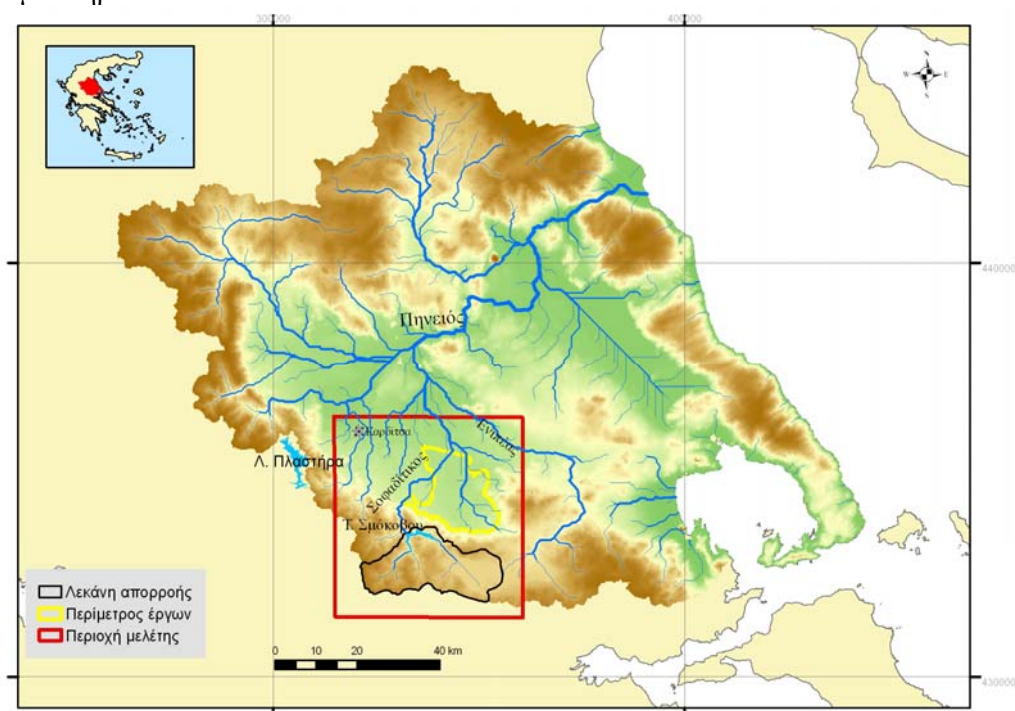
2 Χαρακτηριστικά περιοχής μελέτης

Στο Κεφάλαιο αυτό αναφέρονται, συνοπτικά, βασικές συνιστώσες και χαρακτηριστικά για την σκιαγράφηση της περιοχής μελέτης, αλλά και του πληθυσμού της. Η πλήρης περιγραφή των περισσότερων από τις παραπάνω συνιστώσες έχει γίνει στα πλαίσια της Έκθεσης Δεδομένων, που έχει ήδη υποβληθεί (Κουκουβίνος κ.ά., 2006). Το σύνολο των στοιχείων που παρουσιάζονται, κρίνονται απαραίτητα για την τεκμηρίωση της πρότασης του φορέα διαχείρισης, που διαμορφώνεται στη συνέχεια της μελέτης.

2.1 Περιοχή μελέτης, διοικητικά και δημογραφικά δεδομένα

2.1.1 Οριοθέτηση περιοχής μελέτης και περιοχής αρμοδιότητας του φορέα

Η περιοχή των έργων Σμοκόβου βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, όπως απεικονίζεται στο Σχήμα 2.1. Η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει τη λεκάνη απορροής ανάντη του φράγματος, έκτασης 376.6 km², την περιοχή που προβλέπεται να αρδεύεται μέσω μόνιμων κλειστών δικτύων και προσωρινών έργων, έκτασης 258.2 km², την παραποτάμια ζώνη κατάντη του φράγματος, όπου θα διοχετεύεται η οικολογική παροχή κατά μήκος του Σοφαδίτη, εξυπηρετώντας, σε μεταβατικό στάδιο, και αρδευτικές χρήσεις, καθώς και την περιοχή των οικισμών που θα υδρεύονται από τον ταμιευτήρα.

Σχήμα 2.1: Θέση περιοχής μελέτης στο Υδατικό Διαμέρισμα της Θεσσαλίας.

Το σύνολο της περιοχής που περιγράφεται παραπάνω θα αποτελεί την λεγόμενη *περιοχή αρμοδιότητας* του προτεινόμενου Φορέα Διαχείρισης του ταμιευτήρα Σμοκόβου (που στη συνέχεια του κειμένου θα αναφέρεται απλά ως «φορέας»), ενώ τμήμα της θα ανήκει στην *περιοχή ευθύνης* του. Συγκεκριμένα, η περιοχή ευθύνης θα περιλαμβάνει:

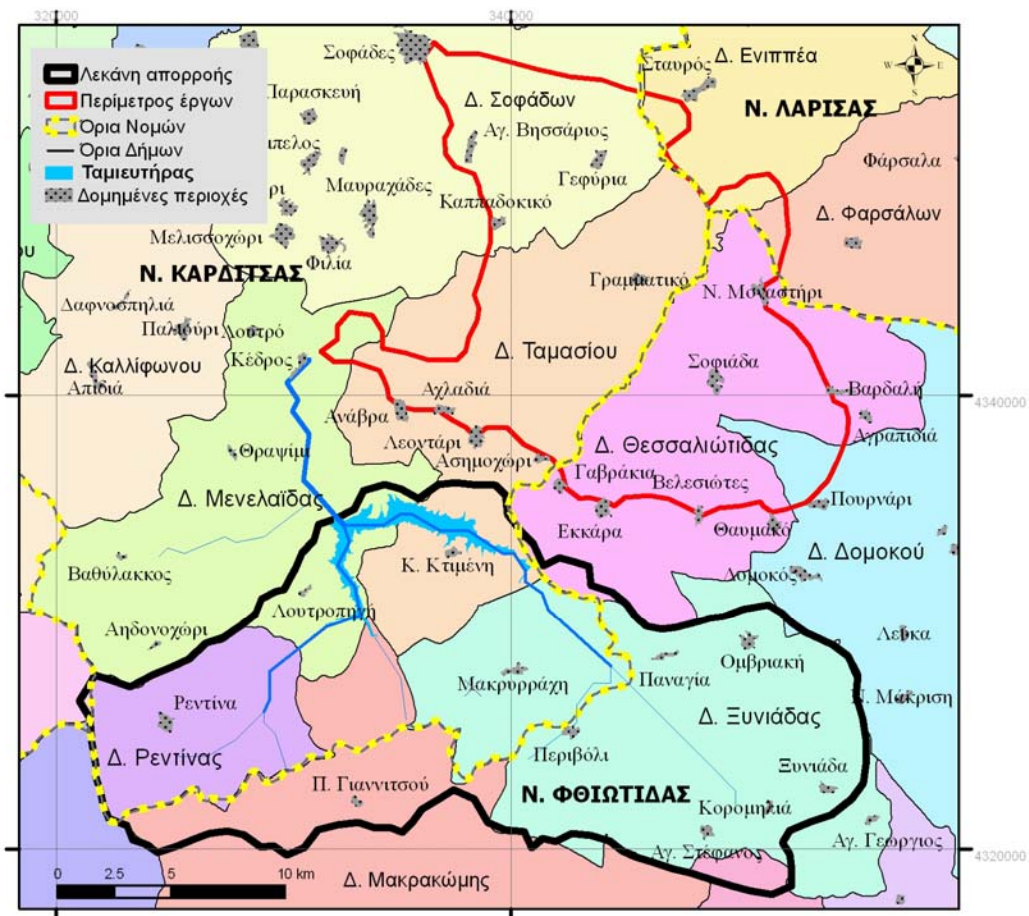
- τη λεκάνη τροφοδοσίας του ταμιευτήρα, έκτασης 376.6 km², στην οποία ανήκει και το Οροπέδιο της Ξυνιάδας·
- το φράγμα και τη λίμνη Σμοκόβου·
- τη σήραγγα εκτροπής, περιλαμβανομένου και του σταθμού παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας, μέχρι την κεφαλή του αρδευτικού δικτύου στο χωριό Λεοντάρι.

Στην παραπάνω περιοχή, ο φορέας θα έχει την πλήρη ευθύνη της παρακολούθησης του περιβάλλοντος και της ορθολογικής λειτουργίας των υδραυλικών έργων, με σκοπό να εξασφαλίζει μια βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων του ταμιευτήρα, προς όφελος τόσο των χρήσεων που αναπτύσσονται εντός την περιοχής αρμοδιότητάς του όσο και των χρήσεων που αναπτύσσονται στην κατάντη περιοχή, όπου θα διοχετεύονται οι απολήψεις από την σήραγγα εκτροπής (σήραγγα Λεονταρίου), προς το αρδευτικό δίκτυο και τους υδρευόμενους οικισμούς, καθώς και από την σήραγγα του εκκενωτή του φράγματος, προς την φυσική κοίτη του Σοφαδίτη.

Επισημαίνεται ότι η περιοχή αρμοδιότητας του φορέα μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με τις μελλοντικές δυνατότητες δράσης του.

2.1.2 Διοικητικά και δημογραφικά δεδομένα

Η συνολική έκταση της περιοχής μελέτης, που ανέρχεται σε 750 km² περίπου, ανήκει στους Νομούς Καρδίτσας, Φθιώτιδας και Λάρισας και περιλαμβάνει τμήματα 11 Δήμων, με πληθυσμό 50 000 κατοίκους (Σχήμα 2.2). Στην Πίνακα 2.1 παρουσιάζονται τα αναλυτικά δημογραφικά στοιχεία, ανά Δήμο και ανά Δημοτικό Διαμέρισμα.

Σχήμα 2.2: Διοικητικά όρια της περιοχής μελέτης.

Πίνακας 2.1: Πληθυσμός περιοχής μελέτης (ΕΣΥΕ, 2001).

Δήμος	Δημοτικό διαμέρισμα	Πληθυσμός	Δήμος	Δημοτικό διαμέρισμα	Πληθυσμός	
Άρνης	Ματαράγκας	1 725	Παλαμά	Παλαμά	5 807	
	Ερμητσίου	345		Αγ. Δημητρίου	191	
	Κυνέλης	754		Βλοχού	741	
	Πύργου Κιερίου	475		Γοργοβιτών	658	
		3 299		Καλυβακίων	357	
Θεσσαλιώτιδος	Ν. Μοναστηρίου	1 427		Κοσκινά	882	
	Αγραπιδιάς	215		Μάρκου	832	
	Βαρδαλής	405		Μεταμορφώσης	582	
	Βελεσιωτών	589			10 050	
	Γαβρακίων	259	Σοφάδων	Σοφάδων	6 106	
	Εκκάρας	1 006		Αγ. Παρασκευής	407	
	Θαυμακού	417		Αγ. Βησσαρίου	169	
Σοφιάδας	387	Αμπέλου		473		
	4 705	Ανωγείου		127		
Καλλιφώνου	Καλλιφωνίου	1 244		Γεφυριών	522	
	Απιδέας	415		Δασοχωρίου	383	
	Δαφνοσπηλιάς	336		Καππαδοκικού	527	
	Ζαϊμίου	475		Καρποχωρίου	1 085	
	Μολώχας	328	Μασχολουρίου	476		
	Παλιουρίου	448	Μαυραχάδων	558		
	3 246	Μελισσοχωρίου	330			
Μακρακώμης	Παλ. Γιαννιτσούς	306	Πασχαλίτσης	490		
		306	Φιλίας	562		
Μενελαΐδας	Κέδρου	897		12 215		
		Αηδονοχωρίου	321	Ταμασίου	Λεονταρίου	1 167
		Βαθυλάκκου	234		Ανάβρας	1 169
		Θραψιμίου	355		Ασημοχωρίου	310
		Λουτροπηγής	545		Αχλαδέας	477
		Λουτρού	349		Γραμματικού	517
	2701	Κτιμένης	432			
Ξυνιάδας	Ομβριακής	1 551		4 072		
		Αγίου Γεωργίου	380	Φύλλου	Ιτέας	1 431
		Αγίου Στεφάνου	308		Αστρίτσης	195
		Κορομηλέας	301		Λεύκης	321
		Μακρυρράχης	470		Ορφανών	419
		Ξυνιάδος	631		Πετρίνου	371
		Παναγίας	216		Συκεών	380
		Περιβολίου	539		Φύλλου	926
	4 396		4 043			
Ρεντίνης	Ρεντίνης	756	Σύνολο	49 789		
		756				

(1) Περιλαμβάνει μόνο το Δ.Δ. Παλιάς Γιαννιτσούς, που βρίσκεται εντός της λεκάνης απορροής του φράγματος.

2.2 Κατάσταση φυσικού περιβάλλοντος

Κατά τη διάρκεια κατασκευή του φράγματος Σμοκόβου, το γύρω τοπίο είχε αισθητικά υποβαθμιστεί, λόγω και της καταστροφής της φυσικής βλάστησης (κυρίως φυτοκοινωνίες δρυός) από τις διάφορες επεμβάσεις. Παράδειγμα τέτοιων επεμβάσεων είναι η δημιουργία λατομείων και δανειοθαλάμων, όπως και η αποψίλωση 4 000 στρεμμάτων δασών και δασικής έκτασης. Αποτέλεσμα ήταν η διακοπή της τοπογραφικής ομοιογένειας και η δημιουργία επιφανειών μεγάλων κλίσεων (*Βαβίζος κ.ά.*, 1995).

Σήμερα, δέκα περίπου χρόνια μετά την ολοκλήρωση του φράγματος, το περιβάλλον έχει σημαντικά αναβαθμιστεί, με φυσικούς τρόπους. Προβλέπεται μάλιστα να παρουσιάσει ακόμα μεγαλύτερη βελτίωση μετά και τις σχετικές δράσεις του φορέα. Επιπλέον, προβλέπεται να επανεποικιστεί η περιοχή από τα διάφορα είδη πανίδας, που απομακρύνθηκαν την περίοδο κατασκευής των έργων. Οποσδήποτε, στα είδη αυτά της πανίδας πρέπει να προστεθούν και νέα, που μετά από ειδικές μελέτες μπορούν να εμπλουτίσουν τους σχετικούς πληθυσμούς. Εξάλλου, οι ορεινές περιοχές Ν και ΝΔ του ταμιευτήρα έχουν αρκετά πυκνή και πλούσια δασώδη βλάστηση (π.χ. δάσος Ρεντίνας).

2.3 Αναπτυξιακά δεδομένα και προοπτικές

Η ανάπτυξη της περιοχής μελέτης βασίζεται, κυρίως, στον αγροτικό τομέα. Από τα στοιχεία των διαφόρων μελετών της ΕΣΥΕ φαίνεται ότι το μισό περίπου του ενεργού πληθυσμού του Νομού Καρδίτσας, και πιθανώς μεγαλύτερο ποσοστό στο σύνολο της περιοχής μελέτης, απασχολείται στον αγροτικό τομέα ακόμη και σήμερα, ενώ πολύ μικρή είναι η συμμετοχή του τριτογενή τομέα. Δυσμενέστερες προδιαγράφονται οι προοπτικές, αν ληφθεί υπόψη ότι οι βασικές καλλιέργειες του νομού είναι προβληματικές. Στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των έργων Σμοκόβου (*Βαβίζος κ.ά.*, 1995) αναφέρονται οι προτεινόμενες καλλιέργειες για την έκταση των 250 000 στρεμμάτων, που είναι κυρίως βαμβάκι (45%), σιτηρά (20%) και μηδική (21%). Μετά και την τελευταία αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), τα παραπάνω προϊόντα θεωρούνται προβληματικά, καθώς δεν ανταποκρίνονται στις αρχές της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας, της προόδου και της αειφορίας.

Έτσι, η ανάπτυξη του τουρισμού αποτελεί πολύ σημαντικό παράγοντα με δεδομένη την μείωση που εμφανίζεται τη τελευταία δεκαετία στην απασχόληση του πρωτογενή τομέα. Οι τουριστικοί πόλοι του νομού είναι τα παραλίμνια χωριά της λίμνης Πλαστήρα, η πόλη της Καρδίτσας και μελλοντικά η λίμνη του Σμοκόβου. Από σχετικά στοιχεία της ΕΣΥΕ για την τουριστική κίνηση του νομού την περίοδο 1993-1999 μπορούμε να βγάλουμε τα εξής συγκεντρωτικά συμπεράσματα:

- παρουσιάζεται αύξηση των αθροιστικών ετήσιων αφίξεων στο Νομό και στο Δήμο Καρδίτσας και αύξηση των διανυκτερεύσεων στο Δήμο Καρδίτσας για την ίδια περίοδο, και
- παρουσιάζεται αύξηση του μεριδίου τουριστικών αφίξεων για το Νομό Καρδίτσας σε σχέση με όλη τη Περιφέρεια Θεσσαλίας αναδεικνύοντας έτσι τις δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής.

Η λίμνη Πλαστήρα έχει το μεγαλύτερο μερίδιο τουριστικής προσέλευσης και διανυκτερεύσεων στο νομό. Το πανέμορφο τοπίο, καθώς και οι διαρκώς διευρυνόμενες τουριστικές υποδομές στους παραλίμνιους οικισμούς του Δήμου Νευρόπολης Αγράφων, καθιστούν τη λίμνη ένα βασικό πόλο ανάπτυξης του νομού.

Η λίμνη Σμοκόβου, λόγω της μικρής διάρκειας ζωής της, δεν έχει προς το παρόν αναπτυγμένες τουριστικές υποδομές. Στην περιοχή γύρω από τη λίμνη αναπτύσσονται μορφές ιαματικού τουρισμού λόγω των λουτρών Σμοκόβου, Καΐτσας και Σουλαντά και στην ευρύτερη περιοχή με μεγαλύτερη έμφαση (Πλατύστομο, Υπάτη, Λουτροπηγή, κλπ.). Τα λουτρά Σμοκόβου λειτουργούν από το 1662

και δέχονται εκατοντάδες επισκέπτες τη θερινή περίοδο λειτουργίας τους (Ιούνιος-Οκτώβριος). Υπάρχουν ήδη 1 000 κλίνες, οι οποίες όμως δύσκολα μπορούν να αυξηθούν (Βαβίζος κ.ά., 1995).

Επίσης, στην ευρύτερη περιοχή της λίμνης βρίσκονται διάφοροι τουριστικοί προορισμοί, όπως ενδιαφέρουσες αισθητικά διαδρομές (Φουρνά-Ρεντίνα-Λουτροπηγή, Πλατύστομο-Μακρακώμη-Λουτροπηγή) και αξιόλογοι παραδοσιακοί οικισμοί (Ρεντίνα με το ομώνυμο μοναστήρι, Γιαννιτσού που άρχισε πρόσφατα να επανοικίζεται, Κάτω Κτιμένη με αρχαιολογικό χώρο, Κτιμένη).

Γενικά, μπορεί να ειπωθεί ότι οι υφιστάμενες και προγραμματιζόμενες ανθρωπογενείς δραστηριότητες στην περιοχή της λίμνης δεν αναμένεται να προκαλέσουν προβλήματα ρύπανσης στο περιβάλλον και τα νερά. Υπάρχουν, έτσι, σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης νέων, ήπιων δραστηριοτήτων (περιήγηση, αναψυχή, άθληση, συναυλίες) όπως και διαφόρων μορφών τουρισμού (οικολογικός, ιαματικός, θρησκευτικός) με προϋποθέσεις και συνεχή μέριμνα για τη διατήρηση, ανάδειξη και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος. Άλλωστε, τα τελευταία χρόνια, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού παρουσιάζουν σοβαρό ενδιαφέρον από την πλευρά της πολιτείας, των ιδιωτών επενδυτών, αλλά και του κοινού.

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι οι υδατικοί πόροι του ταμιευτήρα, σε συνδυασμό με τους πόρους των γύρω περιοχών, παρουσιάζουν διάφορες αναπτυξιακές δυνατότητες, εκτός από την άρδευση, που μπορούν να συνδυαστούν μεταξύ τους ή με άλλες υφιστάμενες ή και προγραμματιζόμενες. Το γεγονός αυτό καθορίζει νέα προοπτική για τη διαχείριση του ταμιευτήρα, αλλά και για την μορφή και τον προσανατολισμό του φορέα που θα την αναλάβει. Έτσι, για παράδειγμα, φαίνεται ότι είναι δυνατή και επιθυμητή η παράλληλη και συμπληρωματική λειτουργία των δύο ταμιευτήρων, Πλαστήρα και Σμοκόβου (σε ενιαίο τεχνητό υδατικό σύστημα), με σκοπό την κοινή τουριστική τους ανάπτυξη, αλλά και την δημιουργία ενιαίων και παράλληλα ελεγχόμενων αποθεμάτων νερού για την (ή για την εξασφάλιση εναλλακτικής δυνατότητας) ύδρευση μεγάλων αστικών κέντρων του θεσσαλικού κάμπου σε περίπτωση σοβαρής έλλειψης νερού. Η πρόταση αυτή ενισχύεται από τα ακόλουθα δεδομένα:

- Σε μικρή απόσταση από τη λίμνη Σμοκόβου υπάρχει και ο ταμιευτήρας Πλαστήρα, στην περιοχή του οποίου τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκε σημαντικά ο τουριστικός τομέας, λόγω του εξαιρετικού φυσικού τοπίου και των προσπαθειών των κατοίκων.
- Οι υδατικοί πόροι του Υδατικού Διαμερίσματος της Θεσσαλίας, που προορίζονται για ύδρευση, παρουσιάζουν προβλήματα ποσότητας και ποιότητας, ενώ οι δύο ταμιευτήρες έχουν νερά αξιόπιστης διαθεσιμότητας και καλής ποιότητας.
- Η κατασκευή των αρδευτικών δικτύων της περιοχής Σμοκόβου θα καθυστερήσει σημαντικά να ολοκληρωθεί (τουλάχιστον 10-20 χρόνια).
- Ο αγροτικός τομέας, από την άποψη του αριθμού των απασχολούμενων, συνεχώς συρρικνώνεται.
- Βασικός στόχος του εθνικού προγράμματος ανάπτυξης αποτελεί η προσπάθεια για την κατά το δυνατόν πληρέστερη συνεργασία των διαφόρων έργων αξιοποίησης υδατικών πόρων (στην περίπτωση αυτή οι ταμιευτήρες Σμοκόβου και Πλαστήρα), με στόχο την αειφορία τους.

Τα παραπάνω ανταποκρίνονται στους στρατηγικούς στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη – Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006» του Γ΄ ΚΠΣ, που είναι:

- η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής γεωργίας ενόψει των προκλήσεων ενός συνεχώς ανταγωνιστικότερου διεθνούς περιβάλλοντος·
- η βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου για να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα και η ελκυστικότητά της αι να αποκατασταθεί η κοινωνική και οικονομική της λειτουργία·
- η διατήρηση και βελτίωση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων της υπαίθρου, με την ανάπτυξη κατάλληλων υποδομών άρσης της απομόνωσης.

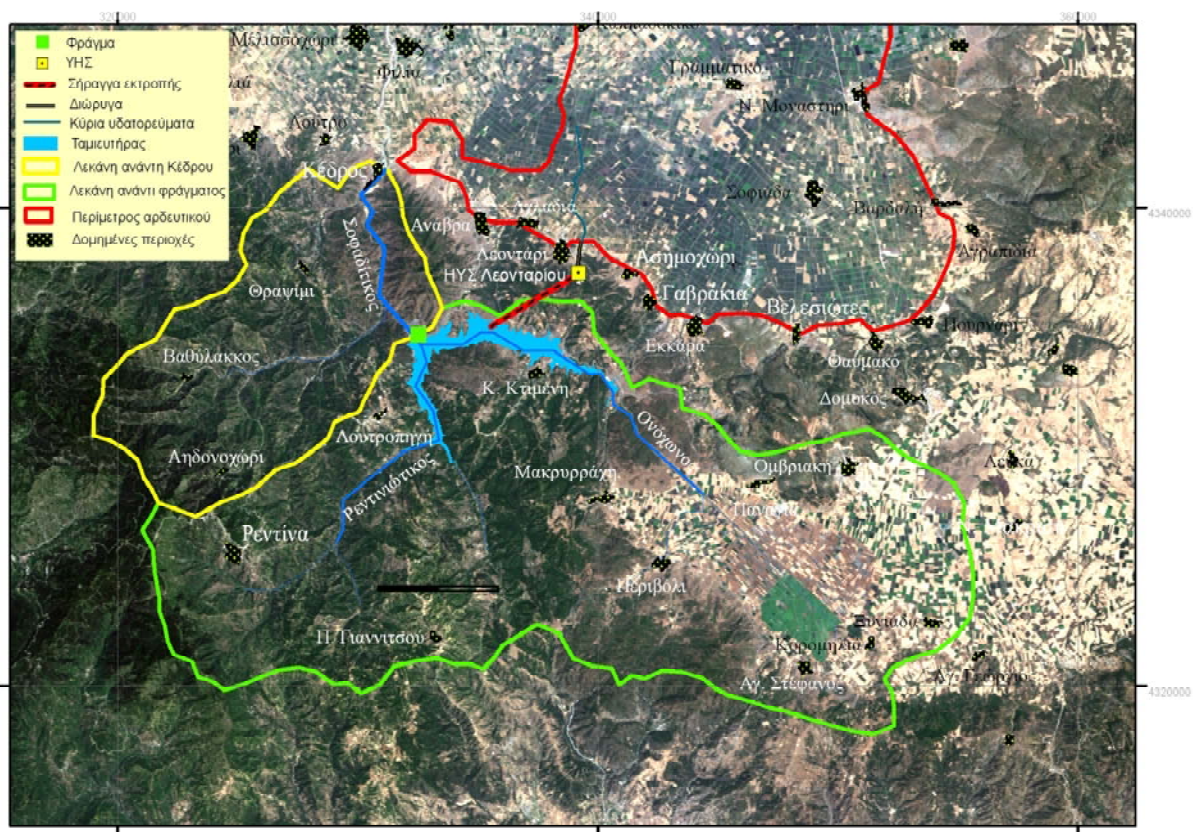

3 Φυσικό και τεχνητό υδατικό σύστημα

3.1 Περιγραφή φυσικού υδατικού συστήματος

3.1.1 Υδρογραφικό δίκτυο - Λεκάνες απορροής

Το φράγμα Σμοκόβου βρίσκεται πάνω στο χείμαρρο Σοφαδίτη, έναν από τους πολυάριθμους παραπόταμους του Πηνειού Θεσσαλίας, στην ορεινή ζώνη του Νομού Καρδίτσας. Ο ταμιευτήρας τοποθετείται στη συμβολή δύο ρεμάτων, του Ρεντινιώτικου, στα νότια, και του Ονόχωνου, στα ανατολικά, από τα οποία σχηματίζεται ο Σοφαδίτης, που μέσω του Ενιπέα καταλήγει στον Πηνειό (Σχήμα 3.1). Συνεπώς, ο ταμιευτήρας τροφοδοτείται από τις επιφανειακές απορροές δύο διακριτών υπολεκανών, που διαφέρουν ως προς τα φυσικά τους χαρακτηριστικά, και η μελέτη τους παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Η συνολική λεκάνη τροφοδοσίας του ταμιευτήρα έχει έκταση 376.5 km² και μέσο υψόμετρο 619 m.

Σχήμα 3.1: Λεκάνες απορροής περιοχής μελέτης.

Ο Ρεντινιώτικος, που έχει και την μεγαλύτερη υδροφορία, διατηρεί μόνιμη ροή όλο τον χρόνο, αν και οι θερινές παροχές είναι εμφανώς μικρότερες σε σχέση με αυτές της υγρής περιόδου. Στην υπολεκάνη του Ρεντινιώτικου, έκτασης 150 km² και μέσου υψομέτρου 743 m, το τοπίο χαρακτηρίζεται από μεγάλα υψόμετρα, έντονες κλίσεις, αρκετά πυκνή δασώδη βλάστηση και κυριαρχία των αδιαπέρατων γεωλογικών σχηματισμών. Στην λεκάνη δεν φαίνεται να αναπτύσσονται αξιόλογες πηγές, και

συνεπώς η τροφοδοσία του ποταμού οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στην επιφανειακή απορροή, που κατά την εαρινή περίοδο ενισχύεται από την τήξη του χιονιού.

Ο Ονόχωνος τροφοδοτείται από τα νερά της τοπικής του λεκάνης, καθώς και από την αποστράγγιση του οροπεδίου Ξυνιάδας, έκτασης 80 km². Τα επιφανειακά νερά της Ξυνιάδας συγκεντρώνονται σε μία κύρια αποστραγγιστική τάφρο και μέσω μιας τεχνητής χωμάτινης διώρυγας διοχετεύονται στον Ονόχωνο. Με τον τρόπο αυτό, η συνολική απορρέουσα επιφάνεια φτάνει τα 232 km², ενώ το μέσο υψόμετρό της ανέρχεται στα 543 m. Επισημαίνεται ότι κατά την αρδευτική περίοδο, η τάφρος της Ξυνιάδας φράσσεται με πρόχειρα υλικά, και συνεπώς οι εκροές του οροπεδίου δεν τροφοδοτούν τον ταμιευτήρα Σμοκόβου. Η ημιορεινή λεκάνη του Ονόχωνου χαρακτηρίζεται από μέτριες κλίσεις, πυκνή θαμνώδη βλάστηση και την κυριαρχία αδιαπέρατων γεωλογικών σχηματισμών, με εξαίρεση το νότιο ορεινό τμήμα της, όπου αναπτύσσονται κρητιδικοί ασβεστόλιθοι μέτριας περατότητας. Αντίθετα, στην πεδινή περιοχή της Ξυνιάδας, αναπτύσσεται χαμηλή βλάστηση, και είναι εμφανής η κυριαρχία των ασβεστολιθικών σχηματισμών. Η περιοχή είναι φτωχή σε υδατικούς πόρους, τόσο επιφανειακούς όσο και υπόγειους.

3.1.2 Επιφανειακό υδατικό δυναμικό

Η εκτίμηση του υδατικού δυναμικού του Σοφαδίτη για την κατασκευή του φράγματος έγινε με βάση τα δεδομένα του υδρομετρικού σταθμού Κέδρου. Ο σταθμός λειτούργησε υπό την εποπτεία του τότε Υπουργείου Δημοσίων Έργων (ΥΠΔΕ) από το 1960 μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1980, οπότε ξεκίνησαν οι εργασίες κατασκευής του φράγματος. Η επεξεργασία των πρωτογενών δεδομένων, με σκοπό την παραγωγή ενός μηνιαίου δείγματος απορροής στον Κέδρο έχει γίνει στα πλαίσια παλαιότερων μελετών. Σύμφωνα με αυτές η μέση ετήσια παροχή στη θέση του σταθμού εκτιμάται σε 7.5 m³/s περίπου. Οι ιστορικές απορροές στη θέση του φράγματος (με βάση τις οποίες έγινε η μελέτη του ταμιευτήρα), εκτιμήθηκαν με αναγωγή της χρονοσειράς απορροής στον Κέδρο, χρησιμοποιώντας εμπειρικές και στατιστικές μεθόδους συσχέτισης των παροχών με τις βροχοπτώσεις στις αντίστοιχες λεκάνες. Οι διάφορες εκτιμήσεις στο παρελθόν έδιναν μέση ετήσια εισροή στον ταμιευτήρα από 160 έως 180 hm³.

Στην πλέον επίκαιρη υδρολογική ανάλυση (Κουτσογιάννης κ.ά., 2001) εκτιμήθηκε μια μέση ετήσια εισροή στον ταμιευτήρα Σμοκόβου ίση με 174.4 και 160.2 hm³ για το κανονικό και δυσμενές σενάριο, αντίστοιχα. Από τους υπολογισμούς προέκυψε ότι η ονομαστική ετήσια απόληψη για επίπεδο αξιοπιστίας 90% ανέρχεται σε 156.8 και 147.4 hm³ για το κανονικό και δυσμενές σενάριο, αντίστοιχα. Για το παραπάνω επίπεδο αξιοπιστίας, η πραγματική μέση ετήσια απόληψη εκτιμάται σε 151.7 και 143.1 hm³ για το κανονικό και δυσμενές σενάριο εισροών, αντίστοιχα. Ωστόσο, από τις παραπάνω απολήψιμες ποσότητες θα πρέπει να αφαιρεθούν 15-20 hm³ για εμπλουτισμό των κατάντη του Κέδρου προσχωματικών υδροφορέων, ενώ αν συνυπολογιστούν και οι απώλειες εξάτμισης από τον ταμιευτήρα και οι απώλειες κατά την προσαγωγή, αναμένεται μια συνολική μείωση της απολήψιμης ποσότητας κατά 20-25 hm³.

Στα πλαίσια του Β' φάσης του ερευνητικού αυτού έργου προβλέπεται να γίνει μια αναλυτικότερη εκτίμηση του ασφαλούς απολήψιμου δυναμικού του ταμιευτήρα, που θα βασίζεται: (α) στην προσαρμογή ενός υδρολογικού μοντέλου, με στόχο την ακριβή εκτίμηση του όγκου απορροής στον ταμιευτήρα και (β) στην προσαρμογή ενός μοντέλου στοχαστικής προσομοίωσης της λειτουργίας του υδροσυστήματος, που θα λαμβάνει υπόψη τα υδρολογικά δεδομένα, τις χρήσεις νερού και τα χαρακτηριστικά των τεχνικών έργων, παράγοντας σενάρια διαχείρισης για τα διάφορα στάδια ανάπτυξης του αρδευτικού δικτύου και των σχετικών έργων.

3.1.3 Υπόγεια νερά

Η ορεινή λεκάνη απορροής ανάντη του φράγματος δεν παρουσιάζει ενδιαφέρον από πλευράς εκμετάλλευσης των υπόγειων υδατικών πόρων, ενώ η έλλειψη αξιόλογων πηγών δείχνει ότι το υπόγειο δυναμικό της περιοχής είναι περιορισμένο.

Εξαίρεση αποτελεί το οροπέδιο της Ξυνιάδας, όπου έχουν διανοιχθεί αρκετές αρδευτικές γεωτρήσεις. Ωστόσο, στην περιοχή παρατηρείται σταθερή ταπείνωση του υδροφόρου ορίζοντα, που τεκμηριώνεται από το γεγονός ότι σε ένα διάστημα τριάντα περίπου ετών, τα βάθη των γεωτρήσεων αυξήθηκαν σημαντικά, ενώ η απόδοσή τους κρίνεται επισφαλής. Εξαίρεση αποτελούν οι γεωτρήσεις του Αγίου Στεφάνου, στο ΝΑ άκρο του οροπεδίου που χαρακτηρίζεται από αξιόλογη υπόγεια υδροφορία.

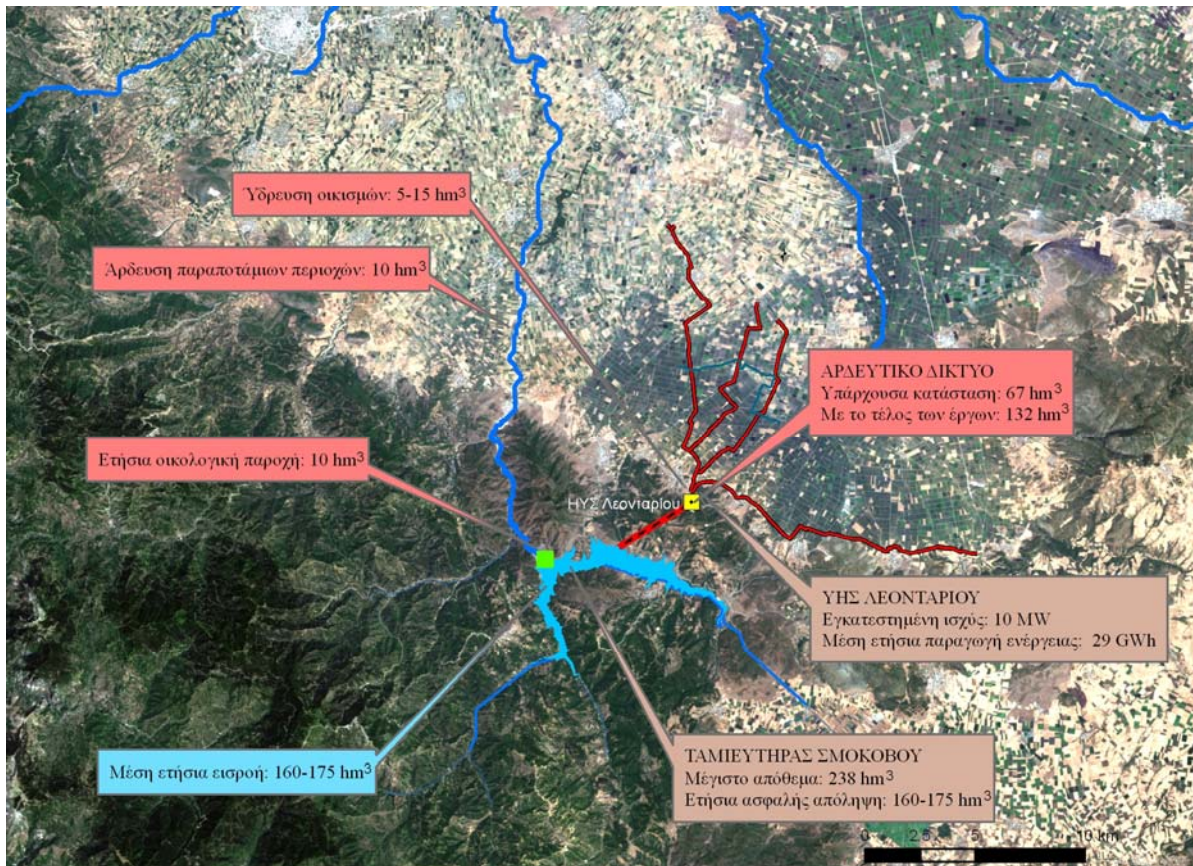
Όσον αφορά στα υπόγεια νερά της περιοχής ανάπτυξης των αρδευτικών έργων Σμοκόβου, υπάρχει ένα μεγάλος αριθμός μη καταγεγραμμένων γεωτρήσεων, οι οποίες λειτουργούν άναρχα, με δυσμενείς συνέπειες στον υπόγειο υδροφορέα. Αναμένεται ότι η σταδιακή κατάργησή τους, λόγω της ανάπτυξης του κλειστού αρδευτικού δικτύου και των προσωρινών έργων, παράλληλα με την λήψη μέτρων απαγόρευσης της έκδοσης νέων αδειών ή και τη διακοπή λειτουργίας παλιών γεωτρήσεων για περιβαλλοντικούς λόγους, θα συμβάλουν στην άμβλυνση των αρνητικών επιπτώσεων.

3.2 Σύντομη περιγραφή των έργων

3.2.1 Γενική περιγραφή του υδροσυστήματος

Το φράγμα Σμοκόβου βρίσκεται στον ποταμό Σοφαδίτη, αμέσως μετά την συμβολή των ρεμάτων Ονόχωνου και Ρεντινιώτικου, και σε απόσταση 30 km περίπου από την πόλη της Καρδίτσας. Η κατασκευή του φράγματος και των συναφών έργων ολοκληρώθηκε το 1996, ενώ η πλήρωση του ταμιευτήρα ολοκληρώθηκε το 2003. Τα έργα κατασκευάστηκαν με σκοπό την εξασφάλιση νερού για την άρδευση 250 000 στρεμμάτων στους νομούς Καρδίτσας, Φθιώτιδας και Λάρισας (κάτι που θα συμβάλλει στην προστασία του κατάντη υδροφορέα από την ανεξέλεγκτη έως τώρα χρήση των γεωτρήσεων), την ύδρευση οικισμών και την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Στο Σχήμα 3.2 απεικονίζεται η γενική διάταξη του υδροσυστήματος Σμοκόβου, που περιλαμβάνει τον ταμιευτήρα και τη λεκάνη απορροής του, τη σήραγγα εκτροπής (σήραγγα Λεονταρίου) και τον υδροηλεκτρικό σταθμό, την περιοχή ανάπτυξης των αρδευτικών δικτύων, την ενδιάμεση λεκάνη μεταξύ του φράγματος και του υδρομετρικού σταθμού στον Κέδρο, καθώς και την παραποτάμια ζώνη κατά μήκος του Σοφαδίτη. Στο σχήμα δίνονται τα βασικά μεγέθη του υδροσυστήματος, που αφορούν στα χαρακτηριστικά των τεχνικών έργων και σε ποσοτικές εκτιμήσεις σχετικά με τις ετήσιες εισροές και τις απολήψεις νερού, για την εξυπηρέτηση των διαφόρων χρήσεων.

Σχήμα 3.2: Υδροσύστημα Σμοκόβου.

3.2.2 Φράγμα και συναφή έργα

Το φράγμα Σμοκόβου είναι λιθόρριπτο και έχει ύψος 104 m. Ο υπερχειλιστής του είναι ελεύθερος (χωρίς θυροφράγματα) και έχει σχεδιαστεί για παροχή αιχμής 2 071 m³/s. Ο εκκενωτής πυθμένα (η παλιά σήραγγα εκτροπής του φράγματος) χρησιμοποιείται για τη διατήρηση περιβαλλοντικής παροχής στον Σοφαδίτη. Ο ταμιευτήρας έχει ολική χωρητικότητα 237.6 hm³, και ωφέλιμο όγκο 209.2 hm³. Τα κύρια τεχνικά χαρακτηριστικά του φράγματος, του ταμιευτήρα, του υπερχειλιστή και του εκκενωτή πυθμένα συνοψίζονται στον Πίνακα 3.1.

Η τροφοδοσία των αρδευτικών εκτάσεων πραγματοποιείται μέσω της σήραγγας Λεονταρίου και των συναφών έργων (Σχήμα 3.2). Η εισροή του νερού γίνεται στον πύργο υδροληψίας που βρίσκεται 3 km νοτιοανατολικά του φράγματος. Το κατώφλι υδροληψίας είναι στα +330.0 m. Η κυρίως σήραγγα έχει μήκος 4 120 m και περιλαμβάνει δύο τμήματα, ανάντη και κατάντη του φρέατος ανάπαυσης, το οποίο βρίσκεται σε απόσταση 207 m ανάντη του μετώπου εξόδου της σήραγγας. Από την έξοδο της σήραγγας ξεκινά μεταλλικός αγωγός υπό πίεση, εγκιβωτισμένος σε σκυρόδεμα, μήκους 54 m, ο οποίος καταλήγει στον υδροηλεκτρικό σταθμό και το έργο καταστροφής ενέργειας (ΕΚΕ). Στη συνέχεια, ο αγωγός εκβάλλει στη λεκάνη ηρεμίας, η οποία είναι εφοδιασμένη με υπερχειλιστή ασφαλείας, και στη συνέχεια η παροχή διοχετεύεται στο σωληνωτό αρδευτικό δίκτυο. Η μέγιστη παροχή λειτουργίας της σήραγγας και των συναφών έργων φτάνει τα 25 m³/s.

Ο υδροηλεκτρικός σταθμός (YHS) Λεονταρίου, που λειτουργεί υπό την εποπτεία της ΔΕΗ, βρίσκεται στην έξοδο της σήραγγας και σε απόσταση περίπου 1.5 km από τον ομώνυμο οικισμό. Ο σταθμός περιλαμβάνει τρεις στροβίλους τύπου Francis, με παροχές λειτουργίας 2-5 m³/s, 5-10 m³/s, και 5-10 m³/s αντίστοιχα. Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς των στροβίλων είναι 10 MW.

Πίνακας 3.1: Τεχνικά χαρακτηριστικά φράγματος και ταμιευτήρας Σμοκόβου.

ΦΡΑΓΜΑ	ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΑΣ
Τύπος: Λιθόρριπτο Όγκος: 3 600 000 m ³ Ύψος: 104 m Υψόμετρο στέψης: 382 m Μήκος στέψης: 456 m Πλάτος στέψης: 11 m	Υψόμετρο στάθμης λειτουργίας: 375.0 m Υψόμετρο στάθμης υδροληψίας: 331.0 m Μέγιστο απόθεμα: 237.6 hm ³ Νεκρός όγκος: 28.4 hm ³ Έκταση λίμνης στην ανώτατη στάθμη: 8.4 km ² Έκταση λεκάνης απορροής: 376.5 km ² Μέση ετήσια εισροή: 160-175 hm ³ Μέση ετήσια στερεοαπορροή: 380 000 m ³
ΥΠΕΡΧΕΙΛΙΣΤΗΣ	ΕΚΚΕΝΩΤΗΣ
Τύπος: ελεύθερος (χωρίς θυροφράγματα) Ανοιχτός αγωγός, μήκους 250 m, πλάτους 8.0 m και κλίσης 52 % Υψόμετρο στέψης: 375.0 m Υψόμετρο εξόδου: 279.0 m Παροχή σχεδιασμού: 2071 m ³ /s	Σήραγγα πεταλοειδούς διατομής Διάμετρος 5 m, μήκος 605 m Υψόμετρο εισόδου σήραγγας: 292.5 m Υψόμετρο εξόδου σήραγγας: 279.0 m Υψόμετρο υδροληψίας εκκενωτή: 322.0 m Χρόνος εκκένωσης: 20-30 ημέρες

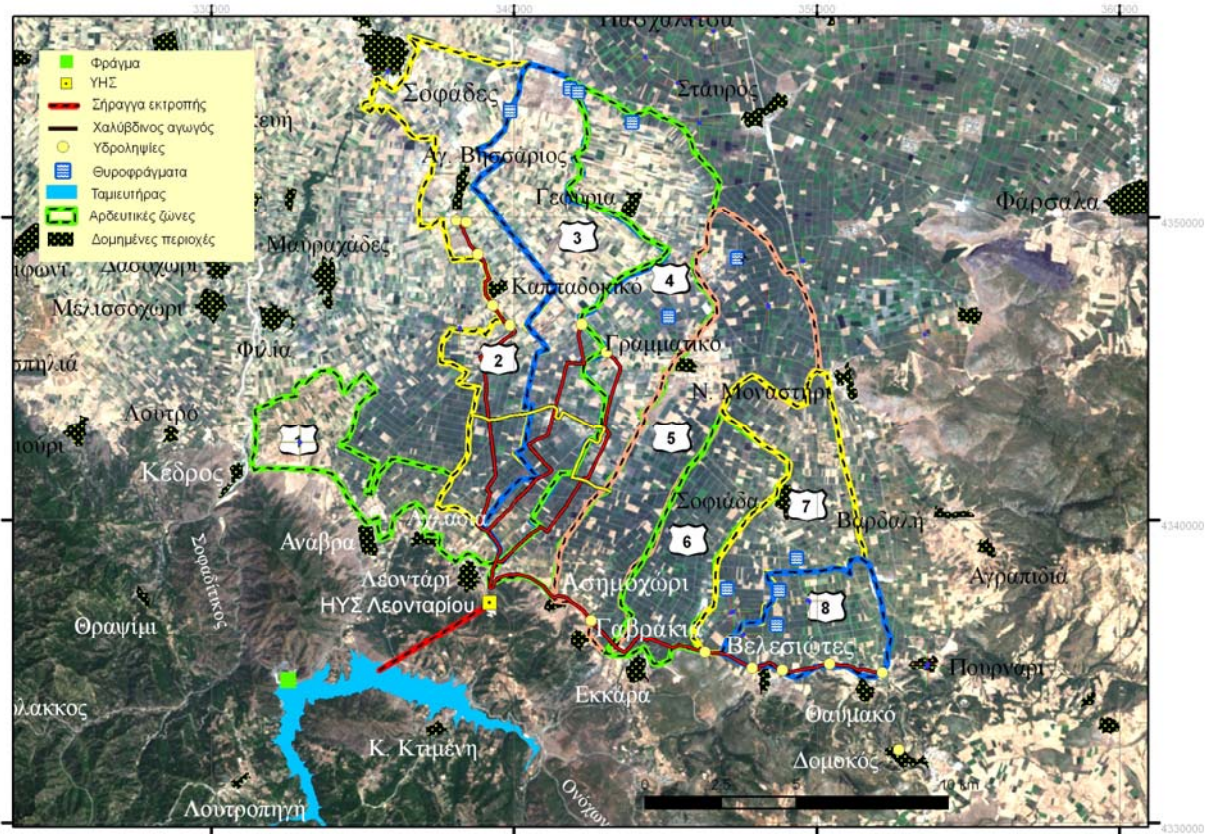
3.2.3 Αρδευτικό δίκτυο

Το αρδευτικό δίκτυο της περιοχής, στην πλήρη ανάπτυξή του, φαίνεται στο Σχήμα 3.3. Έχει συνολική δεσποζόμενη έκταση 252 600 στρέμματα, περίπου, ενώ η καθαρή γεωργική γη εκτιμάται σε περίπου 224 700 στρέμματα. Χωρίζεται σε δύο Περιοχές και οχτώ Ζώνες (Σ1 έως Σ8), με τις πρώτες τέσσερις Ζώνες να υπάγονται στην Περιοχή 1, ενώ τις υπόλοιπες στην Περιοχή 2 (Πίνακας 3.2). Από την παροχή εξόδου της σήραγγας Λεονταρίου, ένα μέρος θα τροφοδοτεί απ' ευθείας το σύστημα των κυρίων σωληνώσεων (Ζώνες Σ1, Σ2, Σ3, Σ4), που προορίζεται για τα δίκτυα μεταξύ Λεονταρίου και Κέδρου, ενώ ένα άλλο μέρος διοχετεύεται στον Ανατολικό Αγωγό, προκειμένου να τροφοδοτήσει τις υπόλοιπες κύριες σωληνώσεις που έχουν αφετηρία στη διώρυγα (Ζώνες Σ5, Σ6, Σ7, Σ8).

Πίνακας 3.2: Χαρακτηριστικά αρδευτικών ζωνών.

Ζώνες	Θέση	Δεσποζόμενη έκταση (στρέμματα)	Καθαρή γεωργική γη (στρέμματα)
Σ1-Σ4	Νότια του Σοφαδίτη, και κεντρικά του μετώπου της σήραγγας Λεονταρίου	132 700	117 720
Σ5	Στο μέσον της αρδευόμενης έκτασης, και ανατολικά των ζωνών Σ1 έως Σ4	49 800	44 400
Σ6	Υπάγεται στο Ν. Φθιώτιδας, και βρίσκεται ανατολικά της Σ5	19 900	18 200
Σ7	Υπάγεται στους Ν. Φθιώτιδας και Λάρισας, και βρίσκεται ανατολικά της Σ6	24 600	21 100
Σ8	Στο ανατολικό άκρο της όλης περιοχής, και ανατολικά της ζώνης Σ7	25 600	23 300
Σύνολο		252 600	224 720

Σχήμα 3.3: Όρια αρδευτικού δικτύου και αρίθμηση ζωνών.

Τα έργα έχει προβλεφθεί να κατασκευαστούν σε τρεις φάσεις.

- Στην φάση Α΄, μέρος της οποίας έχει ολοκληρωθεί, προβλέπεται η κατασκευή έργων στις Ζώνες Σ2 έως Σ8, με στόχο η καθαρή αρδευόμενη έκταση να φτάνει τα 87 000 στρέμματα. Ειδικότερα, στην Περιοχή 1 (Ζώνες Σ2, Σ3 και Σ4) κατασκευάζονται σωληνωτά δίκτυα, που θα αρδεύουν μια καθαρή έκταση 18 000 στρεμμάτων, καθώς και 13 από τα 36 συνολικά μικρά φράγματα (ρουφράκτες), που θα υδροδοτούν μια καθαρή έκταση 37 000 στρεμμάτων. Στην Περιοχή 2 δεν προβλέπεται η κατασκευή μόνιμων αρδευτικών δικτύων. Ωστόσο, θα κατασκευαστούν οι μόνιμοι αγωγοί προσαγωγής νερού σε προσωρινές υδροληψίες, μέσω ρεμάτων και τάφρων, καθώς και 8 από τα 34 συνολικά ρουφράκτες, που θα εξυπηρετούν μια καθαρή έκταση 32 000 στρεμμάτων. Τα αποχετευτικά έργα και τα έργα αγροτικής οδοποιίας θα είναι πολύ περιορισμένης κλίμακας.
- Στη φάση Β΄ θα κατασκευαστούν έργα στις Ζώνες Σ2 έως Σ8, με στόχο η συνολική καθαρή αρδευόμενη έκταση να φτάνει τα 136 000 στρέμματα, που αντιστοιχεί σε 42 000 στρέμματα μόνιμων δικτύων και 94 000 στρέμματα προσωρινών έργων. Ειδικότερα, στην Περιοχή 1 (Ζώνες Σ2, Σ3 και Σ4), θα συμπληρωθούν τα τριτεύοντα, κυρίως, δίκτυα, ώστε η περιοχή ανάπτυξης του μόνιμου δικτύου να αυξηθεί κατά 24 000 στρέμματα, ενώ θα κατασκευαστούν οι υπόλοιποι 24 ρουφράκτες των προσωρινών έργων, που θα αρδεύουν άλλα 22 000 στρέμματα καθαρής γεωργικής γης. Στην Περιοχή 2 θα κατασκευαστούν οι 20 ρουφράκτες των υπολειπόμενων προσωρινών έργων, αυξάνοντας έτσι την καθαρή αρδευόμενη έκταση στα 35 000 στρέμματα.
- Στην φάση Γ΄, τουλάχιστον για την Περιοχή 1, θα συμπληρωθούν τα μόνιμα σωληνωτά δίκτυα (επιπλέον 75 000 στρέμματα), το αποχετευτικό και αντιπλημμυρικό δίκτυο, καθώς και τα έργα αγροτικής οδοποιίας. Όσον αφορά στην Περιοχή 2, η κατασκευή των μόνιμων αρδευτικών δικτύων και των λοιπών έργων θα καλύψει το σύνολο της έκτασης (δηλαδή 107 000 στρέμματα καθαρής γης), εφόσον βέβαια υπάρξουν οι δυνατότητες χρηματοδότησης (για τον λόγο αυτό, η τρίτη φάση έχει διακριθεί παρακάτω σε δύο σενάρια, Γ1 και Γ2).

Στην παρούσα φάση, και λόγω έλλειψης οικονομικών πόρων, έχουν κατασκευαστεί έργα για την εξυπηρέτηση 20 000 στεμμάτων δεσπόζουσας γης από την φάση Α', κατάντη της περιοχής Λεονταρίου, με βάση νέα προσωρινή μελέτη (ΥΔΡΟΕΞΥΓΙΑΝΤΙΚΗ, 2001). Περιλαμβάνουν αγωγούς μεταφοράς νερού (σωληνωτούς), το έργο υπερχειλίσης του ΥΗΣ και μικρά φράγματα (ρουφράχτες) που θα κατασκευαστούν σε ρέματα, τάφρους, συλλεκτήρες και ποταμούς, τα οποία υπάρχουν μέσα στην περίμετρο των έργων του Σμοκόβου ή και εκτός αυτής. Έτσι, η άρδευση γίνεται στα φυσικά ρέματα και δευτερευόντως σε αποστραγγιστικά κανάλια. Ακόμη, προχωρούν και διάφορα μικρά αρδευτικά έργα, με χρήση των στραγγιστικών δικτύων από την νομαρχία Καρδίτσας.

3.3 Χρήσεις νερού

Το διαχειριστικό ενδιαφέρον καλύπτει όλους τους δυνητικούς χρήστες των υδατικών πόρων του ταμιευτήρα Σμοκόβου. Περιλαμβάνει, σε πρώτη προτεραιότητα, την διατήρηση μιας ελάχιστης ροής κατάντη του φράγματος για περιβαλλοντικούς λόγους και, ακολούθως, ένα πλήθος χρήσεων, καταναλωτικών και μη, και συγκεκριμένα την άρδευση των 250 000 στρεμμάτων της πλήρους ανάπτυξης των αρδευτικών δικτύων, την ύδρευση οικισμών που προβλέπεται να εξυπηρετούνται από τον ταμιευτήρα, την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και τουριστικές δραστηριότητες που αναμένεται να αναπτυχθούν στην περιοχή. Επιπλέον, σε μεταβατικό στάδιο, θα εξυπηρετεί και γεωργικές δραστηριότητες κατά μήκος του Σοφαδίτη, μέσω της ενισχυμένης περιβαλλοντικής παροχής. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι βασικές ανάγκες ανά χρήση, υφιστάμενες και μελλοντικές.

3.3.1 Οικολογική παροχή

Το σημαντικότερο περιβαλλοντικό μέτρο που αφορά στη λειτουργία του ταμιευτήρα αναφέρεται στην διατήρηση μιας ελάχιστης ροής κατάντη του φράγματος, που θα διοχετεύεται μέσω της σήραγγας του εκκενωτή. Με βάση την Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπλώσεων (ΜΠΕ) του έργου (*Βαβίζος κ.ά.*, 1995), η οικολογική εκροή που θα διοχετεύεται την περίοδο Απριλίου-Σεπτεμβρίου, φτάνοντας αθροιστικά στα 10.0 hm³, προβλέπεται να ακολουθεί την κατανομή του Πίνακα 3.3 (στήλη 2), εξασφαλίζοντας μια θερινή παροχή στον κώνο του Σοφαδίτη που θα κυμαίνεται από 0.7 έως 1.1 m³/s.

Σύμφωνα με την ΔΕΒ Καρδίτσας (*Καρακώστας*, προσωπική επικοινωνία), η κατανομή που προτείνει η ΜΠΕ του έργου θα πρέπει να τροποποιηθεί, προς όφελος των μηνών Αυγούστου και Σεπτεμβρίου, χωρίς να μεταβληθεί η συνολική ετήσια ποσότητα των 10.0 hm³ (Πίνακας 3.3, στήλη 3). Με τον τρόπο αυτό θα εξασφαλιστεί μεγαλύτερη ποσότητα νερού στο πέρας της θερινής περιόδου, κατά την οποία παρουσιάζονται σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα, δεδομένου ότι σταματούν οι αρδεύσεις και στερεύουν οι πηγές. Την περίοδο αυτή, η παροχή του Πηνεϊού και των παραποτάμων του (Φαρσαλιώτης, Καλέντζης, κλπ.) σχεδόν μηδενίζεται, με συνέπεια τον θάνατο ψαριών και τη σημαντική αύξηση των συγκεντρώσεων των ρυπογόνων φορτίων.

Από την ποσότητα νερού που θα διατίθεται κατάντη του φράγματος ως οικολογική παροχή, ένα ποσοστό της τάξης του 15-25% εκτιμάται ότι θα διηθείται, εμπλουτίζοντας τον υπόγειο υδροφόρα. Σε μεταβατικό στάδιο, η παραπάνω παροχή προβλέπεται να είναι αυξημένη, με την ενίσχυση να είναι διαθέσιμη την άρδευση των παραποτάμιων περιοχών του Σοφαδίτη, μέσω επιφανειακών απολήψεων (ακριβέστερες εκτιμήσεις θα δοθούν στα πλαίσια των υδρολογικών αναλύσεων που θα γίνουν κατά την Β' φάση του ερευνητικού έργου). Συνεπώς, για το διάστημα μερικής μόνο ανάπτυξης του αρδευτικού δικτύου Σμοκόβου, τίθεται το ζήτημα της συνδυασμένης αρδευτικής αξιοποίησης του υδατικού δυναμικού του ταμιευτήρα, δηλαδή τόσο μέσω της σήραγγας Λεονταρίου προς την περιοχή των αρδευτικών έργων, μόνιμων και προσωρινών, όσο και μέσω της σήραγγας του εκκενωτή, προς τον Σοφαδίτη. Η παροχή αυτή προσμετράται στις χρήσεις και κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική για το

περιβάλλον, καθώς η αυξημένη, σε σχέση με την πρόβλεψη της ΜΠΕ, παροχέτευση νερού προς τον Σοφαδίτη θα συμβάλει στην ουσιαστική αύξηση των διηθήσεων προς τον υδροφόρο.

Πίνακας 3.3: Προτεινόμενα σενάρια μηνιαίας κατανομής της περιβαλλοντικής εκροής κατάντη του φράγματος (όγκοι νερού σε hm³).

Μήνας	Σύμφωνα με τη ΜΠΕ του έργου	Σύμφωνα με την ΔΕΒ Καρδίτσας
Απρίλιος	0.36	0.00
Μάιος	1.76	0.80
Ιούνιος	2.43	2.30
Ιούλιος	2.93	3.00
Αύγουστος	1.84	2.70
Σεπτέμβριος	0.71	1.20
Σύνολο	10.00	10.00

3.3.2 Άρδευση μέσω μόνιμων και προσωρινών έργων

Η συνολική έκταση που προβλέπεται να καλύψει μελλοντικά το αρδευτικό δίκτυο ανέρχεται σε 252 600 στρέμματα περίπου, ενώ η καθαρή γεωργική γη σε περίπου 224 700 στρέμματα. Όπως αναλύεται στο εδάφιο 3.2.3, τα έργα θα ολοκληρωθούν σε τρεις φάσεις, και στον Πίνακα 3.4 παρουσιάζονται οι ετήσιες ποσότητες νερού που θα απαιτηθούν για άρδευση σε κάθε μία από τις φάσεις αυτές. Ειδικότερα, για την τελική φάση θεωρούμε δύο σενάρια. Στο σενάριο Γ1 υποτίθεται η κατασκευή μόνιμων δικτύων μόνο για την Περιοχή 1, ενώ η Περιοχή 2 θα εξυπηρετείται από προσωρινά έργα και μόνο, ενώ στο σενάριο Γ2 υποτίθεται η ολοκλήρωση των έργων για το σύνολο της καθαρής γεωργικής γης. Οι υπολογισμοί του Πίνακα έχουν γίνει με τιμές ονομαστικής ετήσιας αρδευτικής ζήτησης 500 και 700 m³/στρέμμα, για υδροδότηση από μόνιμα σωληνωτά δίκτυα και προσωρινά έργα (επιφανειακή απόληψη από χωμάτινες τάφρους), αντίστοιχα¹.

Πίνακας 3.4: Εκτάσεις καθαρής γεωργικής γης και ετήσιες αρδευτικές ανάγκες, κατά τις διάφορες φάσεις ανάπτυξης των αρδευτικών έργων.

Φάση	Μόνιμα δίκτυα (ονομαστική ζήτηση 500 m ³ /στρ/έτος)	Προσωρινά έργα (ονομαστική ζήτηση 700 m ³ /στρ/έτος)	Ετήσια αρδευτική ζήτηση (hm ³)
A	Έκταση: 18 000 στρέμματα Ετήσιες ανάγκες: 9.0 hm ³	Έκταση: 69 000 στρέμματα Ετήσιες ανάγκες: 48.3 hm ³	57.3
B	Έκταση: 42 000 στρέμματα Ετήσιες ανάγκες: 21.0 hm ³	Έκταση: 94 000 στρέμματα Ετήσιες ανάγκες: 65.8 hm ³	86.8
Γ1	Έκταση: 117 720 στρέμματα Ετήσιες ανάγκες: 58.9 hm ³	Έκταση: 94 000 στρέμματα Ετήσιες ανάγκες: 65.8 hm ³	124.7
Γ2	Έκταση: 224 720 στρέμματα Ετήσιες ανάγκες: 112.4 hm ³	Κατάργηση προσωρινών έργων	112.4

¹ Οι καθαρές ανάγκες των καλλιεργειών στο Ν. Καρδίτσας εκτιμώνται ως εξής: βαμβάκι 514 m³/στρ., μηδική 686 m³/στρ., αραβόσιτος 601 m³/στρ., καπνός 539 m³/στρ. (Καρακώστας, προσωπική επικοινωνία).

3.3.3 Ύδρευση

Ο ταμειυτήρας Σμοκόβου προβλέπεται να εξυπηρετεί, εκτός από τις αρδευτικές, και τις υδρευτικές ανάγκες των πεδινών οικισμών της περιοχής μελέτης. Συγκεκριμένα θα καλύπτει την υδρευτική ζήτηση 55 συνολικά οικισμών των δήμων Ταμασίου, Μενελαΐδας, Καλλιφώνου, Σοφάδων, Άρνης, Παλαμά και Φύλλου. Ο πληθυσμός σχεδιασμού, που αναφέρεται στο έτος 2042, εκτιμάται σε 55 000, ενώ ο πληθυσμός κατά την απογραφή του 2001 ανέρχεται σε 40 000 περίπου (Πίνακας 3.5). Στην παρούσα κατάσταση, οι οικισμοί αυτοί υδρεύονται είτε από τοπικές γεωτρήσεις είτε από τοπικές πηγές. Το μείζον πρόβλημα είναι η κακή ποιότητα των υδάτων, λόγω ρύπανσης του υπόγειου υδροφορέα από γεωργικές δραστηριότητες. Σημειώνεται ότι ο Δήμος Σοφάδων υδρεύεται από τη λίμνη Πλαστήρα, αλλά προβλέπεται να ενισχυθεί και από τον ταμειυτήρα Σμοκόβου.

Πίνακας 3.5: Κατανομή πληθυσμού που προβλέπεται να υδρεύεται από τον ταμειυτήρα.

Δήμος	Πληθυσμός (απογραφή 2001)	Πληθυσμός μελέτης (εκτίμηση 2042)
Ταμασίου	4 072	5 225
Μενελαΐδας	2 701	3 300
Καλλιφώνου	3 246	4 400
Σοφάδων	12 215	17 600
Άρνης	3 299	4 125
Παλαμά	10 050	14 850
Φύλλου	4 043	5 500
Σύνολο	39 626	55 000

Στην σχετική προμελέτη ύδρευσης (Μπουλούγαρης και Τσίτσης, 2002), με βάση τα πληθυσμιακά και αναπτυξιακά δεδομένα της περιοχής, και θεωρώντας μια μέση ημερήσια κατά κεφαλή κατανάλωση ίση με 250 L/κάτ./ημ., προέκυψε ότι οι ετήσιες υδρευτικές ανάγκες των Δήμων της περιοχής ανέρχονται σε 5.0 hm³. Εκφράζεται η άποψη ότι η τιμή αυτή είναι σημαντικά υπεκτιμημένη, δεδομένου ότι, με βάση στοιχεία πραγματικής κατανάλωσης του Συνδέσμου Ύδρευσης Καρδίτσας, η κατά κεφαλή ζήτηση νερού στην περιοχή ξεπερνά τα 600 L/κάτ./ημ., και σε ορισμένες περιπτώσεις φτάνει ακόμη και στα επίπεδα των 1000 L/κάτ./ημ. Επισημαίνεται ωστόσο ότι μεγάλο μέρος του υδρευτικού νερού χρησιμοποιείται και για άλλες χρήσεις, όπως βιοτεχνικές και κτηνοτροφικές. Οι πραγματικές ανάγκες για οικιακές χρήσεις φτάνουν τα 250 L/κάτ./ημ., ενώ οι κτηνοτροφικές ανάγκες υπολογίζονται σε 150 L/κεφ./ημ., για μεγάλα ζώα, και σε 25 L/κεφ./ημ., για μικρά ζώα (Καρακόστας, προσωπική επικοινωνία).

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, και λαμβάνοντας υπόψη τις εξαιρετικά υψηλές απώλειες λόγω της παλαιότητας των εσωτερικών δικτύων διανομής, οι ετήσιες υδρευτικές ανάγκες εκτιμάται ότι θα φτάσουν στα επίπεδα των 10.0 έως και 15.0 hm³, ποσότητες που σε κάθε περίπτωση είναι δυνατό να καλυφθούν από το υδατικό δυναμικό του ταμειυτήρα.

3.3.4 Παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας

Στην έξοδο της σήραγγας Λεονταρίου λειτουργεί μικρό υδροηλεκτρικό έργο, η εκμετάλλευση του οποίου γίνεται από την ΔΕΗ. Βεβαίως, η παραγωγή ενέργειας είναι πλήρως εξαρτώμενη από την εξυπηρέτηση των κατόντη αρδευτικών απολήψεων, συνεπώς δεν υπάρχει η δυνατότητα παραγωγής ενέργειας αιχμής από τον σταθμό (σε μεταβατικό, ωστόσο, στάδιο, και με κατάλληλη διαχείριση, θα μπορούσε να δημιουργηθεί τέτοια δυνατότητα, όπως εξηγείται στο εδάφιο 10.2.2). Η μέση ετήσια παραγωγή ενέργειας, στην περίπτωση πλήρους ανάπτυξης των αρδευτικών έργων (και συνεπώς μεγιστοποίησης της εκροής από τη σήραγγα Λεονταρίου κατά την αρδευτική περίοδο), εκτιμάται σε 28.6 GWh.

3.3.5 Τουρισμός-Αναψυχή

Ο ταμιευτήρας αναμένεται να συμβάλει στην τουριστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής. Μετά την ολοκλήρωση των έργων στην περιοχή και την κατασκευή του οδικού δικτύου γύρω από τη λίμνη Σμοκόβου, η τουριστική κίνηση αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά, καθώς τα τελευταία χρόνια, όπως αποδεικνύει η περίπτωση του γειτονικού ταμιευτήρα Πλαστήρα, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού παρουσιάζουν έντονη ανάπτυξη.

3.3.6 Ιχθυοκαλλιέργεια

Λόγω της καλής ποιότητας των νερών του ταμιευτήρα και των δυνατοτήτων περαιτέρω ανάπτυξης της παραλίμνιας περιοχής, είναι δυνατό να αναπτυχθούν ιχθυοκαλλιέργειες. Ωστόσο, επειδή η χρήση αυτή θα έχει κάποιες δυσμενείς επιπτώσεις στην ποιοτική κατάσταση των νερών, απαιτείται η εκπόνηση σχετικής μελέτης, η οποία θα ελέγξει αν η χρήση είναι συμβατή με τις ποιοτικές απαιτήσεις του ταμιευτήρα και θα προσδιορίσει τα κατάλληλα είδη ιχθυοπανίδας.

3.3.7 Ιαματικά νερά

Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης υπάρχουν σημαντικές ιαματικές πηγές, ορισμένες από τις οποίες αξιοποιούνται για θεραπευτικούς σκοπούς. Η πιο γνωστή είναι τα Λουτρά Σμοκόβου, όπου έχουν αναπτυχθεί υποδομές από το 1662. Ακόμη υπάρχουν τα λουτρά Καΐτσας, όπου βρίσκονται σε εξέλιξη έργα αναβάθμισης, και οι ιαματικές πηγές Σουλαντά που, όμως, δεν έχουν κατάλληλη υποδομή. Οι υπόλοιπες ιαματικές πηγές της ευρύτερης περιοχής (Δαφνοσπηλιάς, Αμαράντων, Ραχούλας, Απιδιάς, Θραψιμίου, Αηδονοχωριού, Ρεντίνας, κλπ.) δεν είναι ακόμη αξιοποιημένες.

3.4 Ποιότητα νερού

Στη λεκάνη απορροής του ταμιευτήρα Σμοκόβου, οι κυριότερες, μη σημειακές, πηγές ρύπανσης προέρχονται από την πεδιάδα της Ξυνιάδας, οι επιφανειακές απορροές της οποίας καταλήγουν στον ταμιευτήρα και οφείλονται στις διάφορες δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην περιοχή, κυρίως γεωργικές και κτηνοτροφικές.

Με βάση πρόσφατες αναλύσεις, η ποιότητα των νερών της λίμνης Σμοκόβου είναι πολύ καλή, όπως αποδεικνύεται από τις χαμηλές ποσότητες θρεπτικών και χλωροφύλλης, ακόμη και κατά τους θερινούς μήνες. Από τις μετρήσεις που έγιναν ως τώρα από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Νομού Καρδίτσας, προκύπτει ότι τα νερά της λίμνης μπορούν να χαρακτηριστούν ως πολύ καλής ποιότητας, έχοντας βέβαια υπόψη ότι λειτουργεί λίγο περισσότερο από τρία χρόνια (από τον Μάιο του 2003). Το ίδιο ισχύει και για την διακύμανση της στάθμης του ταμιευτήρα (Ρόπης, 2005).

4 Υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο

4.1 Ισχύουσα νομοθεσία

Οι σημαντικότερες νομοθετικές ρυθμίσεις που ισχύουν σήμερα και αφορούν στην ίδρυση, την σύσταση, τις αρμοδιότητες, τη λειτουργία, την οικονομική διαχείριση και λοιπά θέματα σύστασης και λειτουργίας ενός Φορέα Διαχείρισης είναι:

- Ν. 1650/86 (ΦΕΚ 160 Α/18-10-86) «Για την προστασία του περιβάλλοντος»: Με το νόμο αυτό επιχειρείται η σφαιρική προσέγγιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων και τίθενται τα θεμέλια της ελληνικής περιβαλλοντικής πολιτικής.
- Υ.Α. 71961/3670/1991 (ΦΕΚ 541/Β/1991): Σκοπός της απόφασης αυτής είναι η παροχή στους πολίτες και στους φορείς εκπροσώπησής τους, μέσω της κατάλληλης πληροφόρησης, της δυνατότητας έκφρασης γνώμης για τον σχεδιαζόμενο, από τις αρμόδιες αρχές, χαρακτηρισμό χερσαίων, υδάτινων ή μικτού χαρακτήρα περιοχών και μεμονωμένων στοιχείων ή συνόλων της φύσης και του τοπίου ως προστατευομένων, σύμφωνα με τις διακρίσεις, τα κριτήρια και τις αρχές προστασίας, που καθορίζονται στα άρθρα 18 και 19 του νόμου 1650/1996.
- Ν. 1739/87 (ΦΕΚ 201 Α/20-11-87) «Διαχείριση των υδατικών πόρων και άλλες διατάξεις»: Αποτελεί την πρώτη επίσημη κρατική παρέμβαση για την προστασία και την ορθολογική αξιοποίηση του υδατικού δυναμικού της χώρας. Ο νόμος αυτός επιχειρεί, καταρχήν, να δημιουργήσει ένα πλαίσιο για την επίλυση της σύγκρουσης των αρμοδιοτήτων που σχετίζονται με τη διαχείριση των υδατικών πόρων και τη χάραξη ενιαίας πολιτικής. Προς αυτήν την κατεύθυνση, ορίζει τις αρμόδιες αρχές για τη διαχείριση των υδατικών πόρων ανάλογα με τη χρήση του νερού και υποδιαιρεί την επικράτεια σε 14 υδατικά διαμερίσματα.
- Ν. 2742/99 (ΦΕΚ 207/Α/7-10-99) «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη»: Με το νόμο αυτό θεσπίζονται θεμελιώδεις αρχές και θεσμοθετούνται σύγχρονα όργανα, διαδικασίες και μέσα άσκησης χωροταξικού σχεδιασμού για την προώθηση της αειφόρου και ισόρροπης ανάπτυξης, την κατοχύρωση της παραγωγικής και κοινωνικής συνοχής και τη διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος στο σύνολο του εθνικού χώρου και στις επί μέρους ενότητές του.
- Οδηγία-Πλαίσιο 2000/60 ΕΕ «Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων»: Με την Οδηγία-Πλαίσιο επιχειρείται μια ολοκληρωμένη και συνθετική προσέγγιση της διαχείρισης των υδατικών πόρων με την υιοθέτηση ενός διαχειριστικού μοντέλου που ενσωματώνει ταυτόχρονα κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές απαιτήσεις. Αποτελεί το εργαλείο για μια μακροπρόθεσμη, αειφόρο διαχείριση των υδάτων και των οικοσυστημάτων στην Ευρώπη, η οποία θα επιτευχθεί αφενός με την εναρμόνιση όλων των φυσικών διεργασιών και ανθρώπινων δραστηριοτήτων που επηρεάζουν τον κύκλο του νερού μέσα στα χωρικά πλαίσια μιας υδρολογικής λεκάνης και αφετέρου με την έγκαιρη λήψη κατάλληλων διαχειριστικών μέτρων που θα εξασφαλίζουν την επιθυμητή «καλή κατάσταση» – ποσοτικά και ποιοτικά – των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, μέσα στα επόμενα χρόνια.
- Ν. 3199/2003 για την «Προστασία και Διαχείριση των Υδάτων – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Οκτωβρίου 2000»: Ο νόμος αυτός ενσωματώνει στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 2000/60 ΕΕ, ορίζοντας τις αρμόδιες διοικητικές αρχές για την προστασία και διαχείριση του υδατικού δυναμικού της χώρας,

προσδιορίζοντας παράλληλα τις ειδικότερες αρμοδιότητές τους, σύμφωνα πάντα με τις κατευθύνσεις και τις απαιτήσεις της Οδηγίας-πλαίσιο.

- Ν. 1069/80 (ΦΕΚ 191/Α/1980) «Περί κινήτρων δια την ίδρυσιν Επιχειρήσεων Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως»: Με το νόμο αυτό παρέχεται η δυνατότητα της σύστασης σε έναν ή σε περισσότερους Δήμους ή/και Κοινότητες ενιαίων επιχειρήσεων ύδρευσης και αποχέτευσης, οι οποίες αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου κοινωφελούς χαρακτήρα, λειτουργούν υπό τη μορφή Δημοτικής ή Κοινοτικής επιχείρησης με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και είναι αρμόδιες για την άσκηση των πάσης φύσεως δραστηριοτήτων του κυκλώματος υδρεύσεως και αποχετεύσεως της περιοχής ευθύνης τους.
- Ν. 1069/80, Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας, Κώδικας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.
- Σχέδιο Νέου Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα: Με το νέο νομοθετικό πλαίσιο, που εισάγεται, ιδίως με τα άρθρα 251-270 του σχεδίου, αναμορφώνεται και εξορθολογίζεται πλήρως το καθεστώς ίδρυσης και λειτουργίας των δημοτικών επιχειρήσεων. Γνώμονας είναι η εξασφάλιση της οικονομικής τους βιωσιμότητας, η συνεχής εποπτεία λειτουργίας τους από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, η στελέχωσή τους με ικανό προσωπικό και η αποτροπή προσλήψεων καθ' υπέρβαση των λειτουργικών τους αναγκών.

Οι μορφές των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων προσδιορίζονται, πλέον, περιοριστικά και είναι οι ακόλουθες:

- Δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις·
- Ανώνυμες εταιρίες·
- Κοινωφελείς επιχειρήσεις.

Οι επιχειρήσεις που έχουν συσταθεί με ειδικές διατάξεις νόμου (όπως οι ΔΕΥΑ) εξακολουθούν να λειτουργούν σύμφωνα με το καθεστώς ίδρυσής τους, χωρίς να αποκλείεται στο μέλλον η ίδρυση δημοτικών επιχειρήσεων ειδικού σκοπού.

4.2 Υφιστάμενοι φορείς διαχείρισης νερού και περιβάλλοντος στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα έχει ιδρυθεί και λειτουργεί μεγάλος αριθμός φορέων και αναπτυξιακών οργανισμών διαχείρισης έργων, προστατευόμενων περιοχών κλπ., περισσότερο ή λιγότερο γνωστών στο ευρύ κοινό. Στη συνέχεια, αναφέρονται, συνοπτικά, ορισμένες χαρακτηριστικές τέτοιες περιπτώσεις που είναι άμεσα ή έμμεσα σχετικές με το αντικείμενο της μελέτης.

4.2.1 Φορείς ύδρευσης

Οι φορείς ύδρευσης, από τους πιο γνωστούς φορείς διαχείρισης έργων, δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκμετάλλευσης του πόσιμου νερού, του οποίου αναλαμβάνουν την συλλογή, μεταφορά, επεξεργασία και διάθεση στους χρήστες. Οι φορείς αυτοί, όπως η ΕΥΔΑΠ, η ΕΥΑΘ και οι διάφορες Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης-Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ), είναι συνήθως υπεύθυνοι και για την αποχέτευση των περιοχών αρμοδιότητάς τους. Οι περισσότεροι λειτουργούν με κριτήρια ιδιωτικής οικονομίας και έχουν κοινωφελή, μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα (με εξαίρεση την ΕΥΔΑΠ και την ΕΥΑΘ, που πριν από λίγα χρόνια εντάχθηκαν στο Χρηματιστήριο). Τα λειτουργικά και λοιπά τους έξοδα καλύπτονται από την πώληση του νερού. Μπορούν να συσταθούν με τον Ν. 1069/1980.

4.2.2 Φορείς άρδευσης

Οι Τοπικοί Οργανισμοί Εγγείων Βελτιώσεων (ΤΟΕΒ) είναι συνεταιριστικές γεωργικές οργανώσεις αναγκαστικής μορφής. Πρόκειται για οργανισμούς αυτοδιοικούμενους και αυτοδιαχειριζόμενους, που

διοικούνται από 7/μελές ή 5/μελές συμβούλιο, ανάλογα με την έκτασή τους. Το Δ.Σ. αποτελείται από παραγωγούς που εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση.

4.2.3 Φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών

Στις περιπτώσεις ύπαρξης ή δημιουργίας υδατικών σωμάτων που χρήζουν προστασίας, ή άλλων προστατευόμενων αντικειμένων, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, ιδρύονται ειδικοί φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών.

Το σημερινό καθεστώς προστατευόμενων περιοχών διέπεται κυρίως από το Ν. 1650/1986, αλλά αναμένεται να τροποποιηθεί σε ότι αφορά τα υδατικά σώματα (λίμνες, ταμιευτήρες) με βάση τα προβλεπόμενα από την Οδηγία 2000/60/ΕΕ, όπως αυτή θα ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία και στον Ν. 3199/2003, που εκδόθηκε κατ' επιταγή της.

Η νέα κατάσταση στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος απαιτεί την στενή συνεργασία των φορέων διαχείρισης με τους φορείς εκμετάλλευσης των υδατικών πόρων ή και τους φορείς διαχείρισης των σχετικών έργων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της κατηγορίας είναι ο Φορέας Διαχείρισης της λίμνης Παμβώτιδας, που έχει συσταθεί με βάση, πέραν του Ν. 1650/1986, και τον Ν. 3044/1999, και περιγράφεται στο εδάφιο 5.1.3.

4.2.4 Φορείς διαχείρισης περιβαλλοντικών έργων

Κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης του άρθρου 15 παρ. 9 του Ν. 2742/1999 έχουν ήδη εκδοθεί σχετικά προεδρικά διατάγματα, με τα οποία συστήνονται φορείς διαχείρισης περιβαλλοντικών έργων. Ενδεικτικά αναφέρονται ο Οργανισμός Ανάπτυξης και Διαχείρισης του Ελαιώνα Αττικής και ο Φορέας Διαχείρισης και Ανάπλασης του ποταμού Κηφισού Αττικής και των παραχειμάρρων του.

4.2.5 Αναπτυξιακοί οργανισμοί

Στην Ελλάδα, υπάρχουν αρκετοί φορείς που έχουν συσταθεί με βάση διάφορους νόμους και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, αρμοδιότητες αναπτυξιακού χαρακτήρα, όπως ο Οργανισμός Ανάπτυξης Δυτικής Κρήτης (ΟΑΔΥΚ) και ο συναφής Οργανισμός Ανάπτυξης Ανατολικής Κρήτης (ΟΑΝΑΚ), που περιγράφονται στα εδάφια 5.1.1 και 5.1.2, αντίστοιχα. Επισημαίνεται, επίσης, η περίπτωση του Φορέα Διαχείρισης της Λίμνης Κάρλας, όπως προτείνεται να συσταθεί στην μελέτη κόστους-οφέλους για την επαναδημιουργία της, που περιγράφεται στο εδάφιο 5.1.4.

4.3 Υφιστάμενοι φορείς διαχείρισης στην ευρύτερη περιοχή

4.3.1 Αναπτυξιακή Καρδίτσας

Χαρακτηριστικό παράδειγμα φορέα διαχείρισης στη ευρύτερη περιοχή μελέτης αποτελεί η δημοτική-συνεταιριστική Ανώνυμος Εταιρεία Αναπτυξιακή Καρδίτσας, η οποία ιδρύθηκε το 1989 με σκοπό την προσφορά συμβουλευτικών υπηρεσιών στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Κύριοι μέτοχοι της εταιρείας είναι η τοπική αυτοδιοίκηση και εκπρόσωποι επαγγελματικών φορέων. Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας διαμορφώνεται ως εξής:

- Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Καρδίτσας: 51%
- Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας: 17.7%
- Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Καρδίτσας: 17.2%
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καρδίτσας: 8.2%
- Επιμελητήριο Καρδίτσας: 0.5%

- Δήμοι Καρδίτσας, Σοφάδων, Παλαμά, Μουζακίου, Δομοκού (Νομού Φθιώτιδας), Ναρθακίου (Νομού Λάρισας), Ξυνιάδος (Νομού Φθιώτιδος) και Θεσσαλιώτιδος (Νομού Φθιώτιδος), το υπόλοιπο ποσοστό.

Οι στόχοι της εταιρείας είναι οι ακόλουθοι:

- ο συντονισμός των διάσπαρτων αναπτυξιακών πρωτοβουλιών·
- η τροφοδότηση, με τις απαραίτητες έρευνες και μελέτες προγραμματισμού, των φορέων του Νομού, ώστε να αποκτήσουν ενιαία στρατηγική ολοκληρωμένης ανάπτυξης·
- η δημιουργία όρων και δυνατοτήτων συγκλίσεων και συνεργασιών του δημοσίου, κοινωνικού και ιδιωτικού τομέα·
- η προώθηση της δημιουργίας νέων και του εκσυγχρονισμού υφιστάμενων θεσμών της τοπικής κοινωνίας·
- η εισαγωγή καινοτομίας στο παραγωγικό, κοινωνικό και πολιτιστικό σύστημα της περιοχής·
- ο συνδυασμός των κοινοτικών χρηματοδοτήσεων με πολιτικές, που οδηγούν σε βιώσιμες και αποτελεσματικές επενδύσεις·
- η ανάδειξη της τοπικής κουλτούρας και των ιδιαίτερων πολιτισμικών χαρακτηριστικών·
- η συμβολή στη βιώσιμη ανάπτυξη·
- η μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειρίας από και προς το ευρωπαϊκό επίπεδο·
- η υποστήριξη της διασύνδεσης με εθνικά ή διακρατικά δίκτυα τοπικών φορέων.

Η οργανωτική δομή της εταιρείας περιλαμβάνει πέντε τμήματα ως εξής:

- Τμήμα κοινωνικών δράσεων·
- Τμήμα υποστήριξης επιχειρηματικότητας και νέων τεχνολογιών·
- Τμήμα αγροτικής ανάπτυξης·
- Τμήμα περιβάλλοντος·
- Τμήμα διοικητικής και οικονομικής υποστήριξης.

Η Αναπτυξιακή Καρδίτσας συμμετείχε στο σχεδιασμό και την υλοποίηση πλήθους κοινοτικών και εθνικών προγραμμάτων, με στόχο την ανάπτυξη της υπαίθρου, την ανάπτυξη του αγροτουρισμού, καθώς και την ανάπτυξη τουριστικών υποδομών. Σημαντική είναι η συνεισφορά της στην ανάπτυξη της λίμνης Πλαστήρα, με την υλοποίηση πολλών αναπτυξιακών προγραμμάτων, γεγονός που της παρέχει την εμπειρία και τεχνογνωσία που απαιτείται, για τη δυνατότητα συμμετοχής της στον υπό μελέτη φορέα Σμοκόβου.

Τα κοινοτικά προγράμματα που έχει ως τώρα υλοποιήσει είναι:

- Πρόγραμμα LIFE: «Περιοχή λίμνης Πλαστήρα: μια πιλοτική, αειφορική, τουριστική παρέμβαση»·
- Διαχειριστικές δράσεις στην περιοχή λίμνης Πλαστήρα·
- Πρόγραμμα ΕΤΕΡΠΣ: «Διαχείριση της περιοχής λίμνης Πλαστήρα»·
- Επιχειρησιακό πρόγραμμα κοινοτικής πρωτοβουλίας LEADER+: «Τοπικό πρόγραμμα ορεινών περιοχών Καρδίτσας, Φθιώτιδας και Νότιας Λάρισας».

Περισσότερες πληροφορίες δίνονται στον δικτυακό τόπο: www.anka.gr.

4.3.2 Φορείς διοικητικής οργάνωσης

Στην ευρύτερη περιοχή όπου ανήκουν το φράγμα και τα συναφή έργα Σμοκόβου, λειτουργεί ένα φάσμα υπηρεσιών και οργάνων, όπως ενδεικτικά αναφέρονται στη συνέχεια:

- Τμήμα Διαχείρισης Υδατικών Πόρων·
- Νομαρχία Καρδίτσας, Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων (ΔΕΒ)·
- Σύνδεσμος Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Θεσσαλίας·

- Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων των Νομών Καρδίτσας, Λάρισας και Φθιώτιδας·
- Δημοτικές Επιχειρήσεις, όπως η Αναπτυξιακή Καρδίτσας Α.Ε. (βλ. 4.3.1)·
- ΕΥΔΕ/ΟΣΥΕ Σμοκόβου·
- ΔΕΗ, μονάδα της ΔΕΗ για τον υδροηλεκτρικό σταθμό·
- ΤΟΕΒ Θεσσαλιώτιδος (ο πιο κοντινός στα αρδευτικά έργα, όπου προβλέπεται η σύσταση του ΤΟΕΒ Σμοκόβου), και στο σύνολο του Νομού Καρδίτσας ΤΟΕΒ Παλαμά, Σελλάνων, Λαζαρίνας και Ταυρωπού.

4.3.3 Φορείς ύδρευσης

Στον Νομό Καρδίτσας λειτουργούν τέσσερις ΔΕΥΑ, και συγκεκριμένα οι ΔΕΥΑ Καρδίτσας, Σοφάδων (ο σχετικός με την περιοχή που προβλέπεται να υδροδοτείται και από τον ταμιευτήρα), Παλαμά και Μουζακίου. Το πόσιμο νερό διατίθεται στις ΔΕΥΑ και σε μεμονωμένους Δήμους από τον Σύνδεσμο Ύδρευσης, που ιδρύθηκε το 1965 και έχει την ευθύνη για τη διασφάλιση της ποιότητας του νερού με την χημική του επεξεργασία από επιστημονικό προσωπικό. Τα μέλη του Συνδέσμου Ύδρευσης είναι οκτώ Δήμοι του Νομού. Το Διοικητικό Συμβούλιο απαρτίζεται από εκλεγμένους δημοτικούς συμβούλους των δήμων, που είναι μέλη του. Τα δίκτυα διανομής του Συνδέσμου είναι πεπαλαιωμένα, καθώς έχουν περάσει περίπου 40 χρόνια από την κατασκευή τους.

4.3.4 Επαγγελματικοί φορείς

Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας λειτουργούν παραρτήματα του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ) και του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΓΕΩΤΕΕ).

4.3.5 Ερευνητικοί οργανισμοί

Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας λειτουργούν παραρτήματα του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΙΓΜΕ) και του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας (ΕΘΙΑΓΕ).

4.3.6 Μη κυβερνητικές οικολογικές οργανώσεις

Πρόσφατα, συγκροτήθηκε, με πρωτοβουλία του Δήμου Σελλάνων, επιτροπή διάσωσης του ποταμού Πηνειού. Σε αυτή συμμετέχουν φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθηγητές ΑΕΙ, η οικολογική οργάνωση ΚΑΛΙΣΤΩ, κ.ά.

5 Παραδείγματα λειτουργίας σχετικών φορέων

5.1 Παραδείγματα από την Ελλάδα

5.1.1 Οργανισμός Ανάπτυξης Δυτικής Κρήτης

Ο Οργανισμός Ανάπτυξης Δυτικής Κρήτης (ΟΑΔΥΚ) είναι Αναπτυξιακός Οργανισμός, με περιοχή αρμοδιότητας τα διοικητικά όρια των νομών Χανίων και Ρεθύμνης της Περιφέρειας Κρήτης. Η έδρα του οργανισμού βρίσκεται στην πόλη των Χανίων. Ιδρύθηκε το 1979 και είναι ο παλαιότερος αναπτυξιακός περιφερειακός οργανισμός της Ελλάδας. Ανήκει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, είναι διοικητικά και οικονομικά αυτοτελής, εποπτεύεται δε από το ΥΠΕΘΟ. Λειτουργεί για το δημόσιο συμφέρον ως ανώνυμη μη κερδοσκοπική εταιρεία. Οι σκοποί του Οργανισμού είναι η εκπόνηση προγραμμάτων ανάπτυξης της περιοχής αρμοδιότητάς του, η μελέτη, χρηματοδότηση, εκτέλεση, λειτουργία και αξιοποίηση κοινωφελών έργων, και η ανάληψη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων κοινωφελούς χαρακτήρα.

Μέτοχοι του ΟΑΔΥΚ είναι η Τοπική Ένωση Δήμων Κοινοτήτων των Νομών Χανίων και Ρεθύμνης, οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί Νομών Χανίων και Ρεθύμνης, και το Ελληνικό Δημόσιο. Διοικείται από 16μελές Διοικητικό Συμβούλιο στο οποίο συμμετέχουν:

- ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Κρήτης (Πρόεδρος του Δ.Σ.)·
- οι Νομάρχες Χανίων και Ρεθύμνης (Αντιπρόεδροι)·
- εκπρόσωποι των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας, Γεωργίας και ΠΕΧΩΔΕ·
- εκπρόσωποι φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης·
- εκπρόσωποι Επιμελητηρίων (Τεχνικού, Οικονομικού, Γεωτεχνικού)·
- εκπρόσωποι των Γεωργικών Συνεταιρισμών·
- του Συλλόγου Ξενοδόχων·
- εκπρόσωποι του σωματείου εργαζόμενων.

Ο ΟΑΔΥΚ, μέχρι σήμερα:

- έχει κατασκευάσει ή κατασκευάζει και διοικεί μερικά από τα μεγαλύτερα έργα υποδομής της Δυτικής Κρήτης·
- έχει καταρτίσει, υποβάλει και υλοποιήσει ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα, αξιοποιώντας έτσι όλα τα Κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα·
- έχει εκπονήσει πλήθος από αναπτυξιακά προγράμματα, σχέδια και μελέτες·
- παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες για μεγάλα έργα εκτός της περιοχής παρέμβασής του·
- εκπονεί μελέτες για την στήριξη των νέων Καποδιστριακών Δήμων παίζοντας το ρόλο του τεχνικού συμβούλου·
- διαθέτει την εμπειρία, οργάνωση, διοικητική ικανότητα, εξοπλισμό και εγκαταστάσεις γραφείων, συνεργείων, εργαστηρίων και αποθηκών σ' όλη την περιοχή Δυτικής Κρήτης, ώστε να μπορεί να υλοποιήσει οποιοδήποτε έργο ή πρόγραμμα ανάπτυξης·
- διατηρεί συνεργασίες με πολλούς φορείς στην Ελλάδα και στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες, και υλοποιεί κοινά προγράμματα·
- συμμετέχει σε διάφορα Ελληνικά και Ευρωπαϊκά δίκτυα.

Το προσωπικό του ΟΑΔΥΚ αποτελείται από ένα ευρύ φάσμα στελεχών (μηχανικοί, γεωπόνοι, γεωλόγοι, οικονομολόγοι, κλπ.), που κάνουν τον Οργανισμό αυτοδύναμο και ικανό να εκπονεί μελέτες και να εκτελεί μεγάλα και πολύπλοκα έργα. Διαθέτει Τεχνική Υπηρεσία και πολλά ειδικά Τμήματα. Ο βαθμός μηχανοργάνωσης των υπηρεσιών του θεωρείται υψηλός. Οι υπηρεσίες του είναι εγκατεστημένες σε γραφεία συνολικής έκτασης 1 400 m³ στα Χανιά, το Ρέθυμνο και την ύπαιθρο. Γενικά, με τις δραστηριότητές του έχει συμβάλει αποφασιστικά στην ανάπτυξη της Κρήτης. Το έργο του αποτελεί τεκμήριο των δυνατοτήτων του στο να αναλαμβάνει και να ολοκληρώνει διαφορετικής φύσεως, πολυπλοκότητας και μεγέθους έργα και προγράμματα.

Το μεγαλύτερο έργο υποδομής της περιοχής είναι το υδρο-αδρευτικό έργο Δυτικής Κρήτης, που το κατασκευάζει και παράλληλα το λειτουργεί ο ΟΑΔΥΚ. Η χρηματοδότησή του προέρχεται από κονδύλια του Α΄ και Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Το συνολικό ύψος της χρηματοδότησης έως και σήμερα φθάνει τα 88 000 000 €.

Το σχέδιο αξιοποίησης του υδατικού δυναμικού της Δυτικής Κρήτης προβλέπει την εκμετάλλευση των διαθέσιμων υδατικών πόρων της περιοχής, σε όλες τις μορφές που διατίθενται από τη φύση (υπόγειοι υδροφορείς, ποτάμια, λίμνες,), μέσα από ενιαίο έργο κλειστών αγωγών, για την κάλυψη των υδρευτικών και αρδευτικών αναγκών. Ο στόχος είναι, η άρδευση 200 000 στρεμμάτων και η ύδρευση 200 000 κατοίκων. Μέχρι σήμερα, έχουν κατασκευαστεί και λειτουργούν δίκτυα για την άρδευση 180 000 στρεμμάτων και την ύδρευση 150 000 κατοίκων. Το έργο συνεχίζει να κατασκευάζεται και εντάσσει νέες περιοχές στο σχέδιο. Τα υδραυλικά έργα που κατασκευάζονται σήμερα, έχουν προϋπολογισμό περίπου 20 000 000 €, και πρόκειται να υδροδοτήσουν επιπλέον 32 000 στρέμματα και να εξυπηρετήσουν 20 000 κατοίκους.

Συμπληρωματικά, προβλέπεται η λειτουργία δύο φραγμάτων, που χρηματοδοτούνται από το Β΄ ΚΠΣ. Το φράγμα στις Ποταμιές Ρεθύμνης, χωρητικότητας 20 hm³ και προϋπολογισμού 10 000 000 €, ήδη κατασκευάζεται, ενώ το φράγμα Βαρσαμιώτη Χανίων, χωρητικότητας 5 hm³ και προϋπολογισμού 7 000 000 €, θα κατασκευαστεί στο άμεσο μέλλον.

Για τη συντήρηση, λειτουργία και εκμετάλλευση του έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων, ο ΟΑΔΥΚ έχει συστήσει ειδική υπηρεσία που διαχειρίζεται το μεγάλο μέρος του έργου και παρέχει νερό σε Δήμους, Κοινότητες, ΤΟΕΒ και μεμονωμένους αγρότες. Ο φορέας, λόγω της ιδιαίτερης τεχνογνωσίας που διαθέτει στην εκμετάλλευση και διαχείριση των υδατικών πόρων, αξιοποιείται ως μελετητής ή ειδικός σύμβουλος για ανάλογα έργα σε άλλες περιοχές της Ελλάδας.

Στην ξηροθερμική περιοχή, αρμοδιότητας του οργανισμού, όπου οι 7 μήνες τον χρόνο είναι συνήθως χωρίς βροχές, διακινούνται 26 hm³ νερού, αρδεύονται εκτάσεις 180 000 στρεμμάτων, προσφέροντας ανά στρέμμα απόδοση καλλιεργειών, τριπλάσια από τον μέσο όρο της χώρας, ενώ το κόστος του έργου που έχει κατασκευασθεί στοιχίζει ανά στρέμμα 294 € για την δεκαετία του 1980, και 382 € για σήμερα. Να σημειωθεί ότι το παραπάνω κόστος είναι από τα χαμηλότερα στην Ελλάδα. Ως αυτή τη στιγμή το ύψος των επιχορηγήσεων για την υλοποίηση του ανέρχεται στα 103 000 000 €, με την χρηματοδότηση να προέρχεται από κονδύλια:

- των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων·
- των Α΄, Β΄ & Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης·
- της Ευρωπαϊκής Τράπεζα Επενδύσεων·
- του κρατικού προϋπολογισμού.

Ο ΟΑΔΥΚ, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που του παρέχονται από την μορφή του, υποβάλλει προτάσεις και υλοποιεί Ευρωπαϊκά προγράμματα. Η δραστηριότητα αυτή είναι μια από τις τρεις κύριες δραστηριότητές του (τεχνικά έργα, διαχείριση υδατικών πόρων, εκπόνηση κοινοτικών

προγραμμάτων). Στα πλαίσια του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ), ο ΟΑΔΥΚ έχει υλοποιήσει τις παρακάτω Κοινοτικές Πρωτοβουλίες και Προγράμματα :

- την Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER+
- τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης του Αγροτικού Χώρου ΟΠΑΑΧ του Υπουργείου Γεωργίας
- τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης του Αγροτικού Χώρου ΟΠΑΑΧ του ΠΕΠ Κρήτης
- το πρόγραμμα «Ισοκρατία».

Λεπτομέρειες δίνονται στην ιστοσελίδα του Οργανισμού: <http://www.oadyk.gr>.

5.1.2 Οργανισμός Ανάπτυξης Ανατολικής Κρήτης

Ο Οργανισμός Ανάπτυξης Ανατολικής Κρήτης (ΟΑΝΑΚ) είναι Δημόσιος Οργανισμός Ιδιωτικού Δικαίου και λειτουργεί ως Ανώνυμη Εταιρεία. Μέχρι σήμερα, τις μετοχές του Οργανισμού κατέχει το Δημόσιο, Πρόεδρος δε του Διοικητικού Συμβουλίου είναι ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Κρήτης και Αντιπρόεδρος ο Νομάρχης Ηρακλείου. Ήδη, με νομοθετική ρύθμιση οι μετοχές του Οργανισμού μεταβιβάζονται ισόποσα στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, στις ΤΕΔΚ και στις Γεωργικές Ενώσεις των Νομών Ηρακλείου και Λασιθίου, ενώ θα ακολουθήσει ο ορισμός διοίκησης από την Γενική Συνέλευση των νέων ιδιοκτητών.

Ο ΟΑΝΑΚ έχει προσωπικό 30 περίπου εργαζομένων, οι αμοιβές των οποίων ως και τα λοιπά έξοδα του Οργανισμού εξασφαλίζονται μέχρι σήμερα από πιστώσεις Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και, κατά ένα ποσοστό, από επιχορηγήσεις του Δημοσίου. Οι επιχορηγήσεις αυτές είναι φθίνουσες: το 1998 ήταν 10 εκατ. δρχ., έναντι 55 εκατ. δρχ. το 1994. Ο ΟΑΝΑΚ, ωστόσο, με μια προσεκτική διαχείριση των οικονομικών του με βάση τους κανόνες λειτουργίας των Ανωνύμων Εταιρειών, ισοσκελίζει κάθε χρόνο τα έξοδά του και προσβλέπει σε οικονομική αυτοδυναμία στο εγγύς μέλλον.

Στο σχετικά μικρό διάστημα λειτουργίας του, ο ΟΑΝΑΚ έχει επιδείξει ποικίλη δραστηριότητα μέσω των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, ανταγωνιστικών πρωτοβουλιών και ΠΕΠ. Το βασικό πρόγραμμα, με τους πόρους του οποίου ο Οργανισμός κάλυψε τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του, ήταν το RECITE, σε συνεργασία με την Περιφέρεια της Β. Γιουτλάνδης της Δανίας. Το πρόγραμμα αυτό ήταν πολυτομεακό και περιλάμβανε δράσεις για την περιφερειακή ανάπτυξη, το περιβάλλον, την αξιοποίηση των φυσικών πόρων, την ενέργεια, τον τουρισμό κ.ά. Η τεχνογνωσία που απέκτησε ο ΟΑΝΑΚ από το RECITE αποτέλεσε την βάση για την μετέπειτα γνωστή δραστηριότητά του. Στη συνέχεια, ο Οργανισμός ασχολήθηκε με ένα μεγάλο αριθμό Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, όπως τα JOULE, DEDICS, ET-ASSIST, INTERCARE, HECTOR, KONVER, HORIZON, YOUTHSTART, EUROFORM, ISLA, και ΠΕΠ Κρήτης 1994-1999.

Ο ΟΑΝΑΚ, αξιοποιώντας τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, προχώρησε σε μελέτες και έργα με βασικό άξονα την προστασία του περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, γνωστά έργα στο Ν. Ηρακλείου είναι τα αντιπλημμυρικά στον ποταμό Γιόφυρο και ο δρόμος από Λ. 62 Μαρτύρων μέχρι την οδό Μάχης Κρήτης. Επίσης, οι πέντε χώροι υγειονομικής ταφής σκουπιδιών στην ενδοχώρα του Νομού, ο ήπιος βιολογικός σταθμός στην Πόμπια, η εγκατάσταση σταθμού πυρανίχνευσης στη Κοινότητα Πεύκου Βιάννου, η αποκατάσταση του Σκαφιδαρά, η προστασία του υδροβιότοπου στον Αλμυρό ποταμό, το Διεθνές Εκθεσιακό Κέντρο στις Γούρνες, καθώς και η αποκατάσταση-αξιοποίηση του μνημείου των Νεωρίων.

Στις βασικές δράσεις του ΟΑΝΑΚ προσμετρείται η σύνθετη μελέτη του «λοξού διαδρόμου», με βάση την οποία το έργο αυτό έτυχε προέγκρισης χωροθέτησης, ενώ, την περίοδο αυτή, εκπονεί τις μελέτες που απαιτούνται για την δημοπράτηση του έργου. Η παραπάνω δραστηριότητα συμπληρώνεται με μια σειρά ενεργειών που αφορούν στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή του τόπου, όπως διοργανώσεις και

συμμετοχές σε ημερίδες και συνέδρια, σημαντικές χορηγίες σε κοινωνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, επιχορηγήσεις σε ειδικές ομάδες της κοινωνίας μας, κ.ά. Τέλος, ο ΟΑΝΑΚ εκτελεί χρέη Συμβούλου της Περιφέρειας, της Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Λεπτομέρειες δίνονται στην ιστοσελίδα του Οργανισμού: www.oanak.org.gr

5.1.3 Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Παμβώτιδας Ιωαννίνων

Ο Φορέας Διαχείρισης της Λίμνης Παμβώτιδας ιδρύθηκε με βάση τους Νόμους 1650/1986 και 3044/1999. Το Δ.Σ. ορίστηκε με την ΚΥΑ 135074/5193/Αρ. φύλλου 1531/9/12/2002, και συγκροτήθηκε σε σώμα τον Ιανουάριο του 2003. Είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, κοινωφελούς χαρακτήρα και εποπτεύεται από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ. Το Δ.Σ. του φορέα απαρτίζεται από εννέα μέλη με τριετή θητεία, εκπροσώπους της Κεντρικής και Περιφερειακής Διοίκησης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Ιωαννίνων, καθώς και Μη Κυβερνητικών Περιβαλλοντικών Οργανώσεων.

Οι στόχοι του Φορέα Διαχείρισης της Λίμνης Παμβώτιδας είναι:

- η προστασία και διαχείριση των βιοτόπων των προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας της Λίμνης Παμβώτιδας, καθώς και των βιοτόπων ενδημικής χλωρίδας και πανίδας στην ευρύτερη περιοχή αρμοδιότητάς του·
- η αποκατάσταση του διαταραγμένου υδρολογικού ισοζυγίου της Παμβώτιδας·
- η βελτίωση των κριτηρίων ποιότητας των νερών της·
- η προστασία της από την ρύπανση και τη μόλυνση·
- η προστασία της από κάθε είδος παρεμβάσεων που υποβαθμίζουν το οικοσύστημα·
- η προστασία και διαφύλαξη των αλιευτικών πόρων·
- η ανάδειξη της Λίμνης Παμβώτιδας και της ευρύτερης περιοχής·
- η περιβαλλοντική εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των κατοίκων.

Ο Φορέας ακόμη προωθεί δράσεις και στόχους, όπως:

- η διαφύλαξη των πολιτιστικών και πολιτισμικών στοιχείων, που συνδέονται με το οικοσύστημα της Παμβώτιδας·
- η αναψυχή και ο τουρισμός, σύμφωνα με την αρχή της αειφορίας·
- η ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα, σύμφωνα με τους κανόνες και κώδικες ολοκληρωμένης γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας·
- η κατάρτιση και η απασχόληση, ιδιαίτερα σε προστατευόμενες περιοχές·
- η προώθηση της «πράσινης» επιχειρηματικότητας·
- η προώθηση γεωργικών προϊόντων, ήπιων πρακτικών παραγωγής.

Από την αρχή της ίδρυσης τέθηκαν από το Δ.Σ. οι εξής άξονες προτεραιότητας:

- στο επίπεδο οργάνωσης του φορέα·
- στο επίπεδο προστασίας της λίμνης Παμβώτιδας·
- στην ανάπτυξη και ανάδειξή της.

Ο Φορέας προχώρησε στην οργάνωση των διοικητικών του υπηρεσιών, της γραμματειακής υποστήριξης, καθώς και του αρχειακού του υλικού. Συνέταξε εσωτερικούς κανονισμούς για την λειτουργία του, την οικονομική του διαχείριση, τον κανονισμό για την εκτέλεση έργων και την σύναψη προμηθειών, μελετών, κλπ.

Για την προστασία της λίμνης, προχώρησε στις εξής ενέργειες:

- ανέλαβε την πρωτοβουλία για την εκπόνηση Σχεδίου Διαχείρισης για τη Λίμνη Παμβώτιδα·

- προώθησε την εκπόνηση διαχειριστικού σχεδίου, εκ μέρους του Υπουργείου Γεωργίας, για την ευρύτερη περιοχή αρμοδιότητάς του, και το οποίο αφορά, κυρίως, στις γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες, τις χρήσεις γης και την θέσπιση κριτηρίων για την άσκηση και ένταση αυτών·
- προώθησε την σήμανση και οριοθέτηση των ζωνών προστασίας.

Στο επίπεδο της ανάδειξης και ανάπτυξης της προστατευόμενης περιοχής, ο Φορέας τοποθέτησε ενδεικτικές πινακίδες, σε επιλεγμένες τοποθεσίες, με την προστατευόμενη περιοχή και τις ζώνες προστασίας.

Στα πλαίσια των δράσεων προβολής, ο Φορέας:

- έχει παρουσιάσει και διανέμει ενημερωτικό φυλλάδιο για την προστατευόμενη περιοχή και τον ρόλο του Φορέα·
- ανακοινώνει και προβάλλει τις δράσεις του στα τοπικά ΜΜΕ·
- συνεργάζεται με τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ για αντίστοιχες δράσεις σε εθνικό επίπεδο, όπως η δημιουργία ιστοσελίδας και οδηγού για τις προστατευόμενες περιοχές της χώρας.
- Λεπτομέρειες δίνονται στην ιστοσελίδα του Φορέα: www.lakepamvotis.gr

5.1.4 Προτεινόμενος Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Κάρλας

Σκοπός του έργου επαναδημιουργίας της λίμνης Κάρλας είναι (Γραφείο Μαχαίρα Α.Ε. κ.α, 2001):

- η δημιουργία μιας μεγάλης υγροτοπικής έκτασης (λίμνης περιβαλλόμενη από ζώνες ειδικής διαχείρισης), κατάλληλης να υποστηρίξει τον μόνιμο και εποχιακό εποικισμό της περιοχής με υγροφυτική βλάστηση, ιχθυοπανίδα και παρυδάτια ορνιθοπανίδα, ώστε να αποκατασταθεί μερικά τουλάχιστον το προϋπάρχον της αποξήρανσης οικοσύστημα και να ελαχιστοποιηθεί η συμβολή των απορροών της λεκάνης Κάρλας στη ρύπανση του Παγασητικού κόλπου·
- η υποκατάσταση του υπόγειου νερού των αρδεύσεων με νερό της λίμνης, προκειμένου να δημιουργηθούν προϋποθέσεις ανάκαμψης της στάθμης του υπόγειου υδροφορέα, να βελτιωθεί η ποιότητα των εδαφικών πόρων και να ανασταλούν τα φαινόμενα απερήμωσης των πεδινών περιοχών·
- η ανάσχεση των πλημμυρικών απορροών στις πέριξ της λίμνης ορεινές περιοχές για την επιβράδυνση των διαβρωτικών διεργασιών·
- η δημιουργία υποδομών και ευνοϊκών συνθηκών για την πραγματοποίηση νέων, συμβατών με τη βιώσιμη ανάπτυξη, δραστηριοτήτων και απασχόλησης.

Με το προτεινόμενο σχέδιο αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών μειώνεται σημαντικά η καλλιέργεια του βαμβακιού και αυξάνεται το ποσοστό των βιολογικών καλλιεργειών, με αποτέλεσμα την σημαντική μείωση των αγροχημικών στην περιοχή. Επιπλέον, δημιουργούνται οι προϋποθέσεις αναστροφής της πληθυσμιακής συρρίκνωσης των ασθενέστερων οικονομικά οικισμών (π.χ. Κανάλια). Το έργο επιδρά θετικά στην αναψυχή, προσφέροντας ευκαιρίες ξεκούρασης στους κατοίκους και επισκέπτες της περιοχής και επιτρέποντας να αναπτυχθούν ειδικές δραστηριότητες αναψυχής, άθλησης, περιήγησης, ήπιου τουρισμού, κλπ.

Μετά την ανασύστασή της, η λίμνη Κάρλα θα διοικείται, σύμφωνα με τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους του έργου ως εξής:

- Θα συσταθεί Φορέας Διαχείρισης του Έργου, στα πλαίσια των Ν. 1739/1987 και Ν. 2503/1997 στα πλαίσια του Τμήματος Διαχείρισης Υδατικών Πόρων Θεσσαλίας (ΤΔΥΠ), το οποίο θα αναβαθμισθεί σε διεύθυνση. Εντός του τμήματος αυτού θα ιδρυθεί Τμήμα Κάρλας (ΔΔΥΠ-Θεσσαλίας-Τμήμα Κάρλας), με ειδική αρμοδιότητα στη διαχείριση υδατικών πόρων της λεκάνης της Κάρλας. Το τμήμα αυτό θα στελεχωθεί με τέσσερις τουλάχιστον επιστήμονες, από τους

οποίους ένας υδρολόγος, δύο υδρογεωλόγοι και ένας ειδικός σε θέματα διαχείρισης περιβάλλοντος. Οι δαπάνες λειτουργίας του τμήματος αυτού θα βαρύνουν το δημόσιο λογιστικό.

- Θα δημιουργηθεί Φορέας Διαχείρισης του Οικοσυστήματος της Κάρλας, μετά από Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη στα πλαίσια των νόμων Ν. 1650/1986 και Ν. 2742/1999. Ο Φορέας θα είναι υπεύθυνος για την διαχείριση ολόκληρης της περιοχής Κάρλα-Μαυροβούνι-Κεφαλόβρυσο-Βελεστίνο, που θα ενταχθεί στον εθνικό κατάλογο των προστατευόμενων περιοχών της χώρας (δίκτυο NATURA 2000).

5.2 Παραδείγματα από το εξωτερικό

5.2.1 Φορείς διαχείρισης υδατικών πόρων στην Ευρώπη

Μεγάλη Βρετανία

Μέχρι το 1973, στην Αγγλία και την Ουαλία δραστηριοποιούνταν 29 φορείς διαχείρισης υδάτων και 160 εταιρίες ύδρευσης. Την ίδια χρονιά, η Βρετανική κυβέρνηση ενέκρινε ψήφισμα με το οποίο συνενώνονταν οι λειτουργίες των υπαρχόντων σχημάτων σε 10 Φορείς Υδάτων για το σύνολο της χώρας. Κάθε φορέας ήταν αρμόδιος για θέματα ύδρευσης, αποχέτευσης και προστασίας ποταμών στην περιοχή ευθύνης του.

Τη δεκαετία του 1980 υπήρξε αναγκαιότητα για επενδύσεις, οι οποίες θα βελτίωναν τόσο το επίπεδο εξυπηρέτησης όσο και την ποιότητα, σε όλους τους τομείς των Φορέων Υδάτων, καθώς η κεντρική κυβέρνηση δεν μπορούσε να συνεισφέρει οικονομικά σε αυτούς. Η ιδιωτικοποίηση ήταν η μόνη λύση αύξησης των εσόδων, και για λόγους εναρμόνισης με τις απαιτήσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Οι Φορείς Υδάτων προχώρησαν σε ιδιωτικοποίηση και εισαγωγή στο χρηματιστήριο, αυξάνοντας τις επενδύσεις τους και επιτυγχάνοντας, στις περισσότερες περιπτώσεις, βελτίωση της ποιότητας των επιφανειακών υδάτων και υψηλού επιπέδου ποιότητα πόσιμου νερού. Επιπλέον, δραστηριοποιήθηκαν σε τομείς αναψυχής, οικοτουρισμού και παροχής κινήτρων για την προστασία του περιβάλλοντος.

Μετά από το 1999, η οικονομική διαχείριση των Φορέων Υδάτων ελέγχεται και καθοδηγείται από την Διεύθυνση των υπηρεσιών νερού, η οποία επέβαλε ανώτατα όρια στην τιμολόγηση του νερού. Οι τιμές επαναπροσδιορίζονται ανά πενταετία, ανάλογα με τις προβλεπόμενες ανάγκες λειτουργίας και επενδύσεων των Φορέων.

Γαλλία

Το Γαλλικό σύστημα διαχείρισης των υδατικών πόρων διακρίνεται από μία αποκεντρωμένη δομή, σε κλίμακα λεκάνης απορροής. Ο σχεδιασμός, προγραμματισμός και παρακολούθηση των όρων χρήσης του νερού αναλαμβάνεται από τις Υπηρεσίες Ύδατος της λεκάνης, σε άμεση συνεργασία με τις λεγόμενες Επιτροπές της Λεκάνης, μέσω των οποίων εξασφαλίζεται η συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας. Η διαχείριση των ζητημάτων υδατικών πόρων σε κάθε λεκάνη διενεργείται από την αντίστοιχη Υπηρεσία Ύδατος, που αποτελεί κρατικό οργανισμό, οικονομικά και διοικητικά αυτοτελή. Οι Υπηρεσίες Ύδατος διοικούνται από Δ.Σ., στο οποίο συμμετέχουν το κράτος, περιβαλλοντικές οργανώσεις και διάφορες κατηγορίες χρηστών νερού. Τα έσοδα προέρχονται από τέλη που εισπράττονται από τους χρήστες του νερού, ενώ υπάρχει τιμολογιακή διαφοροποίηση ανάλογα με την εκάστοτε χρήση του νερού.

Γερμανία

Η Γερμανία διαθέτει μια αποκεντρωμένη, σε επίπεδο δήμου, δομή για την διαχείριση των υδατικών της πόρων. Οι δήμοι διαθέτουν υψηλό επίπεδο ελευθερίας επιλογής θεσμικών ή οργανωτικών

συμφωνιών μεταξύ τους, με δημόσιους οργανισμούς ή ιδιωτικές επιχειρήσεις. Προωθείται η σύσταση δημοτικών επιχειρήσεων από κοινού με ιδιώτες. Επιχειρήσεις νερού μπορούν να συσταθούν από μεγάλους ιδιοκτήτες γης, ιδιωτικές επιχειρήσεις και δημόσιους οργανισμούς, για ένα ευρύ φάσμα λειτουργιών. Αναλόγως με τις τοπικές και περιφερειακές ανάγκες, οι επιχειρήσεις αυτές μπορεί να είναι μικρά σχήματα ή να καλύπτουν μεγάλες περιοχές, ενώ η λειτουργία τους βασίζεται στην αρχή της συμμετοχής του χρήστη και της τοπικής αυτονομίας. Το νομικό πλαίσιο των επιχειρήσεων αυτών οργανώνεται με βάση το θεσμικό πλαίσιο των ομοσπονδιακών κρατιδίων.

5.2.2 Φορείς διαχείρισης υδατικών πόρων στις ΗΠΑ

Η διαχείριση των υδατικών πόρων των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής πραγματοποιείται από κρατικούς φορείς, όπως είναι το Σώμα Μηχανικού του Αμερικανικού Στρατού (US Army Corps of Engineers), το Γραφείο Αποκατάστασης (Bureau of Reclamation), ενώ υπάρχουν και φράγματα τα οποία διαχειρίζονται ιδιώτες, καθώς και φορείς της Αυτοδιοίκησης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν φορείς διαχείρισης των υδατικών πόρων που ανήκουν στην δικαιοδοσία των τοπικών κυβερνήσεων κάθε πολιτείας.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται το γενικό πλαίσιο διαχείρισης ταμιευτήρων από το Σώμα Μηχανικού του Αμερικανικού Στρατού, καθώς και τα χαρακτηριστικά τριών αντιπροσωπευτικών παραδειγμάτων δημόσιων φορέων, και συγκεκριμένα:

- του Αναπτυξιακού Φορέα Υδάτων του Τέξας (Texas Water Development Board)·
- του Φορέα Διατήρησης Υδάτων του Κολοράντο (Colorado Water Conservation Board)·
- του Φορέα Υδάτων του Ντένβερ (Denver Water Board).

Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι η πόλη του Ντένβερ βρίσκεται στην Πολιτεία του Κολοράντο, όποτε, εξετάζοντας τις αρχές λειτουργίας των δύο τελευταίων φορέων, γίνεται κατανοητό το θεσμικό και διοικητικό πλαίσιο που ακολουθούν οι ΗΠΑ σε αποκεντρωμένο επίπεδο για την διαχείριση των υδατικών τους πόρων.

Διαχείριση ταμιευτήρων από το Σώμα Μηχανικού του Αμερικανικού Στρατού

Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το Αμερικανικό Κογκρέσο έστρεψε την προσοχή του στην αξιοποίηση των επιφανειακών υδατικών αποθεμάτων της Αμερικής. Το 1946, συντάχθηκε η σχετική νομοθεσία, με σκοπό την ανάπτυξη ενός εθνικού δικτύου διαχείρισης των ποταμών για την εθνική άμυνα, την αντιπλημμυρική προστασία, την παραγωγή ενέργειας, την ναυσιπλοΐα, καθώς και την κάλυψη της ζήτησης για νερό ύδρευσης. Την ευθύνη για τη σύνταξη των μελετών ανέλαβε το Σώμα Μηχανικού του Αμερικανικού Στρατού, που προχώρησε στη σύνταξη εκατοντάδων μελετών για την κατασκευή ταμιευτήρων.

Η επιτροπή διαχείρισης των υδάτων του Σώματος Μηχανικού αναλαμβάνει την σύνταξη εβδομαδιαίων διαχειριστικών σχεδίων για κάθε ταμιευτήρα, λαμβάνοντας υπόψη τις μετεωρολογικές εκτιμήσεις, καθώς και τις αντικρουόμενες χρήσεις νερού των ταμιευτήρων. Η διαχείριση και λειτουργία των ταμιευτήρων βασίζεται και καθοδηγείται από τη χρήση των ζωνών δράσης (action zones). Οι ζώνες δράσης χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των χρήσεων του νερού και βασίζονται σε προβλέψεις διάρκειας πέντε εβδομάδων. Οι ζώνες λαμβάνουν υπόψη την εποχιακή διακύμανση των εισροών, δίνοντας έμφαση στην διασφάλιση της ποιότητας του νερού έναντι όλων των άλλων χρήσεων.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η πληροφορία για όλους τους ταμιευτήρες της Αμερικής διαχέεται στο διαδίκτυο, όπου ο κάθε χρήστης μπορεί να ενημερωθεί για τα υδατικά αποθέματα για κάθε ταμιευτήρα που ανήκει στον Αμερικάνικο Στρατό.

Πληροφορίες δίνονται στην ιστοσελίδα: www.usace.army.mil

Αναπτυξιακός Φορέας Υδάτων Τέξας (Texas Water Development Board)

Ο φορέας ιδρύθηκε το 1957, με κύριους στόχους:

- την παροχή επιστημονικής υποστήριξης στις τοπικές αρχές για τη διαχείριση του υδατικού δυναμικού της περιοχής·
- την διαχείριση των υγρών και στερεών αποβλήτων·
- την ανάπτυξη αντιπλημμυρικής προστασίας·
- τον υπολογισμό των αρδευτικών και υδρευτικών αναγκών της περιοχής.

Οι αρμοδιότητες του φορέα είναι:

- η συλλογή στοιχείων για την διαχείριση του υδατικού δυναμικού·
- η παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης για την τιμολόγηση του νερού·
- η έκδοση επιστημονικών συγγραμμάτων για ζητήματα υδατικών πόρων·
- η διοργάνωση ημερίδων με θέμα την διαχείριση και την προστασία του νερού·
- η ανάπτυξη και διαχείριση βάσης δεδομένων για το υδάτινο περιβάλλον της περιοχής.

Ο φορέας, από την ίδρυσή του, έχει χρηματοδοτηθεί από την κεντρική εξουσία για την άσκηση των καθηκόντων του. Διοικείται από 6 μέλη, που διορίζονται από τον τοπικό κυβερνήτη, με εξαετή διάρκεια θητείας.

Στο φορέα λειτουργούν οι παρακάτω υπηρεσίες:

- οικονομική υπηρεσία·
- υπηρεσία οικονομικού και κατασκευαστικού σχεδιασμού·
- υπηρεσία γεωγραφικών πληροφοριών και φυσικών πόρων·
- υπηρεσία σχεδιασμού.

Πληροφορίες δίνονται στην ιστοσελίδα: www.cwcb.co.us

Φορέας Διατήρησης Υδάτων Κολοράντο (Colorado Water Conservation Board)

Ο φορέας ιδρύθηκε το 1937 και είναι υπεύθυνος για την προστασία του νερού, τον αντιπλημμυρικό έλεγχο, τον τεχνικό και οικονομικό σχεδιασμό των έργων ύδρευσης, την προστασία των λιμνών και υδατορευμάτων, και τον σχεδιασμό έναντι ξηρασιών.

Ο φορέας διοικείται από δεκαπέντε μέλη. Ο Κυβερνήτης του Κολοράντο διορίζει ένα αντιπρόσωπο για κάθε μία από τις οκτώ λεκάνες απορροής και έναν αντιπρόσωπο από το δήμο του Ντένβερ, οι οποίοι έχουν τριετή θητεία. Ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Περιβάλλοντος είναι αιρετό μέλος, ενώ ο διευθυντής του φορέα, ο γενικός μηχανικός, ο εισαγγελέας, ο διευθυντής του ινστιτούτο άγριας φύσης και ο υπεύθυνος της γεωργίας είναι διοριζόμενα μέλη.

Η στελέχωση των διευθυντικών θέσεων του φορέα βασίζεται στην επιστημονική και επαγγελματική εμπειρία των μελών σε θέματα διαχείρισης υδατικών πόρων. Απαγορεύεται παραπάνω από πέντε μέλη της διοίκησης να είναι και μέλη του ίδιου πολιτικού κόμματος.

Ο φορέας έχει περίπου σαράντα άτομα προσωπικό και έξι διευθύνσεις που είναι:

- γενική διεύθυνση·
- υπηρεσία σχεδιασμού έναντι ξηρασιών·
- υπηρεσία αντιπλημμυρικού σχεδιασμού·
- τεχνική και οικονομική υπηρεσία σχεδιασμού έργων ύδρευσης·
- υπηρεσία προστασίας λιμνών και ποταμών·

- υπηρεσία προστασίας της ποιότητας του νερού ύδρευσης.

Ο φορέας συνεργάζεται στενά με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, την τοπική κυβέρνηση, τους χρήστες νερού, τις ιδιωτικές εταιρείες ταμιευτήρων, τους αγρότες και οικολογικούς φορείς, στην βάση της προστασίας και ανάπτυξης του υδατικού δυναμικού της πολιτείας.

Πληροφορίες δίνονται στην ιστοσελίδα: www.twdb.state.tx.us

Φορέας Υδάτων Ντένβερ (Denver Water Board)

Ο φορέας ιδρύθηκε το 1918 και ανήκει στον δήμο του Ντένβερ. Βασική αποστολή του είναι να προσφέρει υπηρεσίες που σχετίζονται με το νερό με υψηλή ποιότητα και αξιοπιστία. Ο φορέας διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο που ορίζεται από το δήμαρχο του Ντένβερ, και η διάρκεια της θητείας του είναι εξαετής.

Κύριοι στόχοι του φορέα είναι:

- η εξασφάλιση ποιοτικής ύδρευσης για τους κατοίκους του Ντένβερ·
- η συλλογή, αποθήκευση και επεξεργασία των υδατικών αποθεμάτων·
- ο σχεδιασμός και συντήρηση των έργων διαχείρισης υδατικών πόρων και επεξεργασίας νερού·
- η οικονομική βιωσιμότητα του φορέα·
- ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός τεχνικών παρεμβάσεων και η οικονομική τους αποδοτικότητα.

Η διοικητική δομή του φορέα περιλαμβάνει πέντε βασικές διευθύνσεις:

- πενταμελές διοικητικό συμβούλιο·
- γενική διεύθυνση·
- εσωτερική διεύθυνση οικονομικού ελέγχου·
- διαχείριση ανθρωπίνου δυναμικού·
- διεύθυνση πληροφοριών και τεχνολογία.

Ο φορέας περιλαμβάνει, επίσης, τέσσερις υπηρεσίες, συγκεκριμένα:

- υπηρεσία σχεδιασμού·
- υπηρεσία οικονομικών·
- υπηρεσία συντήρησης·
- υπηρεσία μηχανικών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο χαράζει την γενική πολιτική του φορέα και ελέγχει την γενική διεύθυνση. Η διεύθυνση οικονομικού ελέγχου προτείνει και εφαρμόζει πολιτικές τιμολόγησης του νερού. Η διεύθυνση διαχείρισης ανθρωπίνου δυναμικού είναι υπεύθυνη για δράσεις επιμόρφωσης των εργαζομένων, καθώς και για την ανάπτυξη επιμορφωτικών προγραμμάτων για το κοινό. Η διεύθυνση πληροφοριών και τεχνολογίας είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη και συντήρηση πληροφοριακών υπολογιστικών συστημάτων, που λειτουργούν υποστηρικτικά στις επιχειρήσεις της περιοχής σχετικά με τις παρεχόμενες υπηρεσίες νερού.

Πληροφορίες δίνονται στην ιστοσελίδα: www.denverwater.org.

6 Πλαίσιο λειτουργίας του φορέα

6.1 Σκοπιμότητα δημιουργίας φορέα διαχείρισης

Το φράγμα και ο ταμιευτήρας Σμοκόβου έχει ως αρχικό σκοπό την άρδευση των γειτονικών πεδινών εκτάσεων και την ύδρευση ενός σημαντικού αριθμού οικισμών. Το σύνολο των έργων, αυτών που υπάρχουν και αυτών που προγραμματίζονται να κατασκευαστούν (αρδευτικών και υδρευτικών), θα συμβάλουν στην επίλυση χρόνιων προβλημάτων επάρκειας, προστασίας και γενικά ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων της περιοχής. Μπορούν όμως επιπλέον να συμβάλουν στην αλλαγή της αναπτυξιακής πορείας της περιοχής, στην βελτίωση και ανάδειξη του γενικότερου περιβάλλοντος, στην προστασία της δημόσιας υγείας και, με την πάροδο του χρόνου, στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, με την προσθήκη νέων οικονομικών πόρων στο εισόδημα των κατοίκων. Αυτό θα γίνει δυνατό με τη παράλληλη ανάπτυξη ήπιας μορφής δραστηριοτήτων, σύγχρονου προσανατολισμού, που θα εξυπηρετούν, ταυτόχρονα, τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης (καινοτόμες καλλιέργειες, οικοτουρισμός, ιχθυοκαλλιέργειες).

Για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων κρίνεται αναγκαία η σύσταση και λειτουργία ενός αναπτυξιακού, καταρχήν, φορέα διαχείρισης των υδατικών πόρων, των έργων και του περιβάλλοντος, αποκεντρωμένου, αυτοτελούς και οικονομικά βιώσιμου. Ο φορέας αυτός θα πρέπει:

- να έχει την εξουσία να επιβάλλει, ανεξάρτητα από πάσης φύσεως σκοπιμότητες, την ορθολογική χρήση και την δίκαιη κατανομή των υδατικών πόρων στο σύνολο των χρήσεων, καταναλωτικών και μη, και
- να γνωρίζει από κοντά τα προβλήματα, τις επιδιώξεις και τις προοπτικές ανάπτυξης του χώρου ευθύνης του, τα οικοσυστήματα, τις δεξιότητες και τις ιδιαιτερότητες του πληθυσμού.

Στα πλαίσια της ορθολογικής χρήσης του διαθέσιμου νερού του ταμιευτήρα, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η εξυπηρέτηση των αναγκών όλων των υφιστάμενων και μελλοντικών χρήσεων της περιοχής (ύδρευση, άρδευση, τουρισμός, κλπ.), σε συνδυασμό και με άλλους υδατικούς πόρους, επιφανειακούς και υπόγειους. Ο φορέας θα πρέπει να στοχεύει στην δίκαιη κατανομή του διατιθέμενου νερού, αποφεύγοντας την υπερεκμετάλλευση του υδροφορέα, περιορίζοντας τις απώλειες κατά τη μεταφορά και διανομή του νερού, και θεσπίζοντας μέτρα διαχείρισης της ζήτησης.

Με μια πρόχειρη έρευνα πάνω στους υφιστάμενους σχετικούς φορείς της περιοχής, γίνεται φανερό ότι κανείς δεν συγκεντρώνει απόλυτα την κατάλληλη και αναγκαία υποδομή (τεχνική και επιστημονική) και εμπειρία ως προς την διαχείριση υδραυλικών έργων, υδατικών πόρων και περιβάλλοντος. Πιθανή εξαίρεση αποτελεί, πιθανώς, η Αναπτυξιακή Εταιρεία Καρδίτσας, που αναφέρεται στο εδάφιο 4.3.1, στην οποία υπάρχει η δυνατότητα μεταφοράς πρόσθετων αρμοδιοτήτων, για την ανάληψη των καθηκόντων του φορέα. Βέβαια, η λύση ενός νέου, σχεδιασμένου και οργανωμένου ειδικά για τον σκοπό αυτό φορέα παρουσιάζει πολλά πλεονεκτήματα. Όμως, όποια και να είναι η τελική επιλογή, ο φορέας θα πρέπει να ικανοποιεί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- να είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός·
- να έχει τις αντίστοιχες δυνατότητες του δημόσιου τομέα για να επιβάλλει τις απόψεις του, ταυτόχρονα με την ευελιξία μιας ιδιωτικής επιχείρησης·
- να στελεχωθεί με προσωπικό καταρτισμένο στις πλέον σύγχρονες μεθοδολογίες, τεχνολογίες και αντιλήψεις περί διαχείρισης υδατικών πόρων·

- να δρα εκπαιδευτικά προς τους κατοίκους και να συντελεί στην ανάπτυξη τόσο του οικονομικού-βιοτικού όσο και του μορφωτικού τους επιπέδου·
- να έχει εξασφαλισμένη οικονομική αυτοτέλεια·
- να έχει τη μεγαλύτερη δυνατή κοινωνική αποδοχή από όλες τις ομάδες ενδιαφερομένων και εν δυνάμει χρηστών.

Ο φορέας αυτός, εκτός των εξειδικευμένων σκοπών του, θα συντελέσει στην ανάπτυξη της υποβαθμισμένης αυτής περιοχής της Θεσσαλίας, με την διατήρηση των κατοίκων της στους τόπους καταγωγής τους, γεγονός που αποτελεί και βασική επιδίωξη των εθνικών προγραμμάτων ανάπτυξης.

6.2 Απαιτήσεις δημιουργίας και αρχές λειτουργίας του φορέα

Σύμφωνα με όσα αναφέρονται πιο πάνω, ο φορέας που προτείνεται να συσταθεί πρέπει να οργανωθεί και να λειτουργεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να συμβάλει στην ανάπτυξη της περιοχής, στην βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων και στην ορθολογική λειτουργία του συνόλου των έργων. Για την επιλογή του βέλτιστου σχήματος του φορέα (νομικού και οργανωτικού) πρέπει να ληφθεί υπόψη και να συνεκτιμηθεί σημαντικός αριθμός παραγόντων, όπως η φύση των έργων, η διοικητική δομή της περιοχής, οι αναπτυξιακές της προοπτικές, τα χαρακτηριστικά και ιδιαιτερότητες της τοπικής κοινωνίας, καθώς και η μέχρι σήμερα σχετική εμπειρία.

Οι κύριες μεταβλητές που μπορούν να καθορίσουν τη μορφή, την λειτουργία, αλλά και την αποτελεσματικότητα του φορέα είναι αφενός η νομική του μορφή, και αφετέρου οι διοικητικές και χωρικές του αρμοδιότητες. Τα σενάρια που εξετάζονται στη συνέχεια για τη μορφή, καθώς και για την έκταση των αρμοδιοτήτων και της περιοχής ευθύνης του φορέα, καταρτίζονται και αξιολογούνται λαμβάνοντας υπόψη τους ακόλουθους στόχους (ΥΔΡΟΕΞΥΓΙΑΝΤΙΚΗ, 2003):

- την ομαλή ενσωμάτωση του προτεινόμενου σχήματος φορέα στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο·
- την αποτελεσματική συνεργασία του με τους λοιπούς φορείς ύδρευσης και άρδευσης, διαχείρισης υδατικών πόρων, διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, σχεδιασμού, ανάπτυξης, κλπ·
- την ευελιξία του προτεινόμενου σχήματος σε ενδεχόμενη τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας και του διοικητικού πλαισίου εφαρμογής της·
- την ικανότητα επιβολής του φορέα σε τοπικό επίπεδο, πέρα από κομματικές ή άλλες σκοπιμότητες·
- την επίτευξη των στόχων με γνώμονα την οικονομική αυτοτέλεια και βιωσιμότητα, διατηρώντας τον μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα του·
- τη νομοθετική κάλυψη βασικών λειτουργιών, όπως η πρόσληψη προσωπικού, η είσπραξη τελών, η σύναψη συμβάσεων, η παροχή υπηρεσιών, κλπ·
- την ευελιξία του σχήματος στη λήψη αποφάσεων και την υλοποίηση δράσεων·
- την εξασφάλιση ενιαίας διαχείρισης των υδατικών πόρων της περιοχής για όλες τις χρήσεις, με σχέδιο αποδοτικής χρονικά αλλά και δίκαιης χωρικά διανομής του νερού·
- την αποδοτικότητα από άποψη οργάνωσης και λειτουργίας·
- τη μεγιστοποίηση του βαθμού αποδοχής του φορέα από την κεντρική και τοπική διοίκηση, αλλά και την κοινωνία της περιοχής εξυπηρέτησης.

Σύμφωνα με το παραπάνω πλαίσιο, οι βασικές αρχές που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στη επιλογή του σχήματος του φορέα, ώστε να είναι εφικτή η επίτευξη των στόχων του, είναι:

- αποκεντρωμένη λειτουργία·
- διοικητική και λειτουργική αυτοδυναμία·
- δυνατότητα άσκησης δημόσιας εξουσίας·
- διοίκηση στην οποία θα συμμετέχουν εκπρόσωποι και άλλων δημοσίων φορέων·

- ευελιξία στη ρύθμιση θεμάτων προσωπικού·
- ευελιξία στη ρύθμιση θεμάτων εξασφάλισης και διαχείρισης οικονομικών πόρων·
- επαρκές φάσμα αρμοδιοτήτων και κατάλληλη εσωτερική οργάνωση.

6.3 Βασικές επιδιώξεις και δραστηριότητες του φορέα

Μετά την αναφορά στη σκοπιμότητα και τις προϋποθέσεις που πρέπει να ισχύουν για την δυνατότητα αποτελεσματικής λειτουργίας του φορέα, οι κύριες στρατηγικές του επιδιώξεις είναι:

- η ορθολογική διαχείριση των διατιθέμενων υδατικών πόρων, τόσο από ποσοτικής και ποιοτικής όσο και από οικονομικής πλευράς, με γνώμονα την αειφορία τους·
- η καλή λειτουργία των έργων και η μακροπρόθεσμη εξασφάλιση σε όλους τους χρήστες της αναγκαίας ποσότητας και κατάλληλης ποιότητας νερού·
- η παρέμβαση στον σχεδιασμό ανάπτυξης της περιοχής ευθύνης του και η υποβοήθηση στην δημιουργία νέων δραστηριοτήτων, που θα συμβάλουν στην ανάπτυξη της περιοχής και στην ενδυνάμωση του εισοδήματος των κατοίκων της.

Με δεδομένο το πλαίσιο στο οποίο πρέπει να λειτουργήσει ο φορέας, και ανεξάρτητα από το τελικό του σχήμα, οι τομείς στους οποίους θα πρέπει, κατ' ελάχιστο, να δραστηριοποιηθεί είναι:

- η παρακολούθηση των ποσοτικών και ποιοτικών χαρακτηριστικών των υδατικών πόρων του ταμιευτήρα·
- η εποπτεία και ο έλεγχος του φράγματος και των συναφών έργων·
- η παρακολούθηση της εξέλιξης των αναγκών ύδρευσης και άρδευσης, αλλά και των αναγκών τυχόν νέων δραστηριοτήτων στο σύνολο της περιοχής ευθύνης του και στη συνέχεια η ανάλογη διαχείριση των διαθέσιμων υδατικών πόρων·
- η είσπραξη των εσόδων από την πώληση νερού σε διαφορετικές ομάδες χρηστών¹, για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας του και για νέες επενδύσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα, εφόσον πρόκειται για οργανισμό μη κερδοσκοπικό·
- η προώθηση, σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων, μελετών και έργων που κρίνονται απαραίτητα για την ικανοποιητική, ποιοτικά και ποσοτικά, διάθεση νερού κάθε χρήσης στην περιοχή ευθύνης του και την εξασφάλιση των αναγκών για το σκοπό αυτό οικονομικών πόρων·
- ο σχεδιασμός και η προώθηση ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων στην περιοχή ευθύνης του, καθώς και η μέριμνα για την αναζήτηση των αναγκών για τον σκοπό αυτό οικονομικών πόρων·
- η επιστημονική υποστήριξη των κατοίκων στην εφαρμογή καινοτόμων πρακτικών άρδευσης και η παραγωγή νέων, σύγχρονων γεωργικών προϊόντων·
- η τήρηση των περιβαλλοντικών όρων λειτουργίας του συνόλου των έργων, αλλά και η μέριμνα για την αναβάθμιση του περιβάλλοντος της περιοχής ευθύνης του·
- η εκπόνηση μελετών και η ανάληψη ευθυνών συμβούλου, για την προώθηση παρόμοιων έργων σε άλλες περιοχές της χώρας.

---

¹ Η ευθύνη για την διανομή και είσπραξη των σχετικών δικαιωμάτων για τη χρήση του νερού του ταμιευτήρα από τους καταναλωτές θα πρέπει να γίνεται από τους αρμόδιους ΤΟΕΒ. Η καταμέτρηση των ποσοτήτων νερού που θα παρέχεται θα γίνεται στην κεφαλή της περιοχής ευθύνης του αντίστοιχου ΤΟΕΒ. Το ίδιο ισχύει και για την ύδρευση, καθώς ο φορέας θα παρέχει μη επεξεργασμένο νερό από την κεφαλή του δικτύου, στον αρμόδιο οργανισμό που θα δημιουργηθεί και θα έχει την ευθύνη λειτουργίας του εξωτερικού υδραγωγείου.

7 Νομικό πλαίσιο ίδρυσης του φορέα και εναλλακτικές προτάσεις

Με βάση τα συμπεράσματα του Κεφαλαίου 6, όπου σκιαγραφείται το πλαίσιο (προϋποθέσεις, στόχοι, αρχές) με βάση το οποίο πρέπει να λειτουργήσει ο Φορέας Διαχείρισης του ταμιευτήρα Σμοκόβου, παρουσιάζονται, συνοπτικά, διάφορες νομικές μορφές τις οποίες μπορεί να λάβει, ενώ καταγράφονται τα πλεονεκτήματα και οι αδυναμίες που πιθανώς να έχει η κάθε μία.

Αρχικά, αναφέρεται η δυνατότητα σύστασής του με τη μορφή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), που όμως θεωρείται μειονεκτική, και ακολουθούν τρεις άλλες μορφές που προτείνονται εναλλακτικά, κατάλληλες για την επίτευξη των διαχειριστικών του στόχων. Τέλος, διερευνάται η περίπτωση εφαρμογής του πρόσφατα θεσπισμένου νομικού πλαισίου περί Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.), που όμως ξεφεύγει από τα πλαίσια ενός τυπικού φορέα διαχείρισης.

7.1 Ο φορέας ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου

Τα Ν.Π.Δ.Δ. συνιστώνται, οργανώνονται και καταργούνται δια νόμου, ή, βάσει νομοθετικής εξουσιοδότησης με Προεδρικό Διάταγμα, όπου και ορίζονται επακριβώς οι αρμοδιότητές τους και ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας τους. Αναπτύσσουν την προβλεπόμενη από το νόμο δραστηριότητά τους με τη θέσπιση κανόνων (δημοσίου) δικαίου, δηλαδή με την έκδοση διοικητικών πράξεων ή τη διενέργεια υλικών ενεργειών, ασκώντας δημόσια εξουσία, ανεξάρτητα από τη βούληση εκείνων στους οποίους οι κανόνες επιβάλλουν την υποχρέωση ορισμένης συμπεριφοράς ή εκείνων που υφίστανται τις συνέπειες των υλικών πράξεων. Με αυτήν την έννοια, στο πλαίσιο των έννομων σχέσεων δημοσίου δικαίου που δημιουργούνται κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, τα Ν.Π.Δ.Δ., ασκώντας κυριαρχική διοίκηση, έχουν την εξουσία όχι μόνο να δεσμεύουν μονομερώς τους ιδιώτες, αλλά και να επιβάλλουν αυτόνομα την εκτέλεση των επιταγών τους. Οι πράξεις που εκδίδουν, μέσω των οποίων ασκούν την αρμοδιότητά τους, διέπονται από την αρχή της νομιμότητας, πρέπει δηλαδή να είναι σύμφωνες με το περιεχόμενων κανόνων δικαίου που προβλέπουν την έκδοσή τους, και παράλληλα να χαρακτηρίζονται από εκτελεστικότητα. Επομένως, τα Ν.Π.Δ.Δ. έχουν την αξίωση για άμεση εκτέλεση των πράξεών τους, την οποία και δύνανται να προκαλέσουν με μέσα διοικητικού καταναγκασμού.

Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, τα Ν.Π.Δ.Δ. υπόκεινται σε διοικητικό αυτοέλεγχο (ιεραρχικό και ενδικοφανή έλεγχο και διοικητική εποπτεία) και σε έλεγχο δημοσιονομικό, καθώς τα έσοδά τους προέρχονται από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Με βάση τα παραπάνω, η οργάνωση και η λειτουργία του φορέα με το νομικό περίβλημα των Ν.Π.Δ.Δ. κρίνεται απορριπτέα. Κι αυτό γιατί το μοναδικό, ίσως, πλεονέκτημα που προκύπτει από αυτήν τη μορφή οργάνωσης και λειτουργίας είναι η εκτελεστικότητα των πράξεων που εκδίδει για την άσκηση της δραστηριότητάς του.

Ωστόσο, οι αρμοδιότητες ενός φορέα διαχείρισης έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων, όπως αυτές έχουν περιγραφεί, δεν μπορούν να ασκηθούν στο πλαίσιο της κυριαρχικής διοίκησης, δηλαδή με την έκδοση διοικητικών πράξεων και τη δημιουργία έννομων σχέσεων δημοσίου δικαίου. Το πλήθος και η πολυπλοκότητα των αρμοδιοτήτων του φορέα απαιτεί απλούστερες διαδικασίες ελέγχου του τρόπου άσκησής τους, ώστε να επιτυγχάνεται η αποτελεσματική και ταχεία, προσαρμοζόμενη στις

μεταβαλλόμενες συνθήκες, επίτευξη των σκοπών του. Επιπλέον, για λόγους έγκαιρης και αποτελεσματικής ολοκληρωμένης δράσης του φορέα, θα πρέπει να αποκλειστεί η εξάρτησή του από τον κρατικό προϋπολογισμό και η υπαγωγή του στους κανόνες δημοσιονομικού ελέγχου και να επιδιωχθεί η δημοσιονομική του αυτοτέλεια.

7.2 Προτεινόμενες νομικές μορφές οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα

Από τη διερεύνηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου προέκυψαν τρεις εναλλακτικές νομικές μορφές που θα μπορούσε να λάβει ο φορέας ως προς την οργάνωση και τη λειτουργία του, για την επίτευξη των διαχειριστικών του στόχων και την αποτελεσματική άσκηση των συναφών με αυτούς λοιπών αρμοδιοτήτων του. Πιο συγκεκριμένα, έχοντας αποκλείσει την οργάνωση και τη λειτουργία του με το νομικό περίβλημα των Ν.Π.Δ.Δ. για τους λόγους που αναφέρθηκαν, προτείνεται να συσταθεί, να οργανωθεί και να λειτουργήσει είτε (α) ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), με ανάθεση ορισμένων αρμοδιοτήτων δημόσιας εξουσίας του οποίου η σύσταση, οργάνωση και λειτουργία θα γίνει με ad hoc νομοθετική ρύθμιση, είτε (β) με τη μορφή των Φορέων Διαχείρισης του Ν. 2742/1999 (άρθρο 15 παρ. 9) «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις ή, τέλος, (γ) ως Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.).

Στη συνέχεια, επιχειρείται η παρουσίαση των τριών προτεινόμενων εναλλακτικών νομικών μορφών οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα και η συγκριτική αξιολόγησή τους.

7.2.1 Ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου ad hoc νομοθετικής ρύθμισης

Η φύση των αρμοδιοτήτων του φορέα επιβάλλει την οργάνωση και λειτουργία του σύμφωνα με τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου, ώστε να παρέχεται ευελιξία στη λήψη αποφάσεων για την επίτευξη των διαχειριστικών σκοπών του, όπως αυτοί διαμορφώνονται από τις εκάστοτε περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες στην περιοχή ευθύνης του. Ταυτόχρονα, κρίνεται αναγκαία η δημοσιονομική αυτοτέλειά του, καθώς αποτελεί βασικό όρο για την απρόσκοπτη και αποτελεσματική δράση του σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες της υφιστάμενης φυσικής και κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας και τους προσαρμοζόμενους σε αυτήν στόχους της διαχείρισης.

Εντούτοις, το συνολικό αντικείμενο των αρμοδιοτήτων του φορέα επιβάλλει την από μέρους του ανάληψη ειδικών αρμοδιοτήτων που να ενέχουν δημόσια εξουσία, ώστε η πραγμάτωσή τους να επαφίεται αποκλειστικά στην κυριαρχική του βούληση. Τέτοιες αρμοδιότητες ενδεχομένως να είναι η επιβολή κυρώσεων και προστίμων, η δυνατότητα απαλλοτρίωσης εκτάσεων για την εκτέλεση έργων κ.ά. Εξάλλου, το ίδιο το Σύνταγμα δεν απαγορεύει τη δια νόμου ανάθεση δημόσιας εξουσίας σε ιδιώτες, συνήθως συλλογικά όργανα ή και Ν.Π.Ι.Δ., τα οποία αποκτούν ως προς αυτήν την αρμοδιότητά τους την ιδιότητα του διοικητικού οργάνου.

Καθίσταται σαφές ότι μια από τις ενδεδειγμένες νομικές μορφές οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα είναι και εκείνη του Ν.Π.Ι.Δ. με ανάθεση ορισμένων αρμοδιοτήτων δημόσιας εξουσίας. Υπό το καθεστώς του ιδιαίτερου αυτού νομικού μορφώματος, οι αποφάσεις διαχείρισης που καθορίζουν και τη δράση του, θα αποκτήσουν – όπου απαιτείται για την αποτελεσματική άσκηση της διαχειριστικής πολιτικής του – την εκτελεστότητα των αποφάσεων των Ν.Π.Δ.Δ.

Δεδομένης της ιδιομορφίας του προτεινόμενου αυτού νομικού μορφώματος, απαιτείται η σύστασή του απευθείας με νόμο, όπου ενδεχομένως θα υπαχθούν όλες οι ανάλογες περιπτώσεις φορέων συνόλου έργων αξιοποίησης υδατικών πόρων. Στην νομοθετική ρύθμιση θα προσδιορίζονται με λεπτομέρεια οι προϋποθέσεις σύστασης των συγκεκριμένων φορέων, ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας τους και θα καταγράφονται οι αρμοδιότητες δημόσιας εξουσίας που αναλαμβάνουν, για την επίτευξη των διαχειριστικών σκοπών τους.

Σε αυτήν την περίπτωση, τη διοίκηση και διαχείριση των υποθέσεων του φορέα ασκεί το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), το οποίο δύναται να απαρτίζεται ενδεικτικά από εκπροσώπους της Περιφέρειας και των οικείων πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τοπικών φορέων, οργανισμών κοινής ωφελείας, φορέων με κοινωνική και επιστημονική δραστηριοποίηση, μη κυβερνητικών περιβαλλοντικών οργανώσεων, καθώς και εκπροσώπων του Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και άλλων αρμόδιων Υπουργείων. Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. ορίζεται με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ή του Δ.Σ., σύμφωνα με όσα προβλέπονται στη νομοθετική ρύθμιση σύστασης του φορέα. Είναι δυνατή η σύσταση θέσεως Διευθυντή, ο οποίος ασκεί τις προβλεπόμενες από τη νομοθετική ρύθμιση σύστασης του φορέα αρμοδιότητες και ο οποίος διαθέτει επιστημονική ειδίκευση και εμπειρία συναφή με τους σκοπούς και τις αρμοδιότητες του φορέα. Η πλήρωση της θέσης αυτής μπορεί να γίνει μετά από σχετική προκήρυξη.

7.2.2 Ως Φορέας Διαχείρισης κατά το άρθρο 15 παρ. 9 του Ν. 2742/1999

Είναι δυνατό ο φορέας να λάβει τη μορφή των Φορέων Διαχείρισης, που προβλέπονται από το άρθρο 15 παρ. 9 του Ν. 2742/1999 (ΦΕΚ 207/Α/7.10.1999) για τον «Χωροταξικό σχεδιασμό και την αειφόρο ανάπτυξη και άλλες διατάξεις».

Οι σχετικές ρυθμίσεις διέπουν τη σύσταση Ν.Π.Ι.Δ. ως φορέα διαχείρισης περιβαλλοντικών έργων και προγραμμάτων. Στην περίπτωση αυτή, ο φορέας συστήνεται με Π.Δ. που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, στο οποίο προβλέπονται κυρίως η εξειδίκευση των σκοπών και αρμοδιοτήτων του, η νομική του μορφή, τα όργανα διοίκησης, οι αρμοδιότητες κάθε οργάνου ή μέλους οργάνου διοίκησης, η σύνθεση των οργάνων διοίκησης, το περιεχόμενο εποπτείας του φορέα από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, οι πόροι του, το προσωπικό και η διάρθρωση του φορέα, τα όργανα και η διαδικασία οικονομικού και διαχειριστικού ελέγχου, η διαδικασία σύνταξης και έγκρισης των κανονισμών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία ρύθμιση ή λεπτομέρεια.

Ο φορέας διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο είναι δυνατό να συγκροτείται ενδεικτικά από εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας, επιστημονικών και κοινωνικών φορέων, τοπικών φορέων και μη κυβερνητικών περιβαλλοντικών οργανώσεων, καθώς και εκπροσώπων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και άλλων αρμόδιων Υπουργείων. Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. ορίζεται με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ή/και του Διοικητικού Συμβουλίου. Επιπλέον, είναι δυνατή η σύσταση θέσεως Διευθυντή, στην οποία ορίζεται, μετά από προκήρυξη, για πρόσωπο με επιστημονικές γνώσεις και εμπειρία σε θέματα που συναρτάνται με τους σκοπούς και τις αρμοδιότητες του φορέα. Σημειώνεται ότι ως προς τους πόρους, το προσωπικό, τους κανονισμούς εσωτερικής λειτουργίας και τον οικονομικό και διαχειριστικό έλεγχο του φορέα ισχύουν αναλογικά οι σχετικές με τους φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών διατάξεις (παρ. 5-8, άρθρο 15 του Ν. 2742/1999).

Σε περίπτωση που κριθεί σκόπιμη – κάτι που είναι ούτως ή άλλως νομικά εφικτό – η οργάνωση και λειτουργία του φορέα σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 9 του άρθρου 15 του Ν. 2742/1999, προκύπτει αναγκαία η περαιτέρω διερεύνηση της έννοιας των «περιβαλλοντικών έργων και προγραμμάτων» για να επιβεβαιωθεί με απόλυτη ασφάλεια η υπαγωγή σε αυτήν των διαχειριστικών αρμοδιοτήτων του φορέα Σμοκόβου, όπως αυτές παρουσιάστηκαν παραπάνω.

Στο πλαίσιο της ενότητας αυτής, θα πρέπει να επισημανθεί και διευκρινιστεί ότι, στην περίπτωση του Σμοκόβου, δεν είναι νομικά εφικτή η δημιουργία Φορέα Διαχείρισης, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1. του άρθρου 15 του Ν. 2742/1999 (Φορέας Διαχείρισης προστατευόμενης περιοχής). Στις διατάξεις αυτές ορίζεται μεταξύ άλλων ότι:

- Με προεδρικό διάταγμα μπορεί να συνιστώνται Ν.Π.Ι.Δ. ως φορείς διαχείρισης, με σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση των περιοχών, στοιχείων και συνόλων της φύσης και του τοπίου που αναφέρονται στο άρθρο 18 του Ν. 1650/1986, καθώς και των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης κατά το άρθρο 4 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 33318/28.12.1998 (ΦΕΚ 1289 Β./28.12.1998) και να καθορίζονται τα όρια της χωρικής τους αρμοδιότητας. Τα νομικά αυτά πρόσωπα είναι κοινωφελούς χαρακτήρα και εποπτεύονται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.
- Με το προεδρικό διάταγμα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 21 του Ν. 1650/1986 μπορεί να συνιστάται Ν.Π.Ι.Δ. ως κοινός φορέας διαχείρισης για το σύνολο των προστατευόμενων αντικειμένων μιας γεωγραφικής ή διοικητικής ενότητας, με έδρα εντός της ενότητας αυτής ή να υπάγεται η διοίκηση και διαχείριση ενός ή περισσότερων προστατευόμενων αντικειμένων στην αρμοδιότητα υφισταμένου φορέα διαχείρισης. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του νομικού αυτού προσώπου μπορεί να ιδρύονται παραρτήματα ή γραφεία του σε προστατευόμενες περιοχές από αυτές που εμπίπτουν στην περιοχή ευθύνης του.

Στη συγκεκριμένη όμως περίπτωση του φορέα Σμοκόβου, η μη ύπαρξη προστατευόμενων περιοχών κατά την ανωτέρω έννοια, καθιστά νομικά προβληματική τη σύσταση φορέα διαχείρισης, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 15 του Ν. 2742/1999. Κατά συνέπεια, η μόνη δυνατότητα ως προς το αυτό το πλαίσιο αποτελεί το άρθρο 15, παρ. 9, του Ν. 2742/1999.

7.2.3 Ως Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.)

Μια εναλλακτική νομική μορφή που θα μπορούσε να λάβει ο φορέας, ως προς την οργάνωση, τη λειτουργία και τον τρόπο άσκησης των δραστηριοτήτων του, είναι εκείνη της Α.Ε. Με αυτήν τη νομική μορφή, ο φορέας θα διοικείται και θα λειτουργεί με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, έχοντας ως αντισυμβαλλόμενους τους φορείς και τους χρήστες στους οποίους παρέχει τις υπηρεσίες του. Αυτή η νομική μορφή οργάνωσης και λειτουργίας κρίνεται ιδιαίτερα ευέλικτη ως προς την λήψη αποφάσεων (σε θέματα διοίκησης, προσωπικού, διαχείρισης πόρων, κλπ.), ενώ επιτρέπει την συμμετοχή στη διοίκηση του Φορέα, υπό τους όρους της πράξης ίδρυσής του, όλων των εμπλεκόμενων φορέων και μεμονωμένων ιδιωτών.

Είναι δυνατή η σύσταση φορέα με τη μορφή Α.Ε. με δύο τρόπους:

- (1) Κατ' εφαρμογή του άρθρου 36 (Σύσταση Τοπικών Οργανισμών) του Ν. 849/1978 «Περί παροχής κινήτρων δια την ενίσχυσιν την περιφερειακής και οικονομικής αναπτύξεως της Χώρας» (ΦΕΚ 232/Α'/1978).
- Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο αυτό, για την εκπόνηση τοπικών, νομαρχιακών και περιφερειακών προγραμμάτων ανάπτυξης, την μελέτη, την εκτέλεση, την λειτουργία και την εκμετάλλευση έργων κοινωφελών και δημοσίου, εν γένει, ενδιαφέροντος ως και την χρηματοδότησή τους είναι δυνατή η σύσταση, σε έναν ή περισσότερους νομούς της Χώρας, δημόσιων οργανισμών υπό τη μορφή Α.Ε. υπό την εποπτεία των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Στην περίπτωση αυτή, για την σύσταση του φορέα, ο οποίος θα διέπεται εξ ολοκλήρου από τις υφιστάμενες διατάξεις για τις Α.Ε., απαιτείται η έκδοση Π.Δ. (με κοινή πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων), στο οποίο θα ρυθμίζονται τα ζητήματα τα σχετικά με το μετοχικό κεφάλαιο του φορέα, με τους πόρους του, τη συμμετοχή σ' αυτόν φυσικών και νομικών προσώπων δημοσίου ή/και ιδιωτικού δικαίου, την Γενική Συνέλευση και τη σύνθεση και το διορισμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, τον έλεγχο, τον ισολογισμό, τα καθαρά κέρδη και τη διάθεση τους, τη διάλυση και εκκαθάριση του φορέα, την εκπόνηση μελετών, την εκτέλεση έργων και τη διενέργεια προμηθειών (ενδεικτική αναφορά), κ.ά.

Στην προκειμένη περίπτωση, η Γενική Συνέλευση της Α.Ε., η οποία απαρτίζεται από τους μετόχους αυτής, αποτελεί το ανώτατο ιεραρχικά όργανό του φορέα και ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπει γι' αυτήν το Π.Δ. σύστασής της. Την διοίκηση και διαχείριση των υποθέσεων του φορέα ασκεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Π.Δ. σύστασής του, το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), τα μέλη του οποίου εκλέγονται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης. Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης ορίζεται και ο πρόεδρος του Δ.Σ. Το Δ.Σ. είναι δυνατό να αποτελείται ενδεικτικά από εκπροσώπους των οικείων Ο.Τ.Α και της Περιφέρειας, τοπικών φορέων και οργανισμών, κοινωνικών, επιστημονικών και παραγωγικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, από ειδικούς επιστήμονες, από εκπροσώπους περιβαλλοντικών οργανώσεων, καθώς και εκπροσώπους του Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και άλλων αρμόδιων Υπουργείων (Γεωργίας, Τουριστικής Ανάπτυξης, κ.ά.). Των υπηρεσιών της Α.Ε. προϊστάται ο Διευθύνων Σύμβουλος, πρόσωπο που ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπει γι' αυτό το Π.Δ. σύστασής της, διαθέτει την απαραίτητη για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του επιστημονική ειδίκευση και εμπειρία και ορίζεται κατόπιν προκήρυξης της σχετικής θέσης με απόφαση του Δ.Σ.

- (2) Κατ' εφαρμογή του άρθρου 289 του Π.Δ. 410/1995 «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων» (ΦΕΚ 231/Α'/1995) και του άρθρου 277, παρ. 6, στο οποίο παραπέμπει.
- Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τοπικές ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων μπορούν να συνιστούν με συνεταιρισμούς ανώνυμες εταιρείες, για την εκτέλεση έργων που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού, καθώς και για την οικονομική εκμετάλλευση των έργων αυτών, για την παραγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού και για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που έχουν σκοπό την πραγματοποίηση εσόδων.

Στην δεύτερη αυτή περίπτωση, ο φορέας θα συσταθεί ως Δημοσυνεταιριστική Α.Ε. ύστερα από πλήρη οικονομοτεχνική μελέτη, με απόφαση των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων, στην οποία και θα καθορίζονται τα περιουσιακά στοιχεία που εισφέρονται και το ποσοστό της συμμετοχής στο εταιρικό κεφάλαιο, η εκπροσώπηση του δήμου ή της κοινότητας στα όργανα της Α.Ε. και οι όροι συμμετοχής και αποχώρησης.

Και σε αυτήν την περίπτωση, το διαχειριστικό και εκπροσωπευτικό όργανο του φορέα είναι το Δ.Σ., που αποτελείται από εννέα ή έντεκα μέλη. Από αυτά τρία ορίζονται από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τις τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων, τρία από τους συνεταιρισμούς, ένα από τους εργαζόμενους στην εταιρεία αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι, ένα μπορεί να οριστεί από φορέα του δημόσιου τομέα, αν αυτό προβλέπεται στο καταστατικό και τα υπόλοιπα εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση όλων των μετόχων (άρθρο 289, παρ. 2, εδάφιο γ, Π.Δ. 410/1995). Τα υπόλοιπα μέλη του Δ.Σ. μπορεί να είναι ενδεικτικά εκπρόσωποι τοπικών φορέων και οργανισμών, περιβαλλοντικών μη κυβερνητικών οργανώσεων, ειδικοί επιστήμονες, εκπρόσωποι του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και άλλων Υπουργείων (λ.χ. Γεωργίας, Τουριστικής Ανάπτυξης κ.ά.). Είναι δυνατή η σύσταση θέσης Διευθύνοντος Συμβούλου, για την πλήρωση της οποίας από το πρόσωπο με τις αιτούμενες γνώσεις και εμπειρία απαιτείται σχετική απόφαση του Δ.Σ.

Σε περίπτωση που κριθεί σκόπιμη η σύσταση, οργάνωση και λειτουργία του φορέα ως Δημοσυνεταιριστική Α.Ε. (κατ' εφαρμογή του άρθρου 289 του Π.Δ. 410/1995), τίθεται προς περαιτέρω διερεύνηση το αν θα συσταθεί αυτοτελής φορέας υπό την προαναφερόμενη μορφή ή αν οι διαχειριστικές αρμοδιότητές του ανατεθούν σε ήδη υφιστάμενα σχήματα στην περιοχή μελέτης (π.χ. Αναπτυξιακή Καρδίτσας Α.Ε. βλέπε εδάφιο 4.3.1).

7.3 Συγκριτική αξιολόγηση των προτεινόμενων νομικών μορφών οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα

Για τη συγκριτική αντιπαραβολή των τριών προτεινόμενων νομικών μορφών οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα, λαμβάνονται υπόψη τρία κριτήρια αξιολόγησής τους:

- το κριτήριο της ευελιξίας στη λήψη αποφάσεων και στην υλοποίηση δράσεων·
- το κριτήριο του εύρους των αρμοδιοτήτων του φορέα·
- το κριτήριο της συμμετοχής στον φορέα εκπροσώπων φορέων του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα και της τοπικής κοινωνίας.

Σε περίπτωση σύστασης του φορέα ως Ν.Π.Ι.Δ. με ad hoc νομοθετική ρύθμιση, ικανοποιείται απόλυτα το κριτήριο του εύρους των αρμοδιοτήτων, αφού στον φορέα θα αποδοθούν εξ αρχής όλες οι αρμοδιότητες που απαιτούνται για την εκπλήρωση των διαχειριστικών και λοιπών στόχων του. Εντούτοις, ο φορέας με αυτήν τη νομική μορφή οργάνωσης και λειτουργίας έχει, ως Ν.Π.Ι.Δ. αλλά δημοσίου σκοπού, σχετική ευελιξία, ενώ υστερεί έναντι των άλλων δύο ως προς το κριτήριο της πρωτογενούς συμμετοχής, διότι δεν θα αποτελεί αυτόνομο δημιούργημα των τοπικών φορέων, αλλά δημιούργημα με μονομερή απόφαση της νομοθετικής εξουσίας.

Από την άλλη πλευρά, η οργάνωση και λειτουργία του με τη μορφή των φορέων διαχείρισης του άρθρου 15 παρ. 9 του Ν. 2742/1999, ικανοποιεί σχετικά το κριτήριο της ευελιξίας, αφού σε αυτήν την περίπτωση ο φορέας δεν θα διαθέτει την πλήρη διοικητική και δημοσιονομική αυτοτέλεια που απαιτείται για την αποτελεσματική άσκηση των διαχειριστικών αρμοδιοτήτων του. Το κριτήριο του εύρους των αρμοδιοτήτων που αποδίδονται στον φορέα ικανοποιείται σχετικά, καθώς η υφιστάμενη νομοθετική εξουσιοδότηση (άρθρο 15 παρ. 9 του Ν. 2742/1999) δεν καλύπτει πλήρως τις κύριες διαχειριστικές αρμοδιότητες που πρόκειται να αποδοθούν στον φορέα. Τέλος, ο φορέας υπό τη συγκεκριμένη νομική μορφή υστερεί ως προς το κριτήριο της συμμετοχής, της οποίας η έκταση και το είδος ορίζονται εκ των προτέρων και σαφώς στην υφιστάμενη νομοθετική ρύθμιση (άρθρο 15 του Ν. 2742/1999).

Τέλος, στην περίπτωση που ο φορέας διέπεται ως προς την οργάνωση και λειτουργία του από τις διατάξεις για τις Α.Ε., τα κριτήρια της ευελιξίας και της συμμετοχής πληρούνται σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό. Η συγκεκριμένη νομική μορφή δεν καλύπτει εξίσου ικανοποιητικά το κριτήριο του εύρους των αρμοδιοτήτων, καθώς οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, που αποτελούν το νομοθετικό έρεισμα για τη σύσταση του φορέα ως Α.Ε., δεν είναι προσανατολισμένες στην έννοια της αξιοποίησης και διαχείρισης του ύδατος ως οικονομικού αγαθού, η οποία αποτελεί και την κύρια αρμοδιότητα που θα αποδοθεί στον υπό σύσταση φορέα. Εντούτοις, αυτό είναι δυνατό να υπερκερασθεί είτε με σχετική ρητή πρόβλεψη στο καταστατικό της Α.Ε. ή με ενδεχόμενη ενίσχυση της υφιστάμενης νομοθετικής εξουσιοδότησης.

Αξίζει να σημειωθεί και να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η συγκεκριμένη νομική μορφή οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα ικανοποιεί και το πρόσθετο κριτήριο της αξιοποίησης ήδη υφιστάμενων τέτοιων διοικητικών σχημάτων (π.χ. Αναπτυξιακή Καρδίτσας), που θα μπορούσαν να αναλάβουν τις αρμοδιότητες και τους σκοπούς του φορέα. Στην τελευταία περίπτωση, δηλαδή της επιλογής τυχόν υφιστάμενου διοικητικού σχήματος, μένει να διερευνηθεί η νομικοχωρική του εμβέλεια, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι διαχειριστικές αναγκαιότητες, τουλάχιστον διαχρονικά, εκτείνονται σε περισσότερους του ενός νομούς.

7.4 Αξιοποίηση του θεσμού σύμπραξης Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα

Πέρα από τις νομικές δυνατότητες που αναφέρονται παραπάνω στο κεφάλαιο αυτό, μια άλλη ενδιαφέρουσα λύση για τη διαχείριση των έργων Σμοκόβου προσφέρει η αξιοποίηση του θεσμού των Σ.Δ.Ι.Τ., που καθιερώνεται με τον Ν. 3389/2005 για τις «Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα» (ΦΕΚ 232/Α΄/22.09.2005), με σκοπό την εκτέλεση, λειτουργία, συντήρηση και διαχείριση έργων.

Ο νέος θεσμός των Συμπράξεων παρέχει τη δυνατότητα σε Δημόσιους Φορείς (Δημόσιο, ΟΤΑ, Ν.Π.Δ.Δ., Α.Ε. που το σύνολο των μετοχών τους ανήκει σε έναν από τους προαναφερόμενους φορείς) να συνάπτουν σε τομείς της αρμοδιότητάς τους Συμβάσεις Σύμπραξης με Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, δηλαδή με ιδιωτικούς φορείς, για την εκτέλεση έργων ή και την παροχή υπηρεσιών. Για την εφαρμογή του νόμου περί Συμπράξεων, θα πρέπει σωρευτικά οι σχετικές συμβάσεις να:

- έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων ή και την παροχή υπηρεσιών που ανήκουν στην αρμοδιότητα των Δημόσιων Φορέων με βάση διάταξη νόμου ή σύμβαση ή το καταστατικό τους·
- προβλέπουν ότι οι Ιδιωτικοί Φορείς, έναντι ανταλλάγματος που καταβάλλεται εφάπαξ ή τμηματικά από τους Δημόσιους Φορείς ή τους τελικούς χρήστες των έργων ή τις υπηρεσίες αυτών, αναλαμβάνουν ουσιαδώς μέρος των κινδύνων που συνδέονται με τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη διαθεσιμότητα ή τη ζήτηση του αντικειμένου της Σύμπραξης και των συναφών κινδύνων όπως, ενδεικτικά, τον διαχειριστικό και τον τεχνικό κίνδυνο·
- προβλέπουν ότι η χρηματοδότηση, συνολικά ή εν μέρει, της κατασκευής των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών θα γίνει με κεφάλαια και πόρους που εξασφαλίζουν οι Ιδιωτικοί Φορείς.

Έτσι, οι φορείς του Δημόσιου Τομέα, που με βάση διάταξη νόμου ή σύμβαση ή το καταστατικό τους είναι αρμόδιοι για την εκτέλεση συγκεκριμένου έργου ή υπηρεσίας, με δική τους πρωτοβουλία δύνανται να αιτηθούν προς την Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα την υλοποίηση συγκεκριμένου έργου ή υπηρεσίας μέσω σύμπραξης. Για την αποδοχή της σχετικής πρότασης υπαγωγής στο καθεστώς του Ν. 3389/2005, ο φορέας του Δημόσιου Τομέα που την υποβάλλει, και που θα αποτελέσει την αναθέτουσα αρχή, πρέπει να τεκμηριώσει πειστικά το κοινωνικοοικονομικό όφελος της εκτέλεσης και λειτουργίας του έργου μέσω σύμπραξης σε σχέση με την παραδοσιακή διαδικασία ανάθεσης και εκτέλεσης δημόσιων έργων. Σε περίπτωση που, με τις προβλεπόμενες στο νόμο διαδικασίες, εγκριθεί η πρόταση υπαγωγής του συγκεκριμένου έργου στο νομικό καθεστώς των Συμπράξεων, ο Δημόσιος Φορέας, ως αναθέτουσα αρχή, θα εκτελέσει διαγωνισμό για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα αναλάβει την εκτέλεση, λειτουργία και συντήρηση του έργου στον χρονικό ορίζοντα ισχύος της σύμβασης. Στο κείμενο του Ν. 3389/2005 προσδιορίζεται η διαδικασία ανάθεσης, εξειδικεύεται το περιεχόμενο των συμβάσεων σύμπραξης και ρυθμίζεται σειρά άλλων ειδικών θεμάτων (η χρηματοδότηση, το συμβατικό αντάλλαγμα, ειδικά νομικά θέματα, κλπ.).

Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο Δημόσιος Φορέας θα διαπραγματευτεί με τον ιδιώτη την παραχώρηση του φράγματος και του ταμιευτήρα Σμοκόβου με «αντάλλαγμα» την κατασκευή των κατάντη έργων, κυρίως των αρδευτικών δικτύων. Στη διαπραγμάτευση που θα γίνει ο Δημόσιος Φορέας θα μεταβιβάσει στον ιδιώτη μέρος των αρμοδιοτήτων του και, το βασικότερο, θα συμφωνήσει μαζί του την τιμή πώλησης του νερού άρδευσης και ύδρευσης, καθώς και τον χρονικό ορίζοντα της σύμβασης.

Η λύση αυτή παρουσιάζει διάφορα προβλήματα και μεταξύ άλλων το εύρος των αρμοδιοτήτων που μπορούν να μεταβιβαστούν σε ιδιώτη και ιδιαίτερα αυτών που ενέχουν την άσκηση δημόσιας εξουσίας. Το σημαντικότερο βέβαια πλεονέκτημά της είναι ότι εφόσον υπάρξει ενδιαφέρον και γίνουν επιτυχείς διαπραγματεύσεις, εξασφαλίζεται η κατασκευή του αρδευτικού δικτύου, που σήμερα παρουσιάζει σοβαρές αδυναμίες χρηματοδότησης από τον δημόσιο τομέα. Πάντως η εναλλακτική αυτή λύση απαιτεί περαιτέρω διερεύνηση. Είναι άλλωστε ανεπαρκής η εμπειρία υλοποίησης των Σ.Δ.Ι.Τ. στη χώρα μας, αλλά και διεθνώς για έργα αυτού του τύπου (αρδευτικά δίκτυα). Για τους

παραπάνω λόγους η λύση αυτή δεν περιλαμβάνεται στις προτεινόμενες, θα ήταν όμως χρήσιμο να συζητηθεί στη διαβούλευση ως μια επί πλέον δυνατότητα.

7.5 Μηδενική λύση

Για λόγους πληρότητας εξετάζεται και η «μηδενική» λύση, κατά την οποία δεν δημιουργείται φορέας αλλά η διαχείριση των έργων Σμοκόβου πραγματοποιείται από υφιστάμενους φορείς της περιοχής. Σύμφωνα με τη λύση αυτή, η ευθύνη διαχείρισης των έργων αναλαμβάνεται από τη Διεύθυνση Υδάτων Περιφέρειας Θεσσαλίας, στα πλαίσια της οποίας μπορεί να συσταθεί ειδική υπηρεσιακή μονάδα, αρμόδια για το σκοπό αυτό. Η μονάδα αυτή θα αναλάβει τις προγραμματικές και διαχειριστικές αρμοδιότητες του προτεινόμενου φορέα (βλ. 8.2.3, σημεία Β και Γ), παράλληλα με τον συντονισμό των τριών κύριων ομάδων χρηστών, μέσω των εκπροσώπων τους που είναι:

- η ΔΕΥΑ Λεονταρίου, που προβλέπεται να συσταθεί·
- ο ΤΟΕΒ Θεσσαλιώτιδας που υφίσταται ή ο ΤΟΕΒ Σμοκόβου που προβλέπεται να συσταθεί·
- η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ).

Επισημαίνεται ότι η ΔΕΥΑ που θα συσταθεί θα πρέπει να έχει την υποδομή ώστε να αναλάβει την τιμολόγηση του υδρευτικού νερού καθώς και το σύνολο των αναπτυξιακών δραστηριοτήτων του υδροσυστήματος (συμμετοχή σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα, επέκταση έργων, άλλες μικρότερες δραστηριότητες). Ακόμη, ο ΤΟΕΒ θα πρέπει να αναλάβει την τιμολόγηση του αρδευτικού νερού.

Ο συντονισμός θα πραγματοποιείται από τη Διεύθυνση Υδάτων, με κύριες δραστηριότητες:

- τη σύναψη προγραμματικών συμφωνιών και συμβάσεων μέσα από τις οποίες θα προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες και οι υποχρεώσεις των παραπάνω φορέων·
- την κατανομή των υδατικών πόρων κατά χρήση, που θα προκύψει από το διαχειριστικό σχέδιο του υδροσυστήματος (η πρώτη προσέγγιση του οποίου αποτελεί αντικείμενο της δεύτερης φάσης του παρόντος έργου).

Τονίζεται ότι, για να εξασφαλιστεί η ομαλή και ασφαλής λειτουργία του υδροσυστήματος, καθώς και η επέκτασή του, οι συμμετέχοντες φορείς οφείλουν να αναλάβουν συγκεκριμένες δεσμεύσεις, μέσω των παραπάνω προγραμματικών συμφωνιών, όπως:

- η ΔΕΥΑ και ο ΤΟΕΒ να διαθέσουν μέρος των εσόδων τους από την πώληση νερού στους επιμέρους χρήστες για τη χρηματοδότηση έργων της αρμοδιότητάς τους (π.χ. αρδευτικά και υδρευτικά δίκτυα) αλλά και άλλες αναπτυξιακές δραστηριότητες·
- η ΔΕΗ να αναλάβει την εποπτεία, παρακολούθηση και συντήρηση του συνόλου των υδραυλικών έργων του ταμιευτήρα και καθώς και του σχετικού μηχανολογικού εξοπλισμού.

Η μηδενική λύση παρουσιάζει το πλεονέκτημα των μικρών λειτουργικών εξόδων, καθώς θα αξιοποιηθούν οι υπάρχοντες φορείς και το προσωπικό τους, εκτός ίσως από την ΔΕΥΑ που θα συσταθεί και θα απαιτηθεί η πρόσληψη 3-4 ατόμων.

Το σοβαρότερο μειονέκτημα της παραπάνω λύσης είναι η απαίτηση συντονισμού τριών φορέων με αντικρουόμενα συμφέροντα, αφού ουσιαστικά εκπροσωπούν τρεις διαφορετικές ομάδες χρηστών νερού. Επιπλέον, εξασθενεί σημαντικά κάθε αναπτυξιακή προοπτική, δεδομένου ότι οι άνθρωποι πόροι θα είναι λιγότεροι αλλά και ο ανταγωνισμός των χρήσεων (άρα και των εκπροσώπων τους) δεν βοηθά στην κατάρτιση αναπτυξιακών σχεδίων της περιοχής.

8 Προτεινόμενη μορφή και χαρακτηριστικά του φορέα

Στο κεφάλαιο αυτό συνοψίζονται οι κατάλληλες εναλλακτικές μορφές, υπό τις οποίες μπορεί να συσταθεί ο φορέας (που περιγράφονται αναλυτικά στο προηγούμενο κεφάλαιο), καθώς και διάφορα χαρακτηριστικά του, που θα ισχύουν εφόσον συσταθεί αυτόνομος και ανεξάρτητος. Στην περίπτωση που παραχωρηθούν αρμοδιότητές του σε υφιστάμενο σχήμα, τα στοιχεία που περιγράφονται θα διαφοροποιηθούν ανάλογα.

Τα περιεχόμενα του κεφαλαίου αυτού, μετά τις τελικές αποφάσεις, θα αποτελέσουν τη βάση της ειδικής νομοθετικής πράξης σύστασης του φορέα.

8.1 Νομική μορφή

Οι εναλλακτικές νομικές μορφές που θα μπορούσε να λάβει ο φορέας, όπως αναλύθηκαν στο Κεφάλαιο 7, είναι:

- Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου ad hoc νομοθετικής ρύθμισης·
- Φορέας Διαχείρισης, κατά το άρθρο 15 παρ. 9 του Ν. 2742/1999·
- Ανώνυμη Εταιρεία, κατά το άρθρο 36 του Ν. 849/1978·
- Ανώνυμη Εταιρεία, κατά το άρθρο 289 του Π.Δ. 410/1995·
- Ανάθεση αρμοδιοτήτων σε υφιστάμενη Δημοσυνεταιριστική Α.Ε. (π.χ. Αναπτυξιακή Καρδίτσας)

Στη συνέχεια περιγράφονται τα βασικά χαρακτηριστικά του φορέα, που αναφέρονται στη διοικητική του μορφή, τις αρμοδιότητες και τους οικονομικούς του πόρους. Επισημαίνεται ότι ορισμένα από τα χαρακτηριστικά αυτά εξαρτώνται από την νομική μορφή του φορέα που τελικά θα επιλεγεί.

8.2 Διοικητική μορφή και λοιπά χαρακτηριστικά

8.2.1 Ονομασία, διάρκεια λειτουργίας, έδρα, περιοχή, σκοπός και εποπτεία

Η επωνυμία του φορέα είναι «Αναπτυξιακός Οργανισμός Σμοκόβου» (ΑΝ.Ο.Σ.). Διαθέτει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και έχει αναπτυξιακό και κοινωνικό ή κοινωφελή χαρακτήρα. Είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός και τα τυχόν κέρδη από τη λειτουργία του διατίθενται αποκλειστικά για την υλοποίηση των σκοπών του.

Η διάρκεια λειτουργίας του ορίζεται σε 50 έτη, λόγω της οπωσδήποτε μακράς και μη προβλέψιμης χρονικής διάρκειας κατασκευής των υδρευτικών, αλλά κυρίως των αρδευτικών έργων της περιοχής.

Ο φορέας έχει έδρα τον οικισμό Λεοντάριο και η χωρική του ευθύνη εκτείνεται στο σύνολο των εκτάσεων που περιλαμβάνουν το φράγμα και τη λίμνη Σμοκόβου, την λεκάνη τροφοδοσίας του ταμιευτήρα, και τα έργα εκτροπής, μέχρι την κεφαλή των δικτύων. Η περιοχή αρμοδιότητάς του φορέα περιλαμβάνει την περιοχή ευθύνης και επιπλέον τις αρδευόμενες εκτάσεις, όπου προβλέπεται να αναπτυχθεί το αρδευτικό δίκτυο, τις περιοχές των οικισμών που θα υδρεύονται από τον ταμιευτήρα, καθώς και την παραποτάμια ζώνη κατά μήκος του Σοφαδίτη, όπου θα διοχετεύεται η οικολογική παροχή. Η χωρική αρμοδιότητα του φορέα μπορεί, με σχετικές αποφάσεις του Δ.Σ., να επεκταθεί και σε άλλες περιοχές, όταν αυτό κριθεί αναγκαίο για την πλήρη εφαρμογή των αρμοδιοτήτων του.

8.2.2 Διοίκηση του φορέα

Το Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) του φορέα θα αποτελείται από 7-11 μέλη, μεταξύ των οποίων ο Πρόεδρος, στα οποία θα πρέπει να εκπροσωπούνται και εκπρόσωποι των ακόλουθων φορέων:

- εκπρόσωποι των τεσσάρων Δήμων της περιοχής αρμοδιότητας του φορέα (Μενελαΐδας, Ξυνιάδας, Ταμασίου και Ρεντίνας)·
- εκπρόσωπος των ΤΟΕΒ Θεσσαλιώτιδος και Σμοκόβου, εφόσον έχει συσταθεί·
- εκπρόσωπος της ΔΕΗ·
- εκπρόσωπος μη κυβερνητικής οργάνωσης της ευρύτερης περιοχής·
- εκπρόσωπος του αρμόδιου φορέα ύδρευσης, εφόσον έχουν ολοκληρωθεί τα σχετικά έργα·
- εκπρόσωπος από την αρμόδια Υπηρεσία Υδάτων·
- εκπρόσωπος των εργαζομένων στο φορέα.

Ανάλογα με τη νομική του μορφή, και κατόπιν ανοιχτής προκήρυξης, ο φορέας θα προσλάβει Διευθυντή ή Διευθύνοντα Σύμβουλο, που θα μετέχει επίσης στο Δ.Σ.

Οι εκπρόσωποι, που ορίζονται πάντοτε με τους αναπληρωτές τους, πρέπει να έχουν μια εξειδίκευση ή εμπειρία από σχετικά έργα ή θέματα.

Το Δ.Σ. του φορέα είναι αρμόδιο για τη λήψη των αποφάσεων, που απαιτούνται για την εκπλήρωση των σκοπών του φορέα και ασκεί όλες τις αρμοδιότητες που είναι αναγκαίες για τη λειτουργία του.

Επίσης, καταρτίζει τον Κανονισμό Εσωτερικής Οργάνωσης και Λειτουργίας του φορέα, καθώς και άλλους Κανονισμούς που απαιτούνται για την εφαρμογή των αρμοδιοτήτων του.

Η θητεία του Δ.Σ. είναι τετραετής, αλλά μπορεί να ανανεώνεται.

8.2.3 Αρμοδιότητες του φορέα

Από όλα όσα μέχρι τώρα αναφέρθηκαν στην παρούσα μελέτη για την περιοχή ευθύνης του φορέα, τα έργα, τον σκοπό, τις δραστηριότητες και το πλαίσιο λειτουργία του, προκύπτει ένα ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων, που χωρίζονται σε έξι κατηγορίες. Συγκεκριμένα, ο φορέας αναλαμβάνει τις εξής αρμοδιότητες:

A. Λειτουργικές δραστηριότητες φορέα

- είναι υπεύθυνος για την φύλαξη, συντήρηση και ασφαλή λειτουργία του συνόλου των έργων·
- διορίζει το προσωπικό λειτουργίας του, σύμφωνα πάντα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στην πράξη σύστασης και στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του·
- αποκτά τον απαραίτητο εξοπλισμό για τη λειτουργία του, σύμφωνα πάντα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στην πράξη σύστασης και στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του·
- έχει την ευθύνη για την επέκταση της μηχανοργάνωσης σε κατά το δυνατόν περισσότερους τομείς λειτουργίας του·
- εξασφαλίζει τη συμμόρφωση των δραστηριοτήτων του με τις απαιτήσεις της ελληνικής και της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τη διαχείριση των υδατικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος.

B. Παρακολούθηση υδατικών πόρων και περιβάλλοντος

- εγκαθιστά σταθμούς μέτρησης υδρολογικών και μετεωρολογικών παραμέτρων, σταθμούς μέτρησης των ποιοτικών χαρακτηριστικών του νερού στον ταμιευτήρα και σε άλλους υδατικούς πόρους της περιοχής, σταθμό μέτρησης της στάθμης του ταμιευτήρα, καθώς και όργανα παρακολούθησης του φράγματος και των πρηνών·

- αναλαμβάνει την παρακολούθηση των υδρολογικών, μετεωρολογικών και υδρογεωλογικών παραμέτρων, των παραμέτρων ποιότητας του νερού, των παραμέτρων που σχετίζονται με το ανθρωπογενές περιβάλλον, καθώς και την παρακολούθηση των επιπτώσεων του συνόλου των έργων στο περιβάλλον και στη λήψη των απαιτούμενων επανορθωτικών μέτρων και έργων·
- παρακολουθεί την ποιότητα του νερού του ταμιευτήρα και τηρεί τις σχετικές απαιτήσεις·
- καθορίζει ζώνες προστασίας γύρω από τη λίμνη, οι υδατικοί πόροι της οποίας προορίζονται και για ύδρευση·
- μεριμνά για την αειφόρο χρήση του περιβάλλοντος (υδατικοί πόροι, δάση, δασική γη, αγροτικές εκτάσεις), καθώς και τη διατήρηση και βελτίωση της βιοποικιλότητας της περιοχής.

Γ. Διαχείριση υδατικών πόρων

- εκπονεί Σχέδιο Διαχείρισης των υδατικών πόρων της περιοχής αρμοδιότητάς του, με σκοπό την ορθολογική κατανομή του αρδευτικού και υδρευτικού νερού και την αυστηρή τήρηση των περιβαλλοντικών όρων, σε συνεργασία με την αρμόδια Υπηρεσία Υδάτων·
- κοστολογεί και τιμολογεί τις παρεχόμενες υπηρεσίες, είτε αυτόνομα είτε σύμφωνα με την ενιαία πολιτική τιμολόγησης, που θα καθορίζεται από τη αρμόδια για τη Διαχείριση των Υδατικών Πόρων Υπηρεσία της Περιφέρειας, μετά την ενσωμάτωση του περιβαλλοντικού κόστους (κόστος πρόκλησης αρνητικών επιπτώσεων στο υδάτινο περιβάλλον ή/και κόστος δράσεων για την αποτροπή ή/και αποκατάσταση αυτών) και τις λοιπές απαιτήσεις, ανάγκες και προτεραιότητες και εισπράττει το σχετικό αντάλλαγμα συνολικά (όχι κατά μεμονωμένο χρήστη) από τους τοπικούς φορείς άρδευσης και ύδρευσης·
- παρακολουθεί την τήρηση των όρων χρήσης του νερού στην περιοχή ευθύνης του σύμφωνα με το Σχέδιο Διαχείρισης Υδατικών Πόρων που θα συντάσσεται με βάση τον Ν. 3199/2003 και την Οδηγία 2000/60, στο οποίο μάλιστα θα συμμετέχει και για το οποίο και θα γνωμοδοτεί, και θα καταγγέλλει παραβάσεις στην αρμόδια Υπηρεσία Υδάτων·
- συνάπτει συμβάσεις χρήσης και αγοράς ύδατος με την αρμόδια Υπηρεσία Υδάτων·
- συνάπτει συμβάσεις πώλησης ύδατος με τους φορείς εκπροσώπησης των χρηστών, σύμφωνα πάντα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στην πράξη σύστασης και στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του·
- σχεδιάζει και εφαρμόζει τις διαδικασίες ανάκτησης του κόστους υπηρεσιών ύδατος στις διάφορες χρήσεις, λαμβάνοντας υπόψη τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά αποτελέσματα της ανάκτησης (κατ' εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60)·
- μεριμνά για την αντιπλημμυρική προστασία των κατάντη περιοχών.

Δ. Συνεργασία με άλλους φορείς και οργανισμούς

- συνεργάζεται με την Υπηρεσία την αρμόδια για τη διαχείριση των υδατικών πόρων του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, όπου ανήκει η λεκάνη Σμοκόβου και συμμορφώνεται με τυχόν απαιτήσεις·
- συνεργάζεται με υπηρεσίες της Ε.Ε., διεθνείς οργανισμούς, κρατικές υπηρεσίες, Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α. κλπ. για την επίτευξη των οικονομικών, αναπτυξιακών και λοιπών στόχων του·
- συνεργάζεται με φορείς στην Ελλάδα και σε Ευρωπαϊκές χώρες και υλοποιεί κοινά προγράμματα·
- παρέχει υπηρεσίες συμβούλου σε σχετικά έργα άλλων φορέων και περιοχών·
- συμμετέχει σε ελληνικά και διεθνή δίκτυα.

Ε. Ανάπτυξη περιοχής ευθύνης και αρμοδιότητας

- συμμετέχει στην κατάρτιση των αναπτυξιακών προγραμμάτων της ευρύτερης περιοχής, καθώς και στον καθορισμό χρήσεων γης γύρω από τον ταμιευτήρα·
- προωθεί δράσεις σχετικές με τα έργα, όπως ενδεικτικά, μελέτες και έργα συντήρησης, ανανέωσης, επέκτασης, καθώς και δράσεις σχετικές με τη διάδοση και εφαρμογή πρακτικών και μεθόδων

ορθολογικής χρήσης του νερού άρδευσης και ύδρευσης, όπως μεταξύ άλλων μετρήσεις διαρροών, προβολή του φορέα, ευαισθητοποίηση του κοινού για τον περιορισμό της άσκοπης κατανάλωσης, σε συνεργασία με λοιπούς φορείς (την Υπηρεσία Υδάτων, περιβαλλοντικές οργανώσεις, φορείς άρδευσης και ύδρευσης κ.ά.).

- εκπονεί μελέτες για την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων στην περιοχή και συνεργάζεται για το σκοπό αυτό με τους κατοίκους, αλλά και με τις λοιπές αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς·
- εκπονεί μελέτες, εφόσον του ανατίθενται, σχετικές με τη διαχείριση υδατικών πόρων στην περιοχή ευθύνης του ή και αλλού·
- εκπονεί μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την κατασκευή και λειτουργία υφιστάμενων και νέων έργων στην περιοχή μελέτης, όπως αρδευτικών έργων, οδικού δικτύου γύρω από τη λίμνη, έργων ύδρευσης, ιχθυοτροφίας, τουριστικών έργων (οπωσδήποτε φιλικά με το περιβάλλον, πχ ξύλινες ράμπες για τους πεζούς, χημικές τουαλέτες, φαγητό σε πλωτή εξέδρα, θέσεις αυτοκινήτων για βάρκα)·
- γνωμοδοτεί για την υλοποίηση από άλλους φορείς έργων στην περιοχή ευθύνης του, τα οποία αφορούν στους τομείς της ύδρευσης και άρδευσης, καθώς και για την έγκριση και εφαρμογή των σχετικών με τα πιο πάνω έργα περιβαλλοντικών όρων·
- γνωμοδοτεί για την έκδοση πράξεων έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για νέα έργα ή για τροποποίηση υφιστάμενων έργων και δραστηριοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς του, τα οποία αναμένεται ότι θα επηρεάσουν την ποσότητα ή/και την ποιότητα του νερού προς άρδευση και ύδρευση·
- καταρτίζει, υποβάλλει και υλοποιεί ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα, αξιοποιώντας έτσι όλα τα κοινοτικά και εθνικά χρηματοδοτικά μέσα.

ΣΤ. Ενημέρωση και υποβοήθηση τοπικής κοινωνίας

- αποτελεί τον κύριο συντονιστή για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των κατοίκων για την εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης νερού και προστασίας του περιβάλλοντος (κατ' εφαρμογή και της Οδηγίας 2000/60)·
- ενημερώνει το κοινό σχετικά με τις δραστηριότητες, τους στόχους και τα επιτεύγματα του (κατ' εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60)·
- συντηρεί ιστοσελίδα, με τις αναγκαίες πληροφορίες για τους ενδιαφερόμενους·
- υποστηρίζει τους νέους Καποδιστριακούς Δήμους, αναλαμβάνοντας τον ρόλο του τεχνικού συμβούλου·
- μεριμνά για την υποβοήθηση/καθοδήγηση των αγροτών για την αναγκαιότητα της ποιότητας, τυποποίησης, πιστοποίησης και συσκευασίας των γεωργικών προϊόντων.

Από όλα τα παραπάνω φαίνεται πόσο σημαντικός πρέπει να είναι ο ρόλος του φορέα στον συντονισμό και συνεργασία των διαφόρων φορέων, που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, των σχετικών με τις παραπάνω αρμοδιότητες, ενώ έντονη είναι και η ανάμειξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

8.3 Οικονομικοί πόροι

Οι πόροι του φορέα μπορεί να είναι:

- πώληση νερού για άρδευση και ύδρευση·
- πώληση δικαιωμάτων παραγωγής ενέργειας·
- επιχορηγήσεις από το ΥΠΕΧΩΔΕ, άλλα Υπουργεία ή Οργανισμούς και επιχειρήσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα, ή νομικά πρόσωπα που έχουν σχέση με προστασία του περιβάλλοντος, από ΟΤΑ και των δύο βαθμών, καθώς και από την Περιφέρεια Θεσσαλίας·
- εθνικοί πόροι (ΠΔΕ, έργα, μελέτες)·

- κοινοτικοί πόροι, έμμεσα ή και απευθείας·
- εισφορές δήμων και κοινοτήτων·
- κληρονομίες, εισφορές ή και δωρεές ημεδαπών και αλλοδαπών, φυσικών και νομικών προσώπων·
- έσοδα από τουριστικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην παραλίμνια περιοχή και τη λεκάνη απορροής·
- έσοδα από υπηρεσίες που παρέχει σε τρίτους.

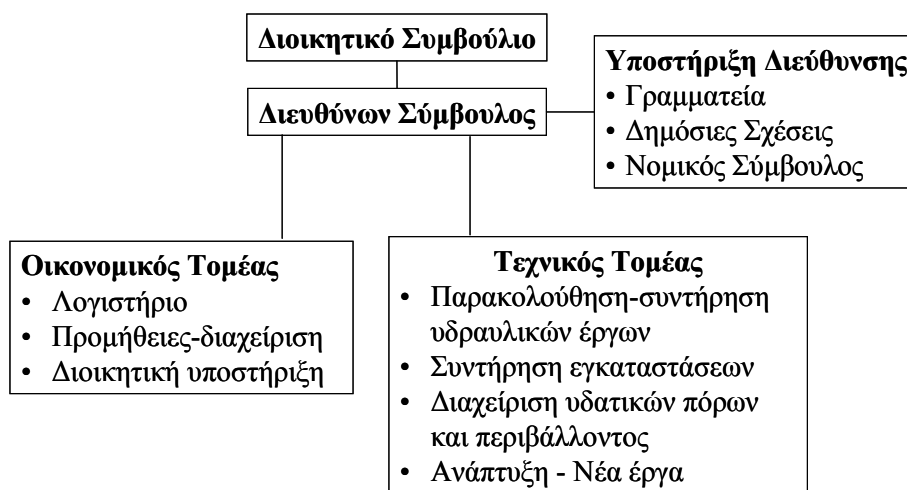
9 Οργάνωση και διοίκηση του φορέα

9.1 Κτιριακή υποδομή – Εξοπλισμός

Το κτήριο του φορέα, στην πρώτη φάση ανάπτυξής του, θα πρέπει να έχει επιφάνειες τουλάχιστον 200 m², με τις απαιτούμενες μηχανολογικές υποδομές, αποθήκη, χώρο στάθμευσης και περιβάλλοντα χώρο. Ο εξοπλισμός του θα περιλαμβάνει αυτοκίνητα, τοπογραφικά όργανα, μετεωρολογικά όργανα, όργανα μέτρησης ποιοτικών χαρακτηριστικών του νερού, είδη και συσκευές γραφείου, υπολογιστές, και το απαραίτητο λογισμικό.

9.2 Οργάνωση προσωπικού

Η διοικητική δομή του φορέα φαίνεται στο Σχήμα 9.1. Περιλαμβάνει τέσσερις κύριες λειτουργίες που υπάγονται στο Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), και συγκεκριμένα τον Διευθύνοντα Σύμβουλο (ή Διευθυντή), την Υποστήριξη της Διεύθυνσης, τον Οικονομικό Τομέα και τον Τεχνικό Τομέα. Το οργανόγραμμα περιλαμβάνει το σύνολο των λειτουργιών του φορέα, ενώ η στελέχωση (και συνακόλουθα η ένταξη δραστηριοποίησής) του φορέα μπορεί να πραγματοποιηθεί σε δύο στάδια, ανάλογα με την εξέλιξη των κατάντη έργων (αρδευτικό δίκτυο, δίκτυα διανομής υδρευτικού νερού).

Σχήμα 9.1: Οργανόγραμμα φορέα.

Όσον αφορά στη διαδικασία πρόσληψης του προσωπικού, αυτή είναι άμεσα συναρτώμενη από το νομικό πλαίσιο ίδρυσης του φορέα. Συνεπώς, εφόσον ο φορέας συσταθεί ως Ν.Π.Ι.Δ. με ad hoc νομοθετική ρύθμιση ή υπαχθεί στο καθεστώς των Φορέων Διαχείρισης, που προβλέπονται από το άρθρο 15 παρ. 9 του Ν. 2742/1999, τότε η πρόσληψη του προσωπικού θα πρέπει να γίνει μέσω του Α.Σ.Ε.Π., όπως προβλέπεται για όλες τις θέσεις του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα. Αντίθετα, αν ο φορέας συσταθεί ως Α.Ε. (ή υπαχθεί σε υφιστάμενο σχήμα Α.Ε.), τότε η επιλογή του προσωπικού θα γίνει απευθείας από το Δ.Σ.

9.3 Λειτουργίες φορέα

9.3.1 Διευθύνων Σύμβουλος ή Διευθυντής

Ο Διευθύνων Σύμβουλος (ή Διευθυντής) θα πρέπει να είναι ένα εξειδικευμένο στέλεχος, με διοικητική εμπειρία, και επαρκή κατάρτιση σε ζητήματα διαχείρισης υδατικών πόρων και οικονομικών του νερού. Ο Διευθύνων Σύμβουλος θα έχει την ευθύνη της σύννομης λειτουργίας του φορέα, της ασφαλούς λειτουργίας των έργων, της ορθολογικής διανομής του νερού στους διάφορους χρήστες και της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων. Σε συνεργασία με το Δ.Σ., θα ελέγχει την τιμολογιακή πολιτική και θα καθορίζει την αναπτυξιακή στρατηγική του φορέα. Τέλος, σε αυτόν θα υπάγονται τα διάφορα τμήματα προσωπικού του.

9.3.2 Υποστήριξη διοικητικού συμβουλίου και διεύθυνσης

Η υποστήριξη της διεύθυνσης περιλαμβάνει την Γραμματεία, τις Δημόσιες Σχέσεις και τη Νομική Υποστήριξη.

Η Γραμματεία υποστηρίζει το Διοικητικό Συμβούλιο και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο του φορέα.

Η υποστήριξη του φορέα σε νομικά θέματα είναι αναγκαία για την εύρυθμη λειτουργία του. Εξαιτίας της ευρύτητας των νομικών θεμάτων που άπτονται της λειτουργίας του, αλλά και της μη καθημερινής ανάγκης νομικής υποστήριξης, κρίνεται σκόπιμη η μόνιμη συνεργασία με ένα ή περισσότερους εξωτερικούς Νομικούς Συμβούλους, ειδικευμένους σε διαφορετικές ενότητες του Δικαίου. Ενδεικτικά ορισμένα θέματα, που απαιτούν πιθανώς νομική υποστήριξη είναι το ιδιοκτησιακό, το εμπορικό δίκαιο, η συμμόρφωση των δραστηριοτήτων με το ευρωπαϊκό και εθνικό δίκαιο, οι συμβάσεις ανάθεσης έργων, θέματα προσωπικού, κλπ. Επίσης, κρίνεται επιβεβλημένη η περίπτωση άμεσης αντιμετώπισης έκτακτων νομικών θεμάτων από μόνιμο συνεργάτη που γνωρίζει σε βάθος τις δραστηριότητες του φορέα, όπως αξιώσεις για αποζημιώσεις, αποκατάσταση ζημιών, αστική ευθύνη, κ.ά., τα όποια μπορούν να εγερθούν από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο κατά του φορέα.

Στα πλαίσια μιας σύγχρονης αντίληψης για το ρόλο ενός φορέα διαχείρισης υδατικών πόρων, και με στόχο την προώθηση περιβαλλοντικής συνείδησης και της εξοικονόμησης νερού στην περιοχή, είναι απαραίτητη η στελέχωση του φορέα με προσωπικό εξειδικευμένο σε θέματα επικοινωνίας και δημοσίων σχέσεων. Ο υπεύθυνος θα καταρτίζει προγράμματα επικοινωνίας και προβολής στο κοινό των δραστηριοτήτων του φορέα, των στόχων και των επιτευγμάτων του, καθώς και προγράμματα ενημέρωσης ή και εκπαίδευσης του κοινού, μεριμνώντας για την εφαρμογή και παρακολούθηση των αποτελεσμάτων. Θα φροντίζει για την τακτική ενημέρωση, επαφές και συνεργασίες του φορέα με τους λοιπούς ενδιαφερόμενους φορείς, κυρίως με αυτούς που δεν συμμετέχουν στο σχήμα του φορέα. Επίσης θα ενημερώνεται από τα λοιπά τμήματα για τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματά τους, ενώ θα συνεργάζεται στην κατάστρωση των προγραμμάτων επικοινωνίας σύμφωνα με τις ανάγκες, τα προβλήματα ή διάφορα τρέχοντα θέματα. Τέλος, θα είναι αρμόδιος για την διοργάνωση επισκέψεων φοιτητών και μαθητών, την έκδοση ενημερωτικού φυλλαδίου για το φράγμα, την περιοχή και τις επιδιώξεις του φορέα, καθώς και την συντήρηση σχετικού δικτυακού τόπου.

9.3.3 Οικονομικός τομέας

Ο οικονομικός τομέας διεκπεραιώνει τις λειτουργίες του λογιστηρίου, των προμηθειών και της διοικητικής υποστήριξης.

Το *λογιστήριο* ασχολείται με την κατάρτιση του προϋπολογισμού και ισολογισμού, τη μισθοδοσία του προσωπικού, την είσπραξη των τιμολογίων από την προμήθεια νερού στους διάφορους χρήστες καθώς και με τις διάφορες υπηρεσίες που παρέχει ο φορέας, τον έλεγχο των δαπανών, τα φορολογικά ζητήματα, και την διαχείριση της περιουσίας του φορέα.

Το **τμήμα προμηθειών** ασχολείται με την διενέργεια και κατοχύρωση διαγωνισμών για την παραλαβή οργάνων, αναλώσιμων και παροχή υπηρεσιών και την κατάρτιση συμβάσεων με τρίτους.

Τέλος, το **τμήμα διοικητικής υποστήριξης** επιμελείται τα θέματα προσωπικού, τη μηχανοργάνωση, το αρχείο, και την φύλαξη των εγκαταστάσεων.

9.3.4 Τεχνικός τομέας

Ο τεχνικός τομέας έχει υπό την επιμέλειά του την παρακολούθηση των υδραυλικών έργων, την συντήρηση των εγκαταστάσεων, την διαχείριση των υδατικών πόρων και του περιβάλλοντος, και την ανάπτυξη νέων έργων και δραστηριοτήτων.

Το **τμήμα παρακολούθησης υδραυλικών έργων** είναι υπεύθυνο για την παρακολούθηση και συντήρηση του φράγματος και των συναφών υδραυλικών έργων, μέχρι την κεφαλή των δικτύων (υπερχειλιστής, εκκενωτής, πύργος υδροληψίας, σήραγγα Λεονταρίου, υδροηλεκτρικός σταθμός), και αναθέτει μέρος των λειτουργιών σε άλλο φορέα, που διαθέτει επαρκή εμπειρία στο εν λόγω αντικείμενο. Προτείνεται ο συγκεκριμένος φορέας να είναι η ΔΕΗ, με αντισταθμιστικό όφελος την εκμετάλλευση του ΥΗΣ Λεονταρίου (βλ. 10.2.2). Στην περίπτωση αυτή, το τμήμα παρακολούθησης θα έχει την ευθύνη για την συνεργασία και την υποστήριξη της ΔΕΗ, με την οποία προτείνεται να υπογραφεί πολυετής σύμβαση που θα προβλέπει:

- την συντήρηση των εγκαταστάσεων του ΥΗΣ και της σήραγγας Λεονταρίου·
- τη συντήρηση των εγκαταστάσεων του φράγματος, και συγκεκριμένα του συνόλου των έργων Πολιτικού Μηχανικού και των μηχανολογικών διατάξεων·
- την παρακολούθηση του φράγματος (μικρομετακινήσεις, διαφυγές νερού)·
- την παρακολούθηση του ταμιευτήρα (μέτρηση στάθμης, παράκτιες δραστηριότητες).

Το **τμήμα συντήρησης των εγκαταστάσεων** θα είναι υπεύθυνο για όλες τις υπόλοιπες εγκαταστάσεις, εκτός των υδραυλικών έργων, δηλαδή τα κτήρια, τον μετεωρολογικό σταθμό και τον περιβάλλοντα χώρο.

Το **τμήμα διαχείρισης υδατικών πόρων και περιβάλλοντος** θα είναι υπεύθυνο για την λειτουργία του ταμιευτήρα. Θα είναι αρμόδιο για τη λεκάνη απορροής του ταμιευτήρα, για τον έλεγχο των υδατικών πόρων, την παρακολούθηση της ποσότητας και ποιότητας του νερού και του περιβάλλοντος της λεκάνης απορροής. Θα είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή των κανονισμών λειτουργίας και της σχετικής νομοθεσίας, για τη συλλογή και ταξινόμηση περιβαλλοντικών στοιχείων, θα γνωμοδοτεί για τις χρήσεις στην περιοχή επιρροής του ταμιευτήρα, θα προτείνει ή/και υλοποιεί έργα κλπ., σύμφωνα με τις αρμοδιότητες που τελικώς θα αναλάβει ο φορέας.

Επιπλέον, θα υποστηρίζει την αρμόδια Διεύθυνση Υδάτων για την κατάρτιση Σχεδίου Διαχείρισης της υδρολογικής λεκάνης, όπως προβλέπεται από την Οδηγία-Πλαίσιο για τα νερά 2000/60/ΕΕ και τον Ν. για την προστασία και διαχείριση των υδάτων. Με τον τρόπο αυτό, ο φορέας θα συμβάλει στην κατάρτιση του Σχεδίου Διαχείρισης, παρέχοντας στοιχεία που αφορούν την περιοχή αρμοδιότητας του. Συγκεκριμένα, ανάλογα με τις αρμοδιότητες που θα έχει τελικώς, και σε συνεργασία με τον Φορέα Διαχείρισης Υδατικών Πόρων, θα ενημερώνει την αρμόδια Υπηρεσία για τα παρακάτω:

- τον ταμιευτήρα και τη λεκάνη απορροής του, σε ότι αφορά στην παρακολούθηση ποιοτικών και ποσοτικών παραμέτρων των υδατικών πόρων (δειγματοληψίες-αναλύσεις ποιότητας, απόληψη νερού, στάθμη και απόθεμα ταμιευτήρα, στοιχεία πρόγνωσης και παραγωγής νερού, τήρηση περιβαλλοντικών όρων σχετικά με την οικολογική παροχή, κλπ.)·
- τα νέα έργα μεταφοράς και επεξεργασίας νερού, σε ότι αφορά την παρακολούθηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του νερού ύδρευσης και τη διακύμανση της ζήτησης (ποιότητα νερού ύδρευσης, καταναλώσεις, εποχιακή διακύμανση, πρόγνωση ζήτησης, κλπ.)·

- τα αντίστοιχα στοιχεία για το νερό άρδευσης.

Ο φορέας θα συμμετέχει στη δημιουργία του Σχεδίου Διαχείρισης Υδατικών Πόρων της ευρύτερης περιοχής, κατά τρόπο που θα καθοριστεί μετά τη σύσταση και έναρξη λειτουργίας του από τις αρμόδιες υπηρεσίες διαχείρισης υδατικών πόρων. Επίσης, θα είναι αρμόδιος για την υλοποίηση της προβλεπόμενης στο εν λόγω σχέδιο στρατηγικής ως προς τις χρήσεις του νερού στην περιοχή αρμοδιότητάς του.

Για την υλοποίηση των παραπάνω αρμοδιοτήτων του το τμήμα διαχείρισης:

- θα συγκεντρώνει τα απαραίτητα στοιχεία μετρήσεων ποσότητας και ποιότητας υδάτων και θα τηρεί σχετικό αρχείο μετρήσεων, σύμφωνα με το οποίο θα ενημερώνει τον αρμόδιο φορέα της Περιφέρειας·
- θα ενημερώνεται από τους επιμέρους καταναλωτές για την προβλεπόμενη εξέλιξη των αρδευτικών και υδρευτικών αναγκών, σύμφωνα με τα ισχύοντα προγράμματα ανάπτυξης και επενδύσεων της περιοχής·
- θα διενεργεί και αυτόνομους ελέγχους και αυτοψίες για την κατάσταση του περιβάλλοντος και την τυχόν ανάγκη λήψης μέτρων στην περιοχή των έργων και θα υποβάλλει σχετικές προτάσεις στα αντίστοιχα τμήματα για υλοποίηση των αναγκαίων μέτρων·
- θα καταρτίζει, ενημερώνει, υλοποιεί πρόγραμμα εξοικονόμησης νερού για όλες τις υφιστάμενες και μελλοντικές χρήσεις, ενώ σε συνεργασία με το Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων ή/και εξωτερικών συνεργατών, θα παρακολουθεί τα αποτελέσματα του εν λόγω προγράμματος και θα ενημερώνει σύμφωνα με αυτά τις προβλέψεις εξέλιξης της ζήτησης·
- θα προσαρμόζει το Σχέδιο Διαχείρισης Υδατικών Πόρων της περιοχής ως προς τις απολήψεις, με την έκδοση συγκεκριμένων βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων οδηγιών παραγωγής νερού από το φράγμα και από τους επιμέρους υπόγειους υδροφορείς, που εκμεταλλεύονται οι εξυπηρετούμενοι Δήμοι/ΔΕΥΑ, καθώς και τον καθορισμό προτεραιοτήτων στη διανομή πόσιμου νερού και θα επιβλέπει την τήρησή τους·
- σε συνεργασία με τη ΔΕΗ, θα διαχειρίζεται θέματα αντιπλημμυρικής προστασίας σε σχέση και με την προστασία του περιβάλλοντος.

Το **τμήμα ανάπτυξης** θα είναι αρμόδιο για τη συμμετοχή του φορέα σε αναπτυξιακές και τεχνικές μελέτες, καθώς και σε ερευνητικά προγράμματα. Θα είναι αρμόδιο για τις διαδικασίες υλοποίησης νέων έργων, που θα εξυπηρετούν τους στόχους του φορέα. Ακόμη, θα μεριμνά για την εξασφάλιση των οικονομικών πόρων, με βάση τις εκάστοτε ανάγκες, και θα συντάσσει προδιαγραφές και τεύχη δημοπράτησης για μελέτη ή κατασκευή νέων έργων. Θα μπορεί να αναθέτει, να επιβλέπει και να εγκρίνει ή ακόμη και να υλοποιεί τις σχετικές μελέτες, ενώ θα επιβλέπει την πορεία του κάθε έργου ή δράσης.

10 Χρηματοοικονομική ανάλυση

10.1 Κόστος εγκατάστασης και λειτουργίας του φορέα

10.1.1 Έξοδα εγκατάστασης φορέα

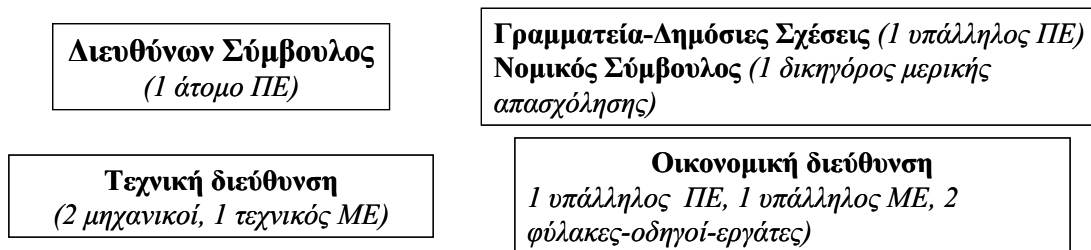
Θεωρείται ότι αμέσως μετά την ίδρυση του φορέα θα του παραχωρηθεί οικόπεδο, στο οποίο θα οικοδομηθεί κτήριο εμβαδού τουλάχιστον 200 m². Το κόστος κατασκευής του κτηρίου εκτιμάται σε 300 000 €. Επιπλέον, το κόστος εγκατάστασης του φορέα, που αφορά στην αγορά εξοπλισμού, εκτιμάται στο ποσό των 150 000 €, το οποίο αναλύεται στον Πίνακα 10.1.

Πίνακας 10.1: Κόστος αγοράς εξοπλισμού.

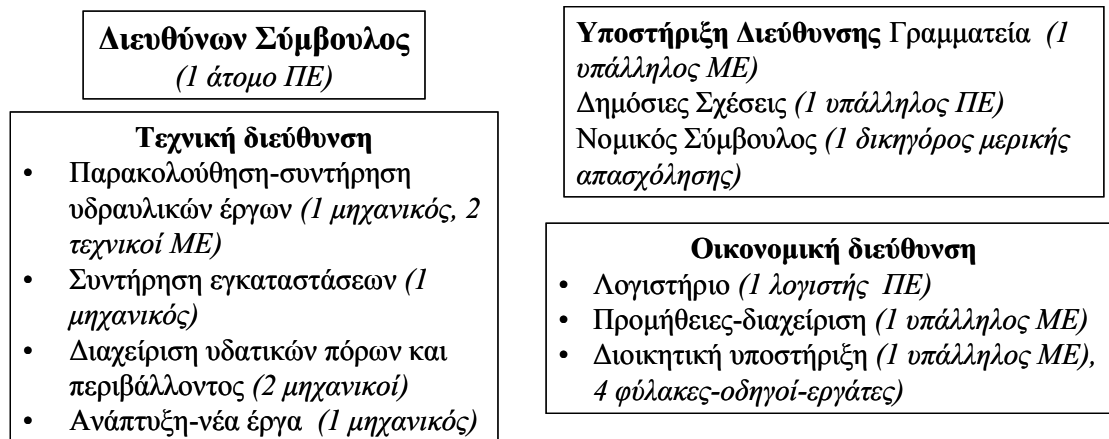
Περιγραφή	Κόστος (€)
Τοπογραφικά όργανα	3 000
Φορητές συσκευές μέτρησης ποιότητας νερού	5 000
Εξοπλισμός γραφείου	40 000
Υλισμικό και λογισμικό	60 000
2 αυτοκίνητα	30 000
Σύνολο	138 000
Απρόβλεπτα	12 000
Γενικό σύνολο	150 000

10.1.2 Κόστος προσωπικού

Οι διάφορες λειτουργίες του φορέα έχουν ήδη εξηγηθεί στην ενότητα 9.2, και παρουσιάζονται στο οργανόγραμμα του Σχήματος 9.1. Στα Σχήματα 10.1 και 10.2 περιγράφεται η στελέχωση του φορέα για τα δύο στάδια. Το πρώτο στάδιο, που υπενθυμίζεται ότι αναφέρεται στην μερική ανάπτυξη του φορέα, περιλαμβάνει 10 άτομα (χωρίς το Δ.Σ.), ενώ το δεύτερο στάδιο, που αφορά στην πλήρη ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του, περιλαμβάνει 18 άτομα. Στον Πίνακα 10.2 παρουσιάζεται το εκτιμώμενο ετήσιο κόστος προσωπικού, για τα δύο σενάρια στελέχωσης του φορέα.

Σχήμα 10.1: Στελέχωση φορέα σε μερική ανάπτυξη.

Σχήμα 10.2: Στελέχωση φορέα σε πλήρη ανάπτυξη.

Πίνακας 10.2: Ετήσιο κόστος προσωπικού φορέα σε πλήρη και μερική ανάπτυξη (€)

Θέση	Άτομα (πλήρης)	Άτομα (μερική)	Εκπαίδευση (*)	Ετήσιος μισθός (ακαθάριστος)	Ετήσια δαπάνη (πλήρης)	Ετήσια δαπάνη (μερική)
Διευθύνων Σύμβουλος	1	1	ΠΕ	50 000	50 000	50 000
Μηχανικός	5	2	ΠΕ	25 000	125 000	60 000
Διοικητικός	1	1	ΠΕ	25 000	25 000	25 000
Λογιστής	1	1	ΠΕ	20 000	25 000	25 000
Νομικός σύμβουλος	1	1	ΠΕ	10 000	10 000	10 000
Διοικητικός	3	1	ΜΕ	20 000	60 000	20 000
Τεχνικό προσωπικό	2	1	ΜΕ	20 000	40 000	20 000
Βοηθητικό προσωπικό	4	2	ΥΕ	15 000	60 000	30 000
Σύνολο	18	12			395 000	240 000

(*) ΠΕ: πανεπιστημιακή εκπαίδευση, ΜΕ: μέση εκπαίδευση, ΥΕ: υποχρεωτική εκπαίδευση.

10.1.3 Λειτουργικά έξοδα

Τα ετήσια λειτουργικά έξοδα του φορέα σε μερική ανάπτυξη, όπως αναλύονται στον Πίνακα 10.3, εκτιμώνται σε 300 000 €. Σε αυτά περιλαμβάνονται ένα ποσό 100 000 €, που θα αποτελεί ίδια συμμετοχή του φορέα στη συντήρηση του φράγματος και των λοιπών έργων (το υπόλοιπο ποσό θα το παρέχει η ΔΕΗ), καθώς και ένα κεφάλαιο 100 000 €, που θα επενδύεται σε αναπτυξιακού χαρακτήρα μελέτες και έργα. Τα ετήσια λειτουργικά έξοδα του φορέα σε πλήρη ανάπτυξη εκτιμώνται ότι θα αυξηθούν στα 350 000 €.

Πίνακας 10.3: Ετήσια λειτουργικά έξοδα (μερική ανάπτυξη).

Περιγραφή	Κόστος (€)
Διοικητικά έξοδα (αναλώσιμα, μετακινήσεις, λογαριασμοί)	30 000
Αμοιβές Διοικητικού Συμβουλίου	50 000
Συντήρηση κτηρίων και εγκαταστάσεων	10 000
Κίνηση-συντήρηση οχημάτων	30 000
Συντήρηση οργάνων	5 000
Ίδια συμμετοχή στη συντήρηση των υδραυλικών έργων	100 000
Αναπτυξιακές δραστηριότητες	100 000
Σύνολο	260 000
Απρόβλεπτα (~15%)	40 000
Γενικό σύνολο	300 000

10.1.4 Αμοιβές τρίτων

Ο φορέας θα μπορεί να συνάπτει συμβάσεις με τρίτους, για ζητήματα που αφορούν στην περιοχή ευθύνης του (π.χ. μελέτες). Το κόστος των συμβάσεων θα επιβαρύνει το προϋπολογισμό του φορέα, αλλά δεν είναι δυνατό να ποσοτικοποιηθεί σε ετήσια βάση.

10.2 Έσοδα φορέα

10.2.1 Πώληση νερού

Τα κύρια έσοδα του φορέα θα προέρχονται από την πώληση νερού για άρδευση και ύδρευση. Ο υπολογισμός των εσόδων γίνεται με βάση δύο σενάρια τιμολόγησης των διαφόρων χρηστών, χαμηλό και κανονικό (Πίνακας 10.4). Τονίζεται ότι τα δύο αυτά σενάρια σε καμία περίπτωση δεν αποτελούν προτάσεις, αλλά υποδηλώνουν ένα ρεαλιστικό εύρος πιθανών τιμολογίων, που χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο της οικονομικής βιωσιμότητας του φορέα.

Πίνακας 10.4: Σενάρια τιμολόγησης αρδευτικού και υδρευτικού νερού.

Χρήση νερού	Χαμηλό (€/m ³)	Κανονικό (€/m ³)
Άρδευση μέσω μόνιμων σωληνωτών δικτύων	0.010	0.040
Άρδευση μέσω προσωρινών έργων	0.005	0.020
Άρδευση κατάντη ταμιευτήρα	0.005	0.010
Αδιύλιστο νερό για ύδρευση	0.050	0.100

Τα έσοδα από την πώληση αρδευτικού νερού θα εισπράττονται απευθείας από τον υπό διαμόρφωση ΤΟΕΒ Σμοκόβου, που θα είναι υπεύθυνος για την λειτουργία των αρδευτικών δικτύων και των προσωρινών έργων. Ο φορέας θα παρέχει από την κεφαλή του δικτύου μια συνολική ποσότητα νερού, που θα κοστολογείται με βάση την έκταση ανάπτυξης των μόνιμων και προσωρινών έργων. Προφανώς, το τιμολόγιο για τις περιοχές που αρδεύονται από προσωρινά έργα είναι μικρότερο σε σχέση με τα σωληνωτά δίκτυα, δεδομένου ότι στην πρώτη περίπτωση οι αγρότες θα επιβαρύνονται με το κόστος λειτουργίας των συστημάτων επιφανειακής απόληψης από τις τάφρους και διανομής τους στα αγροτεμάχια (πομάνες, πιεστικά), ενώ στη δεύτερη περίπτωση το νερό θα διανέμεται υπό πίεση απευθείας στην κεφαλή κάθε αγροτεμαχίου, μέσω των σωληνωτών δικτύων. Με το ίδιο σκεπτικό, το τιμολόγιο για τους αγρότες που θα εξυπηρετούνται κατά μήκος του Σοφαδίτη, μέσω της ενισχυμένης οικολογικής παροχής που θα αφήνεται κατάντη του φράγματος, είναι ακόμα μικρότερο.

Όσον αφορά στο αδιύλιστο υδρευτικό νερό, με ενδεικτικές τιμές μονάδας από 0.05 έως 0.10 €/m³, αυτό θα πωλείται απευθείας στον οργανισμό που θα διαχειρίζεται το εξωτερικό υδραγωγείο που θα ξεκινά από την έξοδο της σήραγγας Λεονταρίου, μέσω του οποίου θα μεταφέρει ανεπεξέργαστο νερό στα διάφορα δημοτικά διαμερίσματα (στη συνέχεια, ο οργανισμός θα πωλεί το επεξεργασμένο, πλέον, νερό στους καταναλωτές, σε υψηλότερη προφανώς τιμή). Η τιμολόγηση του αδιύλιστου νερού είναι αντιπροσωπευτική των ελληνικών συνθηκών.

Στους Πίνακες 10.5 και 10.6 παρουσιάζονται οι διατιθέμενες ποσότητες νερού ανά κατηγορία και τα αναμενόμενα έσοδα του φορέα, με βάση το χαμηλό και κανονικό, αντίστοιχα, τιμολόγιο του αρδευτικού νερού. Βεβαίως, οι τελικές τιμές μονάδας θα διαμορφωθούν μετά από διάλογο των εμπλεκόμενων φορέων, και αφού αποσαφηνιστούν τα μεγέθη των απολήψεων, με βάση τις υδρολογικές αναλύσεις που θα γίνουν στα πλαίσια της Β' φάσης του ερευνητικού έργου.

Πίνακας 10.5: Διατιθέμενες ποσότητες νερού και έσοδα φορέα ανά κατηγορία για το χαμηλό σενάριο τιμολόγησης του νερού.

	Αρδευτικό δίκτυο	Προσωρινά έργα	Κατάντη ταμιευτήρα	Υδρευση	Σύνολο
Ετήσιες ποσότητες νερού (hm ³)					
Αρχική φάση	9.0	48.3	10.0	-	67.3
Τελική φάση	112.4	-	10.0	10.0	132.4
Ετήσια έσοδα (€)					
Αρχική φάση	90 000	241 500	50 000	-	381 500
Τελική φάση	1 123 600	-	50 000	500 000	1 673 600

Πίνακας 10.6: Διατιθέμενες ποσότητες νερού και έσοδα φορέα ανά κατηγορία για το κανονικό σενάριο τιμολόγησης του νερού.

	Αρδευτικό δίκτυο	Προσωρινά έργα	Κατάντη ταμιευτήρα	Υδρευση	Σύνολο
Ετήσιες ποσότητες νερού (hm ³)					
Αρχική φάση	9.0	48.3	10.0	-	67.3
Τελική φάση	112.4	-	10.0	10.0	132.4
Ετήσια έσοδα (€)					
Αρχική φάση	360 000	966 000	100 000	-	1 426 000
Τελική φάση	4 494 400	-	100 000	1 000 000	5 594 400

10.2.2 Υδροηλεκτρική παραγωγή

Η ετήσια αναμενόμενη παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος από τον υδροηλεκτρικό σταθμό Λεονταρίου είναι 29 GWh. Η οικονομική εκμετάλλευση του ΥΗΣ προτείνεται να γίνεται απευθείας από την ΔΕΗ, έναντι των υπηρεσιών που μπορεί να παρέχει στον φορέα σχετικά με την εποπτεία και έλεγχο του φράγματος Σμοκόβου και των συναφών υδραυλικών έργων. Συνεπώς, προτείνεται η ανάληψη από την ΔΕΗ του τμήματος παρακολούθησης υδραυλικών έργων, με αντισταθμιστικό όφελος την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας (βλ. 9.3.4). Το σχήμα αυτό κρίνεται ως το πλέον πρόσφορο, καθώς η ΔΕΗ είναι η μοναδικός οργανισμός στην Ελλάδα που διαθέτει την απαραίτητη τεχνογνωσία και εμπειρία στον έλεγχο και συντήρηση μεγάλων φραγμάτων.

Τα οικονομικά μεγέθη από την παραγωγή ενέργειας δεν είναι δυνατό να ποσοτικοποιηθούν στα πλαίσια της παρούσας μελέτης, και θα εξειδικευτούν στα πλαίσια της σύναψης της σχετικής σύμβασης με την ΔΕΗ (από μια αρδή προσέγγιση, για τιμή μονάδας 0.04 €/kWh, προκύπτουν ετήσια έσοδα της τάξης των 1 160 000 €). Θα πρέπει ωστόσο να επισημανθεί η δυνατότητα ελέγχου της

παραγόμενης ενέργειας, με διάκρισή της σε πρωτεύουσα και δευτερεύουσα. Πρωτεύουσα ενέργεια είναι δυνατό να εξασφαλιστεί με την εκροή νερού από την σήραγγα Λεονταρίου για ένα επαρκώς μεγάλο χρονικό διάστημα και σε χρόνο που καθορίζεται από τις αιχμές της ενεργειακής ζήτησης (και όχι περιστασιακά τους θερινούς μήνες, λόγω της αρδευτικής κατανάλωσης). Το ζήτημα αυτό επιδέχεται ενδελεχούς διερεύνησης, δεδομένου ότι άπτεται του τρόπου διαχείρισης των υδατικών πόρων του ταμιευτήρα. Συνεπώς, θα πρέπει να μελετηθεί αν είναι προτιμητέα η εκροή επιπλέον ποσότητας νερού κατάντη του ταμιευτήρα, σε σχέση με αυτή που προβλέπουν οι περιβαλλοντικοί όροι, προς όφελος της άρδευσης των παραποτάμιων περιοχών κατά μήκος του Σοφαδίτη, ή η εκροή της εν λόγω περίσσειας κατά την χειμερινή περίοδο, μέσω της σήραγγας Λεονταρίου, προς όφελος της παραγωγής πρωτεύουσας υδροηλεκτρικής ενέργειας. Στην τελευταία περίπτωση θα πρέπει να ελεγχθεί αν, κατά τη χειμερινή περίοδο, η παροχρηματοδότηση των αρδευτικών καναλιών επιτρέπει την διοχέτευση του πλεονάζοντος νερού μέσω του αποστραγγιστικού δικτύου, και ποιες είναι οι απαιτούμενες επεμβάσεις ώστε να εξασφαλιστεί η παραπάνω δυνατότητα.

10.2.3 Τουριστικές δραστηριότητες - αναψυχή

Στην παραλίμνια ζώνη αναμένεται να αναπτυχθούν ήπιες τουριστικές υποδομές και δραστηριότητες, την εκμετάλλευση των οποίων θα αναλάβει ο φορέας. Στην παρούσα φάση είναι δύσκολο να γίνουν ποσοτικές εκτιμήσεις σχετικά με τα οικονομικά μεγέθη των εν λόγω δραστηριοτήτων, αναμένεται ωστόσο να αποτελέσουν μια επιπλέον πηγή εσόδων, παρόλο που οι κύρια οικονομική πρόσοδος θα είναι η πώληση νερού για καταναλωτικές χρήσεις (άρδευση, ύδρευση).

10.2.4 Παροχή υπηρεσιών

Στα έσοδα του φορέα περιλαμβάνονται, χωρίς να μπορούν να ποσοτικοποιηθούν σε ετήσια βάση, πιθανές απολαβές από την παροχή υπηρεσιών, για την εκπόνηση μελετών και την διεξαγωγή ερευνητικών προγραμμάτων.

10.3 Βιωσιμότητα φορέα

Στους Πίνακες 10.7 και 10.8 συγκεντρώνονται οι κύριες συνιστώσες κόστους και οφέλους του φορέα, σε ετήσια κλίμακα, για το χαμηλό και κανονικό τιμολόγιο πώλησης του αρδευτικού και υδρευτικού νερού, αντίστοιχα. Υπενθυμίζεται ότι πρόκειται για μια αδρή προσέγγιση, με στόχο να διερευνηθεί η βιωσιμότητα του φορέα και όχι να δοθούν πλήρως τεκμηριωμένα οικονομικά μεγέθη.

Από τις αναλύσεις προκύπτει, ότι θα απαιτηθεί ένα αρχικό κεφάλαιο 990 000 €, που περιλαμβάνει το πάγιο κόστος εγκατάστασης του φορέα, καθώς και τις αμοιβές προσωπικού και τα λειτουργικά έξοδα ενός έτους. Το κεφάλαιο αυτό είτε θα δοθεί από το Δημόσιο με τη μορφή επιχορήγησης, αμέσως μετά την σύσταση του φορέα, είτε θα αποκτηθεί μέσω δανεισμού (στην τελευταία περίπτωση, στα έξοδα θα πρέπει να περιληφθεί η ετήσια αποπληρωμή του δανείου, που μπορεί να γίνει γρήγορα και χωρίς να επιβαρύνει σημαντικά τον προϋπολογισμό του φορέα).

Κατά την φάση μερικής ανάπτυξης του φορέα, κατά την οποία δεν θα υπάρχει η δυνατότητα παροχής υδρευτικού νερού, τα έσοδα θα προέρχονται αποκλειστικά από την πώληση του αρδευτικού νερού σε μόνιμα και, κυρίως, προσωρινά δίκτυα. Στην φάση αυτή, ο φορέας δεν θα είναι οικονομικά βιώσιμος, εφόσον υιοθετηθεί η πολιτική των χαμηλών τιμολογίων, ενώ θα είναι εμφανώς βιώσιμος, στην περίπτωση που υιοθετηθεί η πολιτική των κανονικών τιμολογίων. Αντίθετα, κατά την φάση πλήρους ανάπτυξής του, τα έσοδα του φορέα θα υπερσκελίζουν κατά πολύ τα έξοδά του, που αποδεικνύει ότι ο εν λόγω φορέας θα είναι οικονομικά βιώσιμος, ακόμη και για το σενάριο χαμηλής τιμολόγησης.

Πίνακας 10.7: Ανάλυση ετήσιων εξόδων και εσόδων, για την αρχική, μερική και πλήρη ανάπτυξη του φορέα, με βάση το χαμηλό τιμολόγιο του αρδευτικού νερού (ποσά σε €).

	Αρχικό κεφάλαιο	Μερική ανάπτυξη	Πλήρης ανάπτυξη
Κατασκευή κτηρίου	300 000	-	-
Κόστος εγκατάστασης	150 000	-	-
Αμοιβές προσωπικού	240 000	240 000	395 000
Λειτουργικά έξοδα	300 000	300 000	350 000
Σύνολο ετήσιων εξόδων	990 000	540 000	745 000
Δάνειο ή επιχορήγηση από Δημόσιο	990 000	-	-
Αποπληρωμή δανείου		Κατά περίπτωση	-
Πώληση νερού σε αρδευτικό δίκτυο	-	90 000	1 123 600
Πώληση νερού σε προσωρινά έργα	-	241 500	-
Πώληση νερού κατάντη ταμιευτήρα	-	50 000	50 000
Πώληση νερού για ύδρευση	-	-	500 000
Σύνολο ετήσιων εσόδων	990 000	381 500	1 673 600

Πίνακας 10.8: Ανάλυση ετήσιων εξόδων και εσόδων, για την αρχική, μερική και πλήρη ανάπτυξη του φορέα, με βάση το υψηλό τιμολόγιο του αρδευτικού νερού (ποσά σε €).

	Αρχικό κεφάλαιο	Μερική ανάπτυξη	Πλήρης ανάπτυξη
Κατασκευή κτηρίου	300 000	-	-
Κόστος εγκατάστασης	150 000	-	-
Αμοιβές προσωπικού	240 000	240 000	395 000
Λειτουργικά έξοδα	300 000	300 000	350 000
Σύνολο ετήσιων εξόδων	990 000	540 000	745 000
Δάνειο ή επιχορήγηση από Δημόσιο	990 000	-	-
Αποπληρωμή δανείου		Κατά περίπτωση	-
Πώληση νερού σε αρδευτικό δίκτυο	-	360 000	4 494 400
Πώληση νερού σε προσωρινά έργα	-	966 000	-
Πώληση νερού κατάντη ταμιευτήρα	-	100 000	100 000
Πώληση νερού για ύδρευση	-	-	1 000 000
Σύνολο ετήσιων εσόδων	990 000	1 426 000	5 594 400

Δεδομένου ότι ο φορέας που προτείνεται είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, το ετήσιο πλεόνασμα θα αξιοποιείται σε τρεις άξονες:

- στην χρηματοδότηση έργων επέκτασης του αρδευτικού και υδρευτικού δικτύου·
- σε επενδύσεις που αφορούν σε έργα και δράσεις αναπτυξιακού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα, στην περιοχή αρμοδιότητας του φορέα·
- στην συντήρηση ενός αποθεματικού κεφαλαίου που θα χρησιμοποιείται τα ξηρά έτη, κατά τα οποία τα έσοδα από την πώληση αρδευτικού νερού θα είναι μικρότερα από τα προβλεπόμενα.

Ο πρώτος άξονας αναμένεται να συμβάλει στην προώθηση της κατασκευής των νέων αρδευτικών έργων, έτσι ώστε το δίκτυο να μπορέσει να λειτουργήσει στην πλήρη μορφή του σε ένα εύλογο χρονικό ορίζοντα, και σε αντίθεση με τις έως τώρα δυσσώωνες προβλέψεις. Συνεπώς, με την προσεκτική δημιουργία ενός πλαισίου συγχρηματοδότησης (π.χ. σε σύμπραξη με το Δημόσιο ή/και με ιδιωτικά κεφάλαια), το κόστος του αρδευτικού νερού θα «επιστρέφεται» στην τοπική κοινωνία με τη μορφή νέων έργων. Αυτό θα είναι προς όφελος και του ίδιου του φορέα, δεδομένου ότι το τιμολόγιο

πώλησης στο κλειστό αρδευτικό δίκτυο θα είναι υψηλότερο σε σχέση με το τιμολόγιο πώλησης νερού στο σύστημα των προσωρινών έργων.

Ο δεύτερος άξονας αναδεικνύει τον ιδιαίτερο κοινωνικό ρόλο του φορέα, που μέσω ενός πλέγματος μέτρων, έργων και δράσεων μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της παραλίμνιας ζώνης και, γενικότερα, της λεκάνης απορροής του ταμιευτήρα, με την προσέλκυση επισκεπτών και τουριστών, ταυτόχρονα με την προστασία του περιβάλλοντος και την ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου της περιοχής.

Τέλος, ο τρίτος άξονας είναι ουσιώδης για την βιωσιμότητα του φορέα, καθώς η χρηματοοικονομική ανάλυση έχει γίνει με βάση τις αναμενόμενες απολήψεις σε κανονικές υδροκλιματικές συνθήκες, ενώ σε περιόδους υδατικών ελλειμμάτων οι εν λόγω απολήψεις θα είναι προφανώς μειωμένες. Κατά συνέπεια, απαιτείται η διατήρηση ενός αποθεματικού κεφαλαίου, ώστε να καλύπτονται τυχόν ζημίες από μικρότερες των προβλεπόμενων εισπράξεις τιμολογίων, που θα οφείλονται σε φυσικά αίτια.

11 Προτεινόμενο πλαίσιο δημόσιας διαβούλευσης

Όπως αναφέρθηκε και στη Εισαγωγή, μετά την παραλαβή του παρόντος Τεύχους, που συμπίπτει με την ολοκλήρωση της Α΄ Φάσης του έργου, θα ακολουθήσει κοινωνική διαβούλευση με το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων, όπου θα παρουσιαστούν οι εναλλακτικοί τρόποι οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα και τα συμπεράσματα από τη διαδικασία αυτή θα ληφθούν υπόψη στην Τελική Έκθεση.

Επομένως, σύμφωνα με το αποτέλεσμα της διαβούλευσης, θα αποσαφηνιστούν η ακριβής μορφή, νομική, διοικητική και οργανωτική καθώς και οι τελικές αρμοδιότητες του φορέα. Με τον τρόπο αυτό θα είναι κατά το δυνατόν αποδεκτός από τους ενδιαφερόμενους φορείς της περιοχής και την τοπική κοινωνία.

Βέβαια, για την ομαλή υλοποίηση της διαδικασίας διαβούλευσης πρέπει να διαμορφωθεί σχετική μεθοδολογία, με διακριτά βήματα-στάδια, και σε συμφωνία με την Περιφέρεια Θεσσαλίας, με σκοπό την αποτελεσματική και κατά το δυνατόν ελεγχόμενη (κυρίως όσον αφορά την τήρηση των προθεσμιών) πρόοδο των διαφόρων δράσεων.

11.1 Κύρια σημεία προς διαβούλευση

Από την ανάλυση που έγινε σχετικά με τις εναλλακτικές λύσεις δημιουργίας ενός φορέα διαχείρισης του ταμιευτήρα Σμοκόβου και των συναφών έργων, προέκυψε ένα πλήθος ζητημάτων, για τα οποία απαιτείται δημόσιος διάλογος. Τα σημαντικότερα από τα σημεία αυτά συνοψίζονται στα εδάφια που ακολουθούν.

11.1.1 Δημιουργία αυτόνομου μη κερδοσκοπικού φορέα διαχείρισης

Αρχικά, πρέπει απαραίτητα να διευκρινιστεί αν θα υιοθετηθεί κάποιο από τα δύο νομικά μορφώματα που παρουσιάστηκαν στα υποκεφάλαια 7.4 και 7.5, δηλαδή: (α) η διαμόρφωση ενός φορέα εκτέλεσης, λειτουργίας, συντήρησης και διαχείρισης του συνόλου των έργων Σμοκόβου (περιλαμβανομένου του αρδευτικού δικτύου), κατ' εφαρμογή του πρόσφατου νομικού πλαισίου περί Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα, ή (β) το σχήμα που χαρακτηρίζεται ως «μηδενική» λύση, σύμφωνα με το οποίο δεν διαμορφώνεται αυτόνομος φορέας, αλλά ανατίθεται η ευθύνη προγραμματισμού και συντονισμού στη Διεύθυνση Υδάτων της Περιφέρειας Θεσσαλίας, ενώ η παρακολούθηση και λειτουργία των έργων, με ανάθεση αρμοδιοτήτων μέσω προγραμματικών συμβάσεων, γίνεται από τη ΔΕΗ και τους υπό σύσταση ΤΟΕΒ και ΔΕΥΑ Σμοκόβου. Στις περιπτώσεις αυτές, δεν δημιουργείται αυτόνομος φορέας διαχείρισης, και συνεπώς δεν έχουν νόημα τα περισσότερα από τα επόμενα σημεία.

11.1.2 Νομική μορφή οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα

Εφόσον αποκλειστούν τα νομικά μορφώματα των Σ.Δ.Ι.Τ. και της μηδενικής λύσης, και συνεπώς υιοθετηθεί η λύση ενός αυτόνομου φορέα διαχείρισης, με αναπτυξιακό χαρακτήρα, τότε πρέπει να αποφασιστούν το νομικό του καθεστώς, με βάση τις εναλλακτικές προτάσεις του Κεφαλαίου 7. Η ανάλυση που έγινε, αφού απέρριψε την περίπτωση σύστασης του φορέα ως Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου, κατέληξε σε τρεις εναλλακτικές νομικές μορφές, και συγκεκριμένα:

- Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), με ανάθεση ορισμένων αρμοδιοτήτων δημόσιας εξουσίας του οποίου η σύσταση, οργάνωση και λειτουργία θα γίνει με ad hoc νομοθετική ρύθμιση.

- Φορέας Διαχείρισης του Ν. 2742/1999 (άρθρο 15 παρ. 9) (ΦΕΚ 207/Α/7.10.1999) «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις»
- Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.), είτε με βάση με το άρθρο 36 (Σύσταση Τοπικών Οργανισμών) του Ν. 849/1978 «Περί παροχής κινήτρων δια την ενίσχυση την περιφερειακής και οικονομικής αναπτύξεως της Χώρας» (ΦΕΚ 232/Α'/1978), είτε με βάση το άρθρο 289 του Π.Δ. 410/1995 «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων» (ΦΕΚ 231/Α'/1995) και του άρθρου 277, παρ. 6.

Στην τελευταία περίπτωση, τίθεται προς περαιτέρω διερεύνηση το αν θα συσταθεί αυτοτελής φορέας υπό την προαναφερόμενη μορφή ή αν οι διαχειριστικές του αρμοδιότητες ανατεθούν σε υφιστάμενο σχήμα στην περιοχή μελέτης (π.χ., Αναπτυξιακή Καρδίτσας Α.Ε.).

11.1.3 Χωρική ανάπτυξη και αρμοδιότητες φορέα

Ως προς την χωρική ανάπτυξη του φορέα, προτείνονται τα παρακάτω:

- στην *περιοχή ευθύνης* του φορέα ανήκουν τα υδραυλικά έργα του υδροσυστήματος, μέχρι την κεφαλή των αρδευτικών και υδρευτικών δικτύων (περιλαμβανομένου του ΥΗΣ και των συναφών έργων), καθώς και η λεκάνη απορροής ανάντη του φράγματος·
- στην *περιοχή αρμοδιότητας* του φορέα ανήκουν η περιοχή ανάπτυξης των αρδευτικών δικτύων και των προσωρινών έργων, οι υδρευόμενοι οικισμοί και οι παρόχθιες εκτάσεις του Σοφαδίτη κατάντη του φράγματος.

Σύμφωνα με τον παραπάνω διαχωρισμό, το αρδευτικό και υδρευτικό νερό θα παραδίδεται (και θα τιμολογείται) στις κεφαλές των δικτύων, και στη συνέχεια θα το διανέμουν στους επιμέρους χρήστες οι αρμόδιοι ΤΟΕΒ και ο Σύνδεσμος Ύδρευσης.

Θα πρέπει ακόμα να συζητηθεί η περίπτωση συνδυασμένης διαχείρισης των ταμιευτήρων Πλαστήρα και Σμοκόβου, όπως έχει επισημανθεί στην ενότητα 2.3.

11.1.4 Τιμολόγια νερού

Στη χρηματοοικονομική ανάλυση του Κεφαλαίου 10 εξετάστηκαν δύο σενάρια τιμολόγησης του νερού, όπου προσδιορίστηκαν διαφορετικά επίπεδα τιμών μονάδας για τις ακόλουθες κατηγορίες χρήσεων:

- Νερό για άρδευση μέσω μόνιμων σωληνωτών δικτύων·
- Νερό για άρδευση μέσω προσωρινών έργων·
- Νερό για άρδευση κατάντη ταμιευτήρα·
- Αδιύλιστο νερό για ύδρευση.

Η ανάλυση καταδεικνύει ότι, με βάση τα κανονικά τιμολόγια, ο φορέας θα εξασφαλίσει σημαντική οικονομική αυτοτέλεια ακόμη και στην περίπτωση μηδενικής ανάπτυξης των υδρευτικών έργων και μερικής, μόνο, ανάπτυξης των αρδευτικών δικτύων. Αντίθετα, στην περίπτωση υιοθέτησης των χαμηλών τιμολογίων, ο φορέας θα είναι βιώσιμος μόνο εφόσον προχωρήσουν οι κατάντη υποδομές. Η οικονομική αυτοτέλεια παρέχει στο φορέα τη δυνατότητα να προωθεί επενδύσεις και αναπτυξιακές δραστηριότητες (τόσο αυτόνομα όσο και σε σύμπραξη με άλλους φορείς), προς όφελος της τοπικής κοινωνίας.

Επισημαίνεται ότι τα τιμολόγια που χρησιμοποιήθηκαν στις αναλύσεις είναι ενδεικτικά, καθώς αντιπροσωπεύουν μόνο κάποια εύλογα όρια για την χρηματοοικονομική ανάλυση. Η τιμολόγηση που θα υιοθετηθεί για τις τέσσερις κατηγορίες χρήσεων νερού θα προσδιοριστεί μετά την διαβούλευση με όλους τους αρμόδιους φορείς. Επιπλέον, ανάλογα και με την νομική μορφή του φορέα, πρέπει να προσδιοριστεί ο τρόπος χρηματοδότησης (δημόσια επιχορήγηση, δανεισμός) του αρχικού κεφαλαίου που απαιτείται για την έναρξη λειτουργίας του, το οποίο εκτιμάται σε 990 000 €.

11.1.5 Σύμβαση με την ΔΕΗ

Προτείνεται να υπογραφεί πολυετής σύμβαση με την ΔΕΗ, που θα προβλέπει την πλήρη ανάληψη από την εταιρεία της συντήρησης και παρακολούθησης του φράγματος και των συναφών υδραυλικών έργων, μέχρι την κεφαλή των δικτύων (υπερχειλιστής, εκκενωτής, πύργος υδροληψίας, σήραγγα Λεονταρίου). Οι παρεχόμενες υπηρεσίες και τα έξοδα συντήρησης θα αποτελούν αντισταθμιστικό όφελος για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας. Το σχήμα αυτό κρίνεται ως το πλέον πρόσφορο, καθώς η ΔΕΗ είναι η μοναδικός οργανισμός στην Ελλάδα που διαθέτει την απαραίτητη τεχνογνωσία και εμπειρία στον έλεγχο και συντήρηση μεγάλων φραγμάτων. Οι ακριβείς όροι της σύμβασης θα προσδιοριστούν μετά από οικονομοτεχνική μελέτη που θα συνταχθεί με συνεργασία και των δύο πλευρών. Σημαντικό σημείο της σύμβασης είναι η μορφή τη παραγόμενης ενέργειας (πρωτεύουσα, δευτερεύουσα), η οποία συναρτάται άμεσα με το βαθμό ολοκλήρωσης του αρδευτικού δικτύου και την διαχείριση του υδροσυστήματος.

11.1.6 Διοικητικά θέματα

Σχετικά με το διοικητικό συμβούλιο θα πρέπει να προσδιοριστούν:

- ο αριθμός των μελών·
- οι φορείς που θα εκπροσωπούνται·
- το πώς θα εκλέγεται ο Πρόεδρος ή, κατά περίπτωση, ο Διευθύνων Σύμβουλος, καθώς και τα μέλη του (αυτό εξαρτάται και από την νομική μορφή του φορέα)·
- η χρονική διάρκεια της θητείας του.

Σχετικά με την δομή του φορέα, θα πρέπει να προσδιοριστούν:

- η ονομασία του·
- η έδρα του·
- η διοικητική του δομή (αν θα έχει διευθύνσεις, τομείς, τμήματα, κλπ.).

11.2 Προτεινόμενη διαδικασία

11.2.1 Συμμετέχοντες φορείς

Στη διαβούλευση για τον προτεινόμενο φορέα διαχείρισης του ταμιευτήρα Σμοκόβου προτείνεται να συμμετάσχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς της ευρύτερης περιοχής μελέτης, μεταξύ των οποίων και οι ακόλουθοι:

- Περιφέρεια Θεσσαλίας (Διεύθυνση Υδάτων)·
- ΥΠΕΧΩΔΕ·
- Νομαρχίες Καρδίτσας, Λάρισας και Φθιώτιδας·
- Νομαρχία Καρδίτσας, Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων (ΔΕΒ)·
- Σύνδεσμος Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Θεσσαλίας·
- Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων των Νομών Καρδίτσας, Λάρισας και Φθιώτιδας·
- Αναπτυξιακή Καρδίτσας·
- Δημοτικές Επιχειρήσεις·
- ΕΥΔΕ/ΟΣΥΕ Σμοκόβου·
- ΔΕΗ·
- ΤΟΕΒ Θεσσαλιώτιδος·
- ΔΕΥΑ Σοφάδων·
- Σύνδεσμος Ύδρευσης Σμοκόβου·
- Παράρτημα του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ)·

- Παράρτημα του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΓΕΩΤΕΕ)
- Παράρτημα του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΙΓΜΕ)
- Παράρτημα του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας (ΕΘΙΑΓΕ)
- Μη κυβερνητικές οικολογικές οργανώσεις (επιτροπή διάσωσης Πηνειού, ΚΑΛΙΣΤΩ, κ.ά.)
- Εκπρόσωπος του ΕΟΤ
- Εκπρόσωπος των ξενοδόχων (περιλαμβάνονται και οι επιχειρήσεις ιαματικών λουτρών)
- Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

11.2.2 Επικοινωνιακά μέσα

Η δημόσια διαβούλευση θα πραγματοποιηθεί με τους εξής τρόπους:

- Συσκέψεις των αρμοδίων φορέων
- Δημόσιες συγκεντρώσεις (ημερίδες)
- Μέσα μαζικής ενημέρωσης
- Δημιουργία ιστοσελίδας, στην οποία θα κατατίθενται και θα παρουσιάζονται όλες οι απόψεις.

Η ανάπτυξη και συντήρηση της ιστοσελίδας θα γίνει από το ΕΜΠ. Στην Ιστοσελίδα θα υπάρχει ελεύθερη πρόσβαση στα τεύχη του ερευνητικού έργου και σε άλλες πληροφορίες σχετικές με το εν λόγω έργο, ενώ θα δημιουργηθεί ένα σύστημα ελεύθερου διαλόγου (forum), όπου τόσο οι αρμόδιοι φορείς όσο και οι ενδιαφερόμενοι πολίτες θα μπορούν να καταθέτουν τις απόψεις τους. Η σελίδα αυτή θα μπορεί, μεταγενέστερα, να χρησιμοποιηθεί από τον φορέα, ως πρότυπο για την ανάπτυξη του δικτυακού του τόπου.

Ήδη, η σελίδα βρίσκεται σε στάδιο ανάπτυξης και είναι διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.itia.ntua.gr/smokovo/>.

11.2.3 Χρονοδιάγραμμα διαβούλευσης

Η διαβούλευση θα πραγματοποιηθεί σε τρία στάδια, των οποίων το αντικείμενο έχει ως εξής:

Στάδιο 1: Σχεδιασμός και συμφωνία με την Επιβλέπουσα Υπηρεσία της οργάνωσης των διαβουλεύσεων (πρόγραμμα ενεργειών, αντικείμενο, χρονοδιάγραμμα, φορείς για συμμετοχή, μέσα και χώροι που θα χρησιμοποιηθούν).

Στάδιο 2: Διαβουλεύσεις, εφαρμογή των παραπάνω με κατά το δυνατόν στενότερη επικοινωνία με την Επιβλέπουσα Υπηρεσία (έγκαιρη - περίπου ένα μήνα πριν - ενημέρωση των εμπλεκόμενων, παρουσίαση του θέματος σε ημερίδα, με σαφή και συμφωνημένη ημερήσια διάταξη, και πρόβλεψη υποστήριξης και εξοπλισμού, εξασφάλιση δημοσιότητας στην ευρύτερη περιοχή). Ενέργειες για τη εξασφάλιση απαντήσεων συμμετοχής, αντιμετώπιση αρνητικής στάσης, κλπ., διαδικαστικά θέματα.

Στάδιο 3: Λήψη αποφάσεων από τους κατά νόμο αρμοδίους, και ενσωμάτωση του πλαισίου που θα αποφασιστεί στην Τελική Έκθεση.

Αναφορές

- Βαβίζος, Γ., Κ. Ζαννάκη, Δ. Ζαφειρόπουλος & ΣΙΑ Α.Ε., και Ιωάννης Ζαχάρωφ ΣΥΝΘΕΣΗ & ΕΡΕΥΝΑ Ε.Π.Ε., *Μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων και επανορθωτικών μέτρων από την κατασκευή και λειτουργία του φράγματος Σμοκόβου και συναφών έργων*, Ανάδοχος: ΥΠΕΧΩΔΕ, Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων, Διεύθυνση Εγγειοβελτιωτικών Έργων (Δ7), Αθήνα, 1995.
- ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΑΧΑΙΡΑ Α.Ε., ΥΔΡΟΕΞΥΓΙΑΝΤΙΚΗ Λάζαρος Σ. Λαζαρίδης & ΣΙΑ Ε.Ε., *Επαναδημιουργία Λίμνης Κάρλας, Μελέτη κόστους - οφέλους*, Εργοδότης: ΥΠΕΧΩΔΕ, Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων, Διεύθυνση Εγγειοβελτιωτικών Έργων (Δ7), Αθήνα, 2001.
- Κουκουβίνος, Α., Α. Ευστρατιάδης, Λ. Λαζαρίδης, και Ν. Μαμάσης, Έκθεση δεδομένων, *Διερεύνηση σεναρίων διαχείρισης του ταμιευτήρα Σμοκόβου*, Τεύχος 1, 66 σελίδες, Τομέας Υδατικών Πόρων, Υδραυλικών και Θαλάσσιων Έργων - Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα, Ιανουάριος 2006.
- Κουτσογιάννης, Δ., Α. Ευστρατιάδης, και Ν. Μαμάσης, Αποτίμηση του επιφανειακού υδατικού δυναμικού και των δυνατοτήτων εκμετάλλευσής του στη λεκάνη του Αχελώου και τη Θεσσαλία, Κεφ. 5 της Μελέτης υδατικών συστημάτων, *Συμπληρωματική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων εκτροπής του Αχελώου προς τη Θεσσαλία*, Εργοδότης: Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Ανάδοχος: Υδροεξυγιαντική, Συνεργαζόμενοι: Δ. Κουτσογιάννης, 2001.
- Μπουλούγουρης, Β., και Α. Τσίτσης, *Υδρευση ανατολικής πλευράς Νομού Καρδίτσας, Προκαταρκτική μελέτη*, Ανάδοχος: Ροϊκός Α.Ε. Σύμβουλοι Μηχανικοί, Δεκέμβριος 2002.
- Νόμος 3199/2003 για την Προστασία και Διαχείριση των Υδάτων – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Οκτωβρίου 2000.
- Ρόπης, Κ., *Διερεύνηση της ποιότητας των υδάτων της λίμνης Σμοκόβου*, Μεταπτυχιακή εργασία, 94 σελίδες, Τομέας Υδατικών Πόρων, Υδραυλικών και Θαλάσσιων Έργων - Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2005.
- ΥΔΡΟΕΞΥΓΙΑΝΤΙΚΗ Λάζαρος Σ. Λαζαρίδης & ΣΙΑ Ε.Ε., *Μελέτη προσωρινής υδροδότησης αρδευτικών δικτύων από φράγμα Σμοκόβου*, 2001.
- ΥΔΡΟΕΞΥΓΙΑΝΤΙΚΗ Λάζαρος Σ. Λαζαρίδης & ΣΙΑ Ε.Ε., Γραφείο Μαχαίρα ΑΕ κ.λπ., Κ/Ξ Αποσελέμη Κρήτης, 2ος Τεχνικός Σύμβουλος για το Έργο Υδρευση Ηρακλείου και Αγ. Νικολάου από το Φράγμα Αποσελέμη, *Μελέτη Δημιουργίας Φορέα Διαχείρισης του Έργου- Α΄ Φάση, Τεύχος Ι: Έκθεση*, Εργοδότης: ΥΠΕΧΩΔΕ, Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων, Διεύθυνση Υδρευσης και Αποχέτευσης (Δ6), Αθήνα, Σεπτέμβριος 2003.

Δικτυακοί τόποι

- Οργανισμός Ανάπτυξης Δυτικής Κρήτης: www.oadyk.gr
- Οργανισμός Ανάπτυξης Ανατολικής Κρήτης: www.oanak.org.gr
- Φορέα Διαχείρισης της Λίμνης Παμβώτιδας: www.lakepamvotis.gr
- Αναπτυξιακή Καρδίτσας Α.Ε.: www.anka.gr
- Σώμα Μηχανικού του Αμερικανικού Στρατού: www.usace.army.mil

Αναπτυξιακός Φορέας Υδάτων Τέξας: www.twdb.state.tx.us

Φορέας Διατήρησης Υδάτων Κολοράντο: www.cwcb.co.us

Φορέας Υδάτων Ντένβερ: www.denverwater.org